Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a
La VELOUTINE 6959
Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Olcsó keritések! Olcsó keritések!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerités-gyára 8083

Budapesten, VIII., Üllői-ut 48.

Gyárt és szállít: **gép- és kézi-sodronyfonatokat, tüskés sodronyt, pánthuzalt: erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők** stb. bekeritésére **olcsó árak** mellett. **Nyaraló-, park-** és **erkélyrácsokat,** valamint csinos és erős kivitelü **kapukat** és **ajtókat** vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból; ugyszintén diszes **virágágy- és gyepkeritéseket** és **favédő-kosarakat.** Továbbá **föld- és kavicsrostákat; magtar-ablakrostélyokat; szikrafogókat; gabona-választóhengereket,** valamint régi választóhengereknek **uj sodronyköpenynyel** való ellátását. **Rostaszöveteket** és **fonatokat szelelőrostákba.**

Árjegyzékek és költségvetések ingyen.

Jutányos és pontos kiszolgálás!

POLLÁK D. H.

fémáru-csarnoka

ajánlja szolid készitményü

gyermekkocsijait

a legfinomabb és legegyszerübb kivitelben; továbbá **bronzárukat, kávé és teafőző készülékeket, szalon és étszoba csillárokat a legolcsóbb árak mellett; jégszekrények 15 frttól 35 frtig, szalon jégszekrényeket zománczozott viztartóval 45–65 frtig. Konyhaberendezéseket 25–500 frtig.**

Fémáru-csarnok

Budapest, Granátos-uteza és Kossuth Lajos-uteza 2. sarok.

Dr Leras VAS PHOSPHÁT 7616

Ezen vaskészitmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kitünő gyógyszer **vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vérvesztés** eseteiben, szabályozza a **hószámot,** könnyü emésztetü és kiváltképen **hölgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak,** valamint **gyenge gyermekeknek** legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár

Budapest, Török József gyógyszertára király-utcza 12. sz.

NINCS CUKORKA KÖHÖGÉS ÉS REKEDTSÉG ELLEN

mely olyannyira ajánlva lett az orvosoktól,
mely olyannyira bevált,
mely olyannyira elismerve lett,
mely olyannyira be van vezetve,
mely olyannyira malátatartalmu,

mely oly nagy elismerésben részesült császárok, királyok, herczegek részéről és ki lett tüntetve arany- és ezüst-érmekkel; mely olyannyira enyhitőleg és nyálkaoldólag hat és 50 év óta kitünő tulajdonságainál fogva legjobb eredménynyel használtatik, miről ezrekre menő elismerő nyilatkozatok adnak tanuságot, köztük orvosi szaktekintélyektől és mint

HOFF JÁNOS MALÁTA-CUKORKÁI

Egy doboz ára 10 kr., egy zacskó ára 30 kr.
Kapható az összes gyógyszertárakban, drogua-, csemege- és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos főraktár:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára
BUDAPEST, Király-utcza 12 sz.

„A világ legjobb sámfája"
FÖLDVÁRY IMRE
férfi divat és fehérnemü raktárában.

párja frt 1.50

Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7797
Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkek dús választékban kaphatók.
Kesztyük és Nyakkendők.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább égvényes SAVANYU-KÚT 7694

KÉRJEN
minden gyógyszertában, drogueriában, illatszerkereskedésben, fodrászüzletben csak 7739

OSAN

készitményt, ha fogai tisztántartására és konzerválására tart valamit. — Ha szállitója ezen czikket még nem tartaná raktáron, ugy azonnal rendeltesse meg vele, mert általam abban a helyzetben van, hogy önnek Osant költségmentesen szállithat. Tessék minden más fogtisztitó szert a leghatározottabban visszautasitani, ha valaki Osan helyett ilyesmit ajánlana. A védjegyre és a czimre pontosan ügyelni sziveskedjék.

ANTON J. CZERNY WIEN
XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).
Főraktár: **Török József** gyógyszertára Budapest, Király-utcza 12. és a **Nádor-gyógyszertár,** Váczi-körut 17. **Lux Mihály** drogua üzlet IV., Muzeum-körut 7. szám.
Árak: Osan szájeszencia **88 kr,** Osan-fogpor **44 kr.** Osan-fogkefe **30 kr.** — Orvosilag ajánltatott.

SIEMENS és HALSKE
Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.
Készit:
villamos világitási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket
városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.
Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.
Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékanyagokat, kábeleket, iv- és izzó-lámpákat.
Táviró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.
Vasuti váltó-biztositó berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket.
Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.
Világitó testeket. 8015 Világitó testeket.

Menyasszonyi
selyemkelmék
fehér, fekete és szinesek, a jó viselhetőségért jótállólevéllel. Közvetlen elárusitás igazi gyári árakon magánosok részére portó- és vámmentesen a házhoz szállitva. Ezer meg ezer elösmerő irat. Melyik szinből óhajt Ön mintát?
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállitók
selyemkelme-gyárak szövetsége Zürich. 7782

A női szépség
emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsirmentes készitmény a 7502

Margit Crême
Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, bőratkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üde bájos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 50 kr.
Készitő FÖLDES gyógyszertára,
Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.
Főraktár: **Török József gyógyszertára,** Budapesten, Király-utcza 12.

Dr. Egger-féle
Trilby-crême.
Souverän szer az arczbőr tisztitására és az üde szépség megóvására. — Teljesen ártalmatlan, sok évi használat után sem káros. — 1 tuba ára **50 kr.** 3 tuba vidékre bérmentve, a pénz előleges beküldése mellett **1 frt 50 kr.**
Gyógyszertár a „Nádorhoz"
BUDAPEST
Váczi-körut 17. szám.

Palais hajifjitó
használatával a megőszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8045

MINDENÜTT KAPHATÓ A RÉTHY FÉLE PEMETEFÜ CZUKORKA VÉDJEGY LEGJOBB rekedtség köhögés és hurut ellen.
1 doboz ára 30 kr. 5 doboz bérmentve 1 frt 50 kr.
Szétküldés:
RÉTHY BÉLA gyógyszertára Békés-Csabán.

13. SZÁM. 1899. BUDAPEST, MÁRCZIUS 26. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre 12 frt, félévre — 6 | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre — 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

CSEMEGI KÁROLY.

1826—1899.

Egyre fogynak, egyre halnak a tagjai annak a lelkes és önfeláldozó csapatnak, a mely alkotmányunk visszaállitása óta, ennek keretében, korszerűen rendezett állami és társadalmi élet megteremtésén buzgólkodott, fáradozott. A lefolyt héten is elszólitotta a kérlelhetlen halál e férfiak egyikét, *Csemegi* Károly volt igazságügyi államtitkárt és kuriai tanácselnököt, a magyar büntetőjog első kodifikátorát. Hálás szivvel álltuk körül ravatalát, mint olyan férfiúét, a ki egész élete folyását a jog- és igazság, a szabadság és rend védelmének szentelé.

Élete folyásáról saját följegyzései fölhasználásával a következő főbb adatokat említhetjük föl:

Csemegi Károly 1826 május 3-ikán született Csongrádon. Atyja, ki fiatal korának legnagyobb részét francziaországi bankházakban töltötte, s ritka műveltségű férfiú volt, fiát a tudományos pályára szánta. Károly a középiskolát Pesten, a piaristáknál kezdte meg, utóbb a német nyelv elsajátítása végett egy évet a szegedi katonai nevelőintézetben töltött, s ugyancsak Szegeden végezte a gimnázium felsőbb osztályait. Ekkor a pesti egyetemen a bölcsészeti tanfolyamra iratkozott be, de a 2-ik év első felében sulyosan megbetegedvén, kénytelen volt egy időre haza menni Csongrádra. A bölcsészetet ezután nem is Pesten, hanem a szülőföldjéhez közelebb eső Szegeden fejezte be, a hol magára vonta tanára, Horváth Cyrill figyelmét. Horváth nagyon érdeklődött tanítványa iránt, könyveket adogatott neki s buzdította az irodalommal való foglalkozásra. A szegedi önképzőkörben felolvasott versei tetszéssel találkoztak. A jogot már Pesten hallgatta, s itt tünt fel először meleg hazafias érzületével, mely miatt utóbb sok zaklatás érte. Első alapítói közt volt az egyetemi magyar társulatnak, a mely azonban csak titokban működhetett, mert mind a mellett, hogy a nádornál az egyetem egyik hires tanára, Toldy Ferencz járt érdekében kérelmezni, alapszabályai nem hagyattak helyben.

Csemegi 21-ik évében járt, mikor az ügyvédi vizsgálatot letette, s ekkor Torontálmegye tiszteletbeli aljegyzőjének választotta meg. Majd 1847-ben megyéje küldte fel irnokúl az országgyűlésre. Ez időben is foglalkozott irodalommal. Költemények jelentek meg tőle az «Életképek»-ben és a «Divatlapok»-ban, a «Pesti Hirlap» pedig megyei tudósításokat közölt tollából.

De mind a közügyek, mind az irodalom szolgálatát el kellett hagynia, s toll helyett fegyverrel szolgálnia a hazát 1848-ban. Gróf Batthyány Kázmér teljhatalmú országos biztos felszólitására egy zászlóalj gyalogság s egy század lovasság élére állott, s a kis termetű, 23 éves ifjú e haddal mint őrnagy küzdötte végig a bánáti és bácskai hadjáratot, mig végre Lugosnál ő is kénytelen volt letenni a fegyvert. Többi törzstiszt társaival akkor a temesvári várba került fogságra. Majd hosszabb idő múlva a haditörvényszék besorozásra itélte, de egészségének gyenge állapota miatt nem vált be katonának. Később, midőn már szabadon bocsátották, újra kurrentálták s megint besorozásra itélték tekintet nélkül egészségi állapotára. Egy ideig a pesti Újépületben tartották fogva, majd a budai Nádor-laktanyában töltött hat hónapot besorozási ügye eldőltéig, míg végre felülvizsgálták és ismét szabadon bocsátották. Érdekes példája ez az akkori zaklató eljárásnak.

Szabadságát visszanyervén, Aradra ment és ott ügyvédi gyakorlatot kezdett. De hazafias érzelmei és e szellemben társadalmi úton kifejtett tevékenységeért az akkori hatóságok rosz szemmel nézték, rendőri felügyelet alatt tartották, sőt utóbb miniszteri rendelettel irodájával együtt az Aradmegye határszélén levő Buttyin oláh faluba helyezték át.

1860-ban szabadabb szellő kezdett fuvallni, így Csemegi is bátrabban mozoghatott. Vezérszerepet kezdett vinni a városi és megyei közgyűléseken, s Arad város első feliratát is ő szerkesztette. Csakhamar mint védőügyéd és publiczista országos hirre emelkedett. Sokat dolgozott Pompéry Jánosnak 1860 végén megindított «Magyarország» czimű politikai lapjába. Ott jelent meg a jogvesztés elméletéről szóló nevezetes czikke is, melyet Lustkandl hirhedt tanai ellen írt.

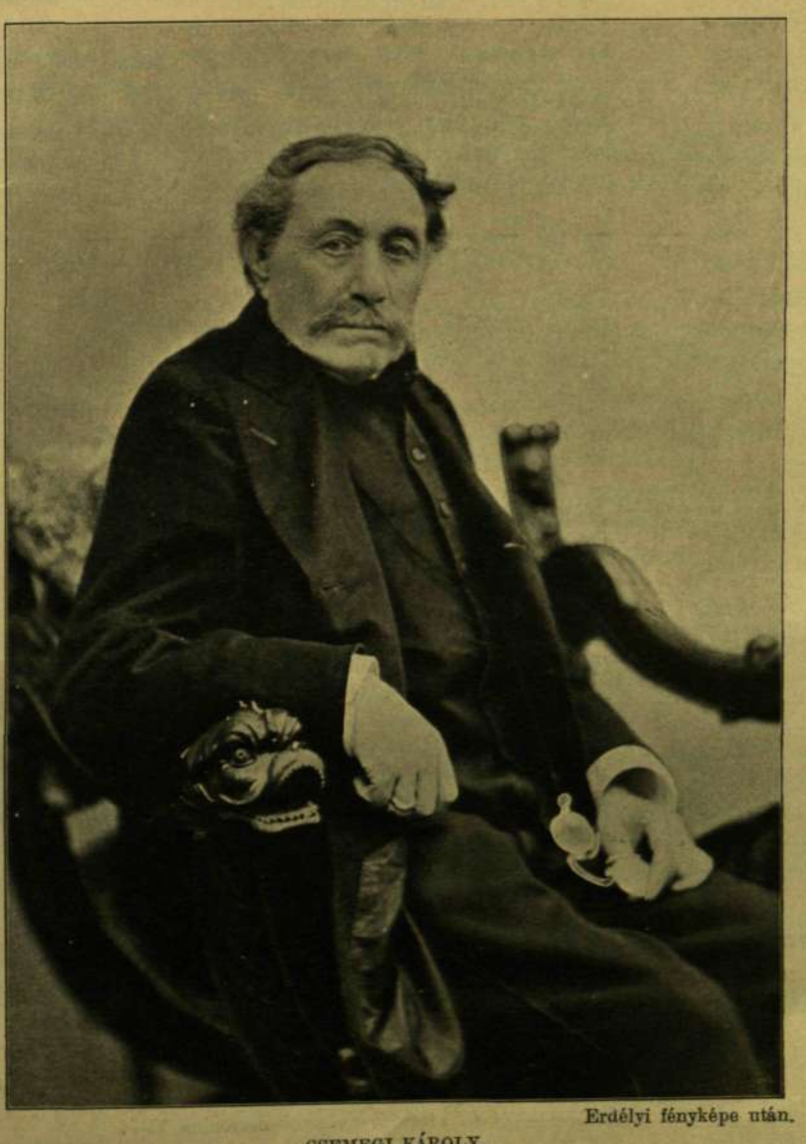

Erdélyi fényképe után.

CSEMEGI KÁROLY.

Pompéry János vonta őt be 1861-ben abba a híres sajtópörbe, melyet Schmerling Falk Miksa ellen inditott a «Wanderer» czimű bécsi lapban megjelent czikkeiért. Pompéry, e buzgó ujságíró, midőn Falk ügyét veszve látta, Csemegihez fordúlt, hogy mittévő legyen. Csemegi egy levéllel felelt, melyből az éleseszű jogász szól, a ki átlátta, hogy itt a jog áll szemben a jogtiprással, a melylyel szemben nincs védekezés, sem kiegyenlítés; Csemegi mindazáltal elvállalta az ügy további ellátását s nagy tevékenységet fejtett ki Falk megkegyelmeztetése érdekében. E pörben való szereplése közben vonta magára báró Wenkheim Béla figyelmét, a ki azután 1867-ben az első magyar miniszteriumok szervezésekor minisztertársának, Horvát Boldizsár igazságügyminiszternek ajánlá alkalmazásra.

Horvát Boldizsár hivatala szervezésekor azt tartá szem előtt, hogy minden állást kapacitásokkal töltsön be, akár hivatali, akár nem hivatali pályán működött addig az illető. Így hitta meg maga mellé államtitkárúl Szabó Miklóst, szombathelyi ügyvédtársát, Kozma Sándort, akkor Deák-párti képviselőt és Szilágyi Dezsőt osztálytanácsosokúl s így hitta meg szintén osztálytanácsosi czimmel miniszteri titkárnak Csemegi Károlyt.

Csemegi fényes elmetehetségével hangyaszorgalmat párosított. A gyűjtés és rendezés munkájában legnagyobb segélyére volt fáradhatatlan főnökének, a mire nagy szükség is volt, mert akkor a kodifikálandó intézményeknek egész tömege állt előttük.

Rövid idő alatt miniszteri tanácsossá, majd Bittó István minisztersége alatt államtitkárrá lett Csemegi.

Ezen előkelő állásaiban maradandó becsű alkotásokat létesitett különösen a közjog és a büntetőjog terén. Nagyszabású fölfogásával és roppant széles körű tudományával egész jogásziskolát alapitott, melynek egyik ifjú követője, Vámbéry Rusztem, arra az érdekes dologra figyelmeztet bennünket, hogy az 1896 május 1-én szentesitett bolgár büntető kodex, mint Sztojlov volt bolgár miniszterelnök nyiltan ki is jelentette, minden izében hű másolata Csemegi kodexének, a mi különben magából a műből is világosan kitűnik. Nevezetes Csemegi kodexének alapos «Indokolása» is, melynek tudományos értékét fényesen bizonyitja az is, hogy e magyas dolgozatot franczia és olasz nyelvre is leforditották. Alkotásai közül a birói hatalomról szóló törvényt, melylyel a birói állás függetlenségét teremté meg, valamint az emlitett büntető törvénykönyvet a nem jogász közönség is ismeri s tudja róla, hogy e nagy fontosságú kodexszel véget vetett annak a jogbizonytalanságnak, mely nálunk eddig a büntetőjog terén uralkodott.

1879-ben kuriai tanácselnök lett, s a híres II. büntetőtanács élén közreműködött abban, hogy a magyar birói kar a törvénykönyv eszméit és intézkedéseit alkotójának szellemében alkalmazza.

De nem csak a büntető igazságszolgáltatás irányításában volt működése döntő fontosságú, hanem új iskolát alapitott a jog tudományos mivelése terén is, különösen az összes külföldi nagy jogászok s jogi intézmények tanulmányozásában. E czélból alapitotta 1880-ban a magyar jogászegyesületet, melyben minden nevezetesebb jogi és jogpolitikai kérdés megvitatásra kerül. A büntető törvény tiz éves fennállása alkalmából az egyesület felirattal üdvözölte alapitóját, majd a lefolyt évben tiszteletbeli elnökévé választá meg.

Nagy érdemeit a királyi kegy is méltányolta: 1878-ban, a büntető törvénykönyv szerkesztése alkalmából a Szent István-rend középkeresztjével, majd 1882-ben a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki.

Csemegit, mint a köz- és magánélet emberét, ugyancsak Vámbéry Rusztem következőleg jellemzi:

«Úgy az elnöki székben, mint a szakgyűléseken hallatott fölszólalásaiban nyugodtan, izgatottság nélkül folyt ajkáról a beszéd. Látszott rajta, hogy nem keresi a forma tökéletességét; de gondolatainak értéke önkénytelenül is diszbe öltöztette szavait. Alacsony termetű, hideg arczú ember volt és mégis, mikor egyszer-másszor élénkebben szólt az elnöki székből, alakja szemlátomást nőtt s hangjának fokozódó melegsége ellenállhatatlan erővel férkőzött be a hallgatók szivébe. Csemegit aránylag kevesen ismerték; barátai kevesen voltak; a népszerűségtől távol állott, részint magába vonuló természete miatt, részint mert mindig rendületlenűl hirdette az igazságot, bár tudta, hogy az igazság nem igen, vagy nem mindig népszerű. Nem hajtott fejet meghunyászkodásból a hatalom előtt; de nem kereste a tömeg kegyeit sem; mert nem volt semmiben sem kisszerű».

Csemegi mintegy másfél évtizeddel ezelőtt nyugalomba vonult huszonhat évi államszolgálat után különös kitüntetésképp teljes nyugdijjal. A folytonos és fáradhatatlan munka igen megtörte erejét s az utolsó időben kellemetlen fülzúgás is kinozta. Múzeumkerti sétáiban talált üdülést, bár dél felé onnan is rendesen fülorvosához sietett. Sétái közben találkozott néhanéha egykori főnökével, Horváth Boldizsárral, mindketten fáradtan a küzdelmektől, s megviselve az aggság kórjaitól. El-elbeszélgettek a régmúlt időkről, mikor reményekkel telve indultak neki az új Magyarország megalkotásának. Most ő is elköltözött Horvát Boldizsár után dicsőbb, szebb hazába.

SZABADSÁG, SZERELEM.*

«Szabadság, szerelem,
E kettő kell nekem.»
Petőfi.

Csillaghullás volt . . . a földdel az ég
Fényén, testvérileg megosztozék.
S reá a föld vigan mosolyga fel:
Erdő, mező bájt, illatot lehel . . .
Pacsirta zeng a légben, — és alant
Költő kezében megpendül a lant,
Dallal köszönti a kelő tavaszt.
Hisz' egy alvó nép ébredése az! . . .
S visszhangzik bérczen, s messze tengeren:
«Szabadság, szerelem!»

Két égi eszmény, melytől a világ
Megifjudik . . . két szép arany virág! . . .
Az egyik rózsabokrokon terem,
Tündérligetben: — ez a *szerelem!*
Itt élt a költő, ábrándok honán,
Mint édes ajkú zengő csalogány . . .
Most langy szellővel versenyzett dala,
Majd felzúgott, mint erdők vihara,
Zajgó keblén, a kettős érzelem:
«Szabadság, szerelem!»

Szabadság! Szolga népek álma, kit
Ott szül a föld, hol véreső esik:
Örömrepesve nyúlt karunk feléd,
Hazánk földét, midőn beöleléd,
Mint a szivárvány tündökölve rá! . . .
S alig hintéd varázsfényed alá:
Zúgott a vész . . . a felhő eltakart! . . .
De átharsogja a zúgó vihart,
És visszazengi fenn a bősz elem:
«Szabadság, szerelem!»

A zúgó vészben, hol villám czikáz,
S ágyúk dörgése a halotti nász;
Az ifjú költő, szent eszményeért
Ott áldozá büszkén a drága vért.
Hősök fölé leszállt a síri éj!
De a költő, dalában ujra él!
Nevét a lányka híven őrzi itt,
S zengő dalok virrasztják álmait . . .
És él . . . porán még egy fűszál terem:
«Szabadság, szerelem!»

Illyés Bálint.

* Felolvastatott a Petőfi-társaságnak márczius 15-ét ünneplő ülésén, 1899 márczius 19-én.

A SZERENCSE.

Irta Mark Twain. — Angolból fordította S. A.

(*Megjegyzés:* Ez az elbeszélés nem mese. Egy paptól hallottam, a ki tanító volt a woolwichi katonai iskolában negyven évvel ezelőtt, s a ki kezességet vállalt igazságáért.)

Egy lakomán voltam Londonban, melyet az akkori idők egyik legkitünőbb katonai személyiségének tiszteletére rendeztek. Érthető okokból nem mondom meg a nevét és czimeit, hanem lord Arthur Scoresby tábornoknak fogom nevezni.

Micsoda hatása van egy híres névnek! Ott ült a tábornok, teljes valóságában, a kiről annyi ezerszer hallottam harmincz év óta, a mikor neve először ragyogott fel a krimi háború egyik csatatérén, hogy aztán el ne homályosodjék többé. Nem győztem eleget bámulni, csodálni ezt a félistent; megfigyeltem minden mozdulatát, magatartásának nyugodtságát, tartózkodását, nemes méltóságát, az egyszerű becsületességet, mely elömlött rajta, saját nagyságáról való öntudatlanságát, a mely nem vette észre, hogy száz csodáló szem csak ő reá tapad, nem vette észre a mély, szerető, őszinte tiszteletet, mely minden kebelből feléje áradt.

Balról egy pap ült mellettem, egy régi ismerősöm. Most pap, de azelőtt élete felét a táborban töltötte, aztán pedig tanító volt a woolwichi katonai intézetben.

A mint a tábornokról beszéltem, valami sajátságos fény villant meg szomszédom szemében. Felém hajolt és bizalmasan suttogta, rámutatva a lakoma hősére:

— Köztünk legyen mondva, a tábornok tökéletesen bolond.

Roppant elcsodálkoztam ezen a kijelentésen. Ha Napoleonról, Sokratesről vagy Salamon királyról mondta volna ezt, nem csodálkoztam volna jobban. Két dolgot tudtam: a tiszteletes teljesen szavahihető ember és kitünő emberismerő. Ezért tehát tisztában voltam vele, hogy a világ csalódik hősét illetőleg: a tábornok csakugyan bolond. Csak arra törekedtem most, hogy megtudjam valami alkalmas módon, hogy a lelkész mikép jött rá erre a titokra.

Néhány nap múlva az alkalom is előkerült és a lelkész ezeket beszélte el:

Mintegy negyven évvel ezelőtt tanító voltam a woolwichi katonai akadémiában. Jelen voltam abban az osztályban, a melyben a fiatal Scoresby is előkészült a vizsgálatára. Megesett a szivem a szegényen. A többi fiúk világosan és ügyesen felelgettek, ő pedig nem tudott úgyszólván egy kukkot sem. Láttam, hogy jó, kedves, szeretetreméltó, ártatlan gyerek; annál kellemetlenebb volt látni őt, a mint ott állt, nyugodtan, mint egy faragott szobor s olyan feleleteket adogatott, melyek valóságos csodái voltak az ostobaságnak és tudatlanságnak. Részvét támadt bennem iránta. Tudtam, hogy ha vizsgálatra kerül, megbukik irgalom nélkül. Úgy gondoltam tehát, hogy csak jót teszek vele, ha megkönnyitem a bukását, a mennyire lehet. Magamhoz hivtam és azt tapasztaltam, hogy tud egy keveset Cæsar történetéből. Mivel semmi egyebet nem tudott, hát a fejébe vertem néhány Cæsarra vonatkozó kérdést, melyekről tudtam, hogy kérdezni fogják a vizsgán. A vizsga napján fényes kitüntetéssel ment keresztül, mig mások, a kik ezerszer többet tudtak, megbuktak. Valami sajátságos véletlenből, a milyen nem szokott kétszer előfordulni egy században, csak épen azt a keveset kérdezték tőle, a mit tudott.

Csodálatos dolog volt ez. Az egész vizsgálati időben olyasforma érzéssel álltam mellette,

PETZ SAMU PÁLYATERVE.

mint az anya nyomorék gyermeke mellett, ő pedig mindig kivágta magát valami csoda által.

Utolsó tárgy volt a mathematika; azt hittem, az fogja megölni. Olyan könnyűvé akartam tenni a bukását, a milyenné csak lehet. Betanítottam roppant fáradsággal néhány kérdésre s aztán sorsára biztam. Nos, uram, mi volt az eredmény? Legnagyobb meglepetésemre, ő kapta az első díjat és valóságos ovációkban részesült.

Nem tudtam aludni egy hétig. Lelkiismeretem kinzott éjjel-nappal. A mit tettem, csak irgalomból tettem s csak azért, hogy a szegény fiú bukását enyhitsem s nem is mertem volna álmodni olyan hallatlan eredményről. Ezt a tökfilkót rávezettem arra az útra, a melyen fényes állások és roppant felelősségek várnak rá: össze fog alattuk roskadni a legelső alkalommal.

Akkor tört ki épen a krimi háború. Megrendült alattam a föld, a mikor meghallottam, hogy őt is kinevezték, még pedig kapitánynak az egyik gyalogos ezredhez. Nálánál százszor különb emberek megőszülnek, mig ekkora álláshoz jutnak. Még azt is alig birtam volna eltűrni, ha tiszthelyettesnek, vagy minek nevezik ki, — hát még kapitánynak. Az hittem, megőszülök bele.

Azt mondtam magamban, hogy felelős vagyok érte az ország előtt, s oda kell mennem, hogy megvédjem tőle az országot, a mennyire birom. Összeszedtem kis tőkémet, melyet éveken át zsugorgattam össze s alsóbb tiszti állást vettem rajta az ő ezredében. El is mentem, én, a nyugalom és tétlenség kedvelője, a csatatérre.

Uram, rettenetes dolog volt az. Botlások? — kérem, nem csinált az az ember egyebet, mint botlásokat. De hát senki se tudta a titkát, mindenki félreismerte őt. A leghülyébb botlásait a lángelme villanásainak nézték. A legcsekélyebb baklövései is elegendők voltak, hogy ép eszű ember dühbe jöjjön rajtuk és én dühbe is jöttem, sirtam is — magamban. Leginkább pedig az bántott, hogy minden baklövése csak növelte a tekintélyét. Elképzeltem, hogy ha majd kisül a butasága, olyan lesz az, mint ha a nap hullanék le az égből.

Fokról-fokra emelkedett feljebbvalóinak holttestein keresztül, mig végre az egyik csata legválságosabb pillanatában elesett az ezredesünk. Elállt a szivem verése: Scoresby volt hozzá rangban legközelebb. Itt az ideje, gondoltam; tiz percz alatt a másvilágon leszünk, biztosan.

A csata pokoli tüzes volt, a mieink visszavonulásban voltak az egész vonalon. A mi ezredesünk olyan állást foglalt el, a mely döntő volt. Egy baklövés most tökéletes vereségre vezethetett. Ebben a rettentő pillanatban mit csinált az a bolondok bolondja? Elinditotta ezredét a helyéről s támadást vezényelt egy szomszédos halom ellen, a hol nyoma se volt az ellenségnek!

— No, itt van, — gondoltam. — Itt a vége legalább.

Elindultunk és a domb tetején voltunk, mielőtt ezt az őrült mozdulatot észrevehették és megakadályozhatták volna.

Mit találtunk ott? Egy egész és nem is sejtett orosz hadsereget, tartalékban. És mi történt? Talán megettek minket? Száz közül kilenczvenkilencz esetben ez történt volna. Nem. Az oroszok nem is gondoltak arra, hogy egyetlen ezred, ebben a pillanatban, szembe merjen velük állani. Azt hitték, ez az egész angol hadsereg s hogy a ravasz muszka csel föl van fedezve. Megfordultak és hanyatthomlok elszaladtak, le a dombon, a mezőre, vad zürzavarban. Mi pedig utánuk. Áttörték ők maguk az erős orosz centrumot s egy szempillantás alatt a szövetségesek, a kik már-már hátrálni kezdtek, fényes diadalt arattak; az orosz sereg pedig tönkre volt verve. Canrobert marsall csodálkozva, gyönyörködve nézte s rögtön Scoresbyért küldött, megdicsérte, érdemjelet függesztett a mellére az egész hadsereg szeme láttára.

Hogy miben állt Scoresby baklövése? Csak abban, hogy összetévesztette jobb kezét a ballal. Rendeletet kapott, hogy vonuljon hátrább jobb felé, — e helyett ő előre ment s föl a dombra, balfelé.

Az a hirnév, melyet ezen a napon mint kitünő katonai lángész nyert, betöltötte dicső-

SCHIKEDANZ ÉS HERZOG PÁLYATERVE.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM PÁLYATERVEI.

ségével a világot, s nem fog elhervadni, a míg csak történeti könyvek lesznek.

Ma is csak olyan kedves, jó, szeretetre méltó, szerény, a milyen csak ember lehet, de nincs annyi esze, hogy az eresz alá vonúljon, ha esik az eső. Ő a legnagyobb szamár az egész világegyetemben, de nem tudott róla egész mostanáig senki, csak ő meg én. Üldözte őt a szerencse a legcsodálatosabb módon, napról-napra, évről-évre. Csodált katonája volt hadseregünknek minden háborúban egy emberöltőn keresztül, egész katonai pályája nem volt egyéb, mint baklövés baklövésre halmozva, de nem követett el baklövést, a mely ne szerzett volna neki báróságot, lordságot, vagy más effélét. A melle tele van hazai és külföldi érdemjelekkel. Ezek mindegyike valami ostobaságnak az emléke, együttvéve pedig bizonyságai annak, hogy a legjobb, a mi embert érhet ezen a világon, ha szerencsésnek születik. Még egyszer mondom, a mit a lakomán mondtam: Scoresby bolond, tökéletesen bolond.

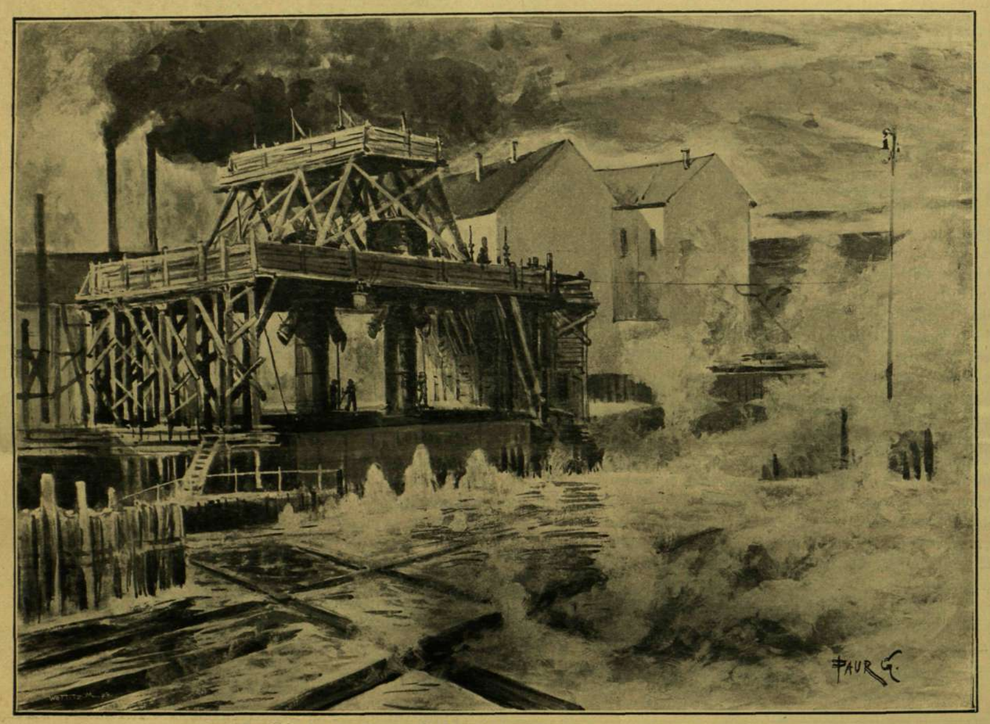

AZ ESKÜTÉRI HID HŐFORRÁSÁNAK BETÖMÉSE. — A CAISSON ELSÜLYESZTÉSE. Paur Géza rajza.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM PÁLYÁZATA.

Még az 1894-ik évben elhatározta a kormány, hogy hazánk ezredéves fennállásának ünnepére a szépművészetek számára múzeumot építtet. E múzeumban egyesítve lennének az Akadémia helyiségeiben őrzött Eszterházy-féle képtár, a nemzeti múzeum modern és régi képgyűjteménye a szobormüvekkel és az egyéb helyeken őrzött építészeti műtárgyakkal együtt. A nevezett gyűjtemények egyesítésére tehát szükségessé vált egy olyan hatalmas méretű épület, a mely nemcsak, hogy kényelmesen befogadhassa mind e műkincseket, hanem elég helylyel rendelkezzék még arra is, hogy a legmodernebb hazai műtermékeknek is helyet adhasson.

A törvényhozás az épületre és berendezésére három millió forintot szavazott meg. A modern képtár gyarapítására pedig négy millió forintot, melyből a milleniumi kiállításra kétszázezer forintnyi összeg volt esedékes hazai műtárgyak vásárlására, a többi pedig az egymás után következő esztendőkre jutott volna évi ötvenezer forintos részletekben. E rendelkezésre álló összegből a kormány eddig mintegy százhatvanhétezer forint árú műtárgyat vásárolt, melyek elhelyezésére azonban már nem igen találtak helyet.

E végett szükségessé vált a múzeum terveire kiírni a pályázatot, melyre a határidő február végén járt le. A biráló-bizottság hazai építész és művész szaktekintélyekből állott, s egy pár jelesebb külföldi építész is kapott meghivást.

A határidő lejártáig tiz pályamű érkezett be, melyek közül a biráló-bizottság beható vizsgálat után az első díjra *Petz* Samu műegyetemi tanár tervét tartotta méltónak, míg a második díjat *Schikedanz* Albert és *Herzog* Ferencz műépítészek tervének itélte oda, a harmadik díj pedig *Árkai* Sándor fiatal építész tervének jutott.

Az új szépművészeti múzeum helyéül a pályázati föltétel a városligetnek ama részét jelölte meg, mely a Feszty-féle körkép-társaság épülete és az Aréna-út között nyúlik el az állatkert kerítéséig. A főváros által ajándékozott telek teljes szabaddá tételére a kormány megvette a Feszty-körképtársaság épületét is.

Petz Samu műegyetemi tanár terve tiszta antik stilusban van tartva. Egy ilyen nagy műgyűjtemény elhelyezésére a múzeum épülete nagy beépített területet kivánván, a tervező mellőzte az Andrássy-út tengelyében épülő ezredévi emlék és a jobb oldalon már álló új műcsarnok által megkivánható szimmetrikus elhelyezést, az új muzeum főhomlokzatát egyik tervében az állatkerti körútra a tó felé fordította, egy másik tervében pedig az Aréna-út egyenes vonalára helyezi. A kétemeletes főépület hat oszlopos kiugrásaival és egyszerű vonalaival jó hatást kelt, az antik stil megkivánta széles arkhitektonikus síkjait, melyeket az oldalakon az emelet magasságában 5—5 oszlop tagol, míg a sarokszárnyak előugrásait négy oszlop tartja, nem zavarja semmi fölösleges. Hármas főkapuzata, melyhez alig pár lépcső vezet föl, helyes elhelyezést nyer. A főépület földszintjének nagy előcsarnoka van mindkét oldalán. Közepét két nagy terem foglalja el, melyben az építészet találna elhelyezést. A félemeleten az igazgató és a múzeumi őrök lakásai vannak. A magas első emeletet egy nagy közép-csarnok osztja ketté, mely mellett két oldalon két hosszú, fölül világitott terem nyúlik a szárnyak felé, azonfelül hat nagyobb terem van tervezve, mindegyik felső világitással, a főépület sarkára pedig négy, szoba nagyságú terem jut. Mindezek az építészeti és grafikai művek elhelyezésére. E főépületcsoporthoz illesztve két szárnyépület nyúlik a tó felé előre, udvart képezve a főépület előtt. A jobbszárnyu épület közepén 3 egymásba nyiló nagy terem húzódik végig, melyekkel párhuzamosan az Aréna-útra öt kisebb méretű terem nyilik egymásba, míg a balszárny udvara felé tiz oldalvilágitású folyosószerű fülke nyilik, melyek végén a szárnyépület keresztbe fektetett oldalára helyezett a tervező két nagyobb termet a grafikai osztály számára. Eme jobbszárnyú épületben volna elhelyezve a modern képtár. A főépület balszárnya teljesen megegyezik a jobbszárny épületével és itt nyerne elhelyezést a műtörténeti képtár. A főépület 2-ik emeletére helyezi végre a tervező a plasztikai gyűjteményt 8 nagy teremben. A szárnyépületek végén is megtaláljuk a nyolcz oszlop tartotta kiugrást, melyek külön előcsarnokba vezetnek.

Schikedanz és Herzog terve alkalmazkodik az Andrássy-út torkolatán megkivánható szimmetrikus elhelyezéshez. Az e helyen álló új műcsarnok alkotói e végből egy nyolcz oszlopból álló homlokzatos épületet terveznek az új műcsarnok méretében és arányaiban egészen hasonlóan ehhez. Két oldalán megtoldják két csarnokszerű szárnyépítménynyel, melyeknek az antik stilus megkivánta tympanonszerű csúcsos végződésű homlokzatuk van. Az előnyúló főhomlokzat épületcsoportját összekötötték a tervezők a nagy méretű főépület tömegével, a mely egy magas egy-emeletes épületből áll. A főhomlokzat oszlopcsarnokán áthaladva, a szoborcsarnok számára épült óriási terembe lépünk, a mely 815 □-méternyi területtel rendelkezik és felülvilágitással van ellátva. Az előépület két szárnyára nyúló két kis plasztikai terem egyenként 125 □-méternyi területtel összeköti a

homlokzatos épületszárnyával, melyben kétfelül világitott terem van egyenként 390 □-méteres területtel szintén a plasztika számára. Az előnyúló oszlopcsarnokos nagytermen végig jutunk a főépület-tömegbe, a melyet 290 □-méternyi területtel rendelkező buffet (étterem) nyit meg, összefügg vele az atrium 715 □-méternyi területtel. Az atriumtól jobbra és balra nyúlik egy-egy fedett udvar, egyenként 515 □-méternyi területtel. A középcsarnokból két oldalon felinduló lépcsőzet vezet a félemeletre, melynek hátsó homlokzatán jobbra az igazgató és balra a múzeumi őrök 9—9 szobás lakásai vannak, melyek alatt a földszinten nyúlnak el a grafikai metszetek számára tervezett 400 □-méternyi területtel rendelkező termek. A fedett udvarral párhuzamosan egy oszlopcsarnokszerű folyosó húzódik a plasztika és építészeti tárgyak számára 235 és 175 □-méternyi területtel, az oldalakon a 635 □-méternyi nyitott udvar a lapidarium. Az első emeletre jut a képtári rész, a mely a fedett udvart körülvevő tiz, egyenként 165 □-méteres felülvilágitott teremben nyerne elhelyezést. A középen egy 340 □-méteres dísz-kiállítási terem nyilik a főlépcsőházból, körül tágas folyosókkal. A két fedett udvar körül pedig elhelyezkednek a modern és műtörténeti képtárak az oldalakon hat 105 □-méteres nagyobb és 70 □-méteres kisebb felülvilágitásu termekben. A főépület sarkain négy 60 □-méteres szoba áll rendelkezésre, míg az első emeleti helyiségeket a hátsó homlokzatra néző négy 82 □-méteres kabinet teszi teljessé. A toronysarkok szobái között pedig 5—5 oldalvilágitású szoba áll kisebb collectio-gyűjtemények czéljaira.

A harmadik díjat nyerte *Árkay Sándor* műépítész terve, mely szintén megtartotta a szemközt lévő műcsarnok kivánta szimmetriát. Tervezete azonban a modern építőstilus segélyével akarta megoldani a múzeum épületét. Hosszas téglány-alakú alaprajzán feltünő jó, helyes a beosztás. Magas kupolás homlokzatát nyolcz oszloptartotta kiugrás diszíti, ebből belépünk a nagy előcsarnokba, mely mellett a kisebb mellékhelyiségek nyilnak. Az előcsarnok után két óriási oszlopcsarnokszerű, az építészeti gyűjtemények számára szánt terem nyúlik az épület hosszában egyenként 855 □-méternyi területtel, melyet egy középcsarnok választ ketté 270 □-méternyi területtel. A közép fedett csarnokai mellett két oldalt halad a modern képtárak számára fentartandó négy, egyenként 462 □-méteres terem, melyet az aréna-úti oldalon még két kisebb, egyenként 238 □-méternyi nagyságú terem egészít ki, mind felsővilágitással, míg az állatkerti oldalra jut három oldalvilágitású terem 215 □-méternyi területtel a régibb képek számára. A plasztikai műveknek a tervező hat termet juttat az épület aréna-útra és állatkerti útra néző legszélsőbb homlokzatok oldalán, egyenként 170 □-méternyi területtel. Az első emeletre jutnak a fedett középső csarnokok galériái kisebb plasztikai műveknek, valamint az Andrássy-útra néző oldalon találna elhelyezést az igazgató és múzeumi őrök lakásai a jobbszárnyon, és könyvtári helyiségekkel a balszárnyon. Az állatkert felé néző oldalon végre a metszeteknek hagy folyosószerű helyet a tervező.

A kilencz, illetve tiz terv között jó beosztásával még kivált a *Meinig* Arthur műépítész terve, melyet a közoktatásügyi miniszter meg is vásárolt és a biráló-bizottság külön dicséretben részesitett.

A Múzeum fölépítésének kivitelével megbizott közoktatásügyi miniszterium április hó folyamán fog véglegesen határozni a felett, hogy melyik terv kerüljön kivitelre. *P. G.*

SCHIKEDANZ ÉS HERZOG PÁLYATERVE.

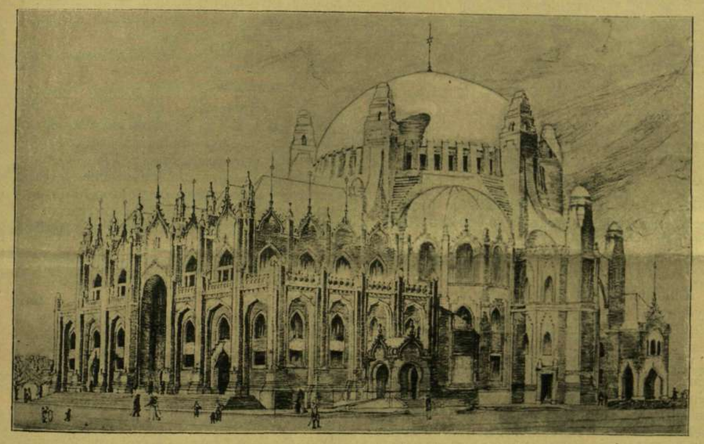

LEITERSDORFER BÉLA PÁLYATERVE.

AZ ÖTÖDIK KERÜLETI ÚJ ZSIDÓ-TEMPLOM PÁLYÁZATA.

A szépművészeti múzeum pályázatával csaknem egyidejűleg járt le az újonnan építendő lipótvárosi zsidó-templom pályázati határideje is. A budapesti zsidó hitközség ugyanis már

MÁRKUS GÉZA PÁLYATERVE.

A BUDAPESTI ÚJ ZSIDÓ-TEMPLOM PÁLYATERVEI.

BÁLINT ÉS JÁMBOR PÁLYATERVE.

A BUDAPESTI ÚJ ZSIDÓ-TEMPLOM PÁLYATERVEI.

régóta érezte a hiányát egy nagyobb templomnak, a mely több helylyel rendelkezzen, mint a mostani dohány-utczai nagytemplom. E hiány miatt már évek óta üres bolthelyiségeket kellett bérelniök ideiglenes imaház céljaira a nagy ünnepek alkalmával. Ennek folytán évekkel ezelőtt három millió forintot szavaztak meg egy újonnan építendő templomra, a mely az ötödik kerületben, az országház közelében, a Szalay-, Szemere-, Koháry- és Markó-utczák által képezett telken épülne.

A pályázati határidő lejártáig tizennégy pályamű érkezett be. A biráló-bizottság e hó közepén döntött a pályázatok sorsa fölött. E pályázat építőművészeti szempontból rendkívüli tanulságos eredménynyel járt, miután kiváló példákkal igazolta a hazai építészet mai fejlettségét. A pályaművek kiválóbbjait mai számunkban képekben is bemutatjuk. Az első díjat *Förk és Schömer* műépítészek tervének ítélte oda a biráló bizottság, mely monumentális voltánál fogva művészi gazdagságával leginkább kivált a pályaművek között, de viszont aránytalanúl túlhaladta a költségeket, s így aligha kerül kivitelre, mivel maga a díszes kupola költsége meghaladná a 6 millió forintot.

A második díjat *Bálint és Jámbor* műépítészek rendkívüli érdekes terve nyerte el. E fiatal építész-czég tervében leginkább nyilvánul az egyszerűség iránti törekvés az építészeti formákban. A templom fő tömege egy mérsékelten hajlott nagy kupolában emelkedik ki, melyet számtalan magyaros jellegű iveket tartó oszlop-sor tör meg hajlásában. A fő kupola oldalai mellett kisebb méretű lapos kupolák alkotják az emelkedő architektura és a magasba kiemelkedő tornyok között az összeköttetést. A fő épülettömb szimmetrikus kinyúlásain magyaros jellegű ívhajlásokkal biró homlokzata alatt nyilnak a kapuk, melyek közül a Markó-utczára néző oldalon lévő kocsifelhajtással is bír, mint főkapuzat. A templom egész épületének külsején alig találni valamelyes túltömött diszitést; mindez a belső kupola és az oszlopok által tartott falazatok diszitésénél kerül csak alkalmazásra. Belső berendezésében gazdag izléssel uralkodik a magyaros diszitő elem, a melyet már az épület szelid hajlású íveinek végződésein művészileg alkalmaznak a tervezők. A tervezet művészi eredetisége által — melyben szerencsés kézzel van kifejtve a keleties jelleg — elüt minden más versenytársától; egyetlen hibája, hogy túlhaladta ez is a költségeket.

A harmadik díjat *Leitersdorfer* építész terve nyerte el, a melyben minden legcsekélyebb részlet is alkalmazkodik a keleties jellegű építészet szabályaihoz. A sima kupolájú főépület oldalain hat toronyszerű csonka gúla alkotja a kimagasló végződést, melyek között négy szintén lapos kupolájú előépítmény illeszkedik a fő építményhez, mindez a templom belső területének bővítésére padsorokkal. A Markó-utcza felé néző oldalon egy arabs ivezetű végződésekből álló csúcsos tetejű előépítmény nyúlik ki, melynek végén nagy nyitott ivezet képezi a főkapuzatot, ennek megfelelőleg a hátsó oldalon is kinyúlik egy második főbejárat előépítménye, ugyanigy két más oldalbejárat is. Ez előépítmény arányos ablakain és párkányain mind az arabs és mór diszitések uralkodnak, de nem túltömötten alkalmazva. Az egész tervezet művészi egységénél fogva igen hatásos és szerkezetéből ki van zárva minden oszlopszerű támaszték.

A pályázat többi munkái közül különösen kiemelkedtek még *Schikedanz és Herzog* orientális stílben tartott terve, valamint *Márkus Géza* műépítész önállóságra walló terve, mely az ives motivumok közé nagy izlléssel illesztette be a magyar diszitő elemeket. Mind a két tervet művészi becse miatt a birálóbizottság külön megdicsérte és megvásárolta.

A *Freund Vilmos* és *Kármán-Ullmann*-féle tervek helyes beosztásukkal és egyszerű hatásukkal szintén kiérdemelték a biráló-bizottság dicséretét.

Mindeme monumentális jellegű műalkotások azonban a háromszorosan, sőt ötszörösen is túlhaladott költségek miatt aligha fognak végleges kivitelre kerülni. A templomépítő bizottság e pályázatok tanusága alapján fogja a pályázók valamelyikét megbizni egy új terv készitésével, melynek azonban a három millió forintnyi költséget meghaladnia nem szabad.

P. G.

«SUB AUSPICIIS REGIS.»

A budapesti tudomány-egyetem érdekes ünnepélyt tartott e hó 12-ikén, vasárnap délelőtt 11 órakor a Nemzeti Múzeum épületében, a főrendiház ülestermében. Ő Felsége ugyanis megengedvén, hogy *Zubriczky* Aladár hittudományi és *Navratil* Ákos államtudományi doktorjelöltek «sub auspiciis Regis» — vagyis Ő Felsége legmagasabb védnöksége mellett — avattassanak doktorokká, az ünnepélyes felavatás a mondott helyen és időben történt meg a király személyét képviselő *Zsilinszky* Mihály államtitkár, az egyetemi tanács és a terem nagy részét betöltő közönség jelenlétében.

E királyi kitüntetésre azok az erkölcsi magaviselet tekintetében is kifogástalan doktorjelöltek tarthatnak számot, kik úgy középiskolai, mint egyetemi tanulmányaikat jelesül végezték s doktori szigorlataikat kitüntetéssel tették le. E feltételeknek természetesen nem könnyű dolog megfelelni, s így méltán fordul az érdeklődés azok felé az ifjak felé, kik hosszú éveken át kitartó buzgalommal tanulva, érdemesekké teszik magukat a királyi kegyre.

Kár, hogy a most lefolyt ünnepélyt még mindig a maga hajlékán kivül kellett az egyetemnek megtartania; jövőre remélhetőleg elkészül az egyetem-téri palota, melyben diszes, terjedelmes aulája lesz az egyetemnek; ott aztán lesz elég hely az ifjúság számára, melynek egy része most a főrendiház termeből kiszorült. A saját aulájában egyébként is az ünnepélyes alkalomnak jobban megfelelő fénynyel rendezheti majd az efféle ünnepélyeket az egyetem.

Az elnöki emelvényen dr. *Mihálkovics* Géza, az egyetem ez idei rektora ült, mellette két oldalt pedig a főrendiházi jegyzők helyein dr. *Rapaics* Rajmond, a hittudományi kar prodékánja, dr. *Nagy* Ferencz, a jog- és államtudományi, dr. *Klug* Nándor az orvostudományi és dr. *Fröhlich* Izidor, a bölcsészettudományi kar dékánjai foglaltak helyet, valamennyien diszmagyarban, s tisztségük jelvényeit viselve; oldalt tőlük, egy asztalkánál a két doktorjelölt: Zubriczky, a theologus, reverendában, — Navratil, a jogász, magyar diszben.

A közönség soraiban pedig ott láttuk Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszterr feleségével, dr. Tóth Lajos, dr. Hoffmann József miniszteri osztálytanácsosokat, dr. Klinger István, dr. Bita Dezső, dr. Láng Lajos, dr. Kováts Gyula, dr. Sághy Gyula, dr. Földes Béla, dr. Hőgyes Endre, dr. Genersich Antal, dr. Pertik Ottó, dr. Thanhoffer Lajos, dr. Koch Antal, dr. Fejérpataky László, dr. Navratil Imre egyetemi tanárokat, Hegedüs Loránt orsz. képviselőt stb.

Az ünnepélyes felavatás a szokásos formaságok közt ment végbe; a rektor üdvözölte a királyi képviselőt s a tanácsot, s megnyitva a diszülést, felhivására a hittudományi kar prodékánja előadta a kari jelölt felavatásának előzményeit, s felszólitotta a jelöltet doktori értekezése előadására. Zubriczky, a fiatal pap, behizelgő, kellemes hangon olvasott fel néhány részletet «A szándék szerepe a hitéletben» czimű értekezéséből, melyről a birálók annak idején a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak, irodalmi becset tulajdonítva neki; a felolvasott rész is mélyreható gondolkozásról s nagy theologiai jártasságról tanuskodott.

A felolvasás befejeztével a jelölt a rektor fölhivására — a rektori diszbotra tett kézzel — letette a doktori esküt, melynek mintáját mindig a hittani kar képviselője olvassa fel, — s aztán a rektor és a dékánok kézszorítással doktorrá fogadták Zubriczkyt.

Ezután — hasonló szertartások között *Navratil* avattatott fel, ki szabadon, az egész termet betöltő csengő hangon, valódi szónoki készséggel adta elő «A gazdasági élet elemi jelenségei» czimű, úgy tartalmilag, mint formailag kiváló értekezését. A fiatal szónokot — hévteljes előadása befejeztével — élénk taps jutalmazta.

Az új doktorok a rektor kezéből átvévén okleveleiket, a királyi képviselő elé járultak, a ki utalva arra, hogy legmagasabb megbizás folytán jár közben a felavatásnál a Felség nevében, — igy folytatta ünnepi beszédét:

«Alattvalói mély hódolattal és hazafias örömmel teszem ezt, — mert jól esik lelkemnek éreznie és tudnia, hogy a kötelességteljesítés legszebb erénye,

Koller utódai fényképe után.

NAVRATIL ÁKOS.

DOKTORRÁ AVATOTTAK KIRÁLYI KITÜNTETÉS MELLETT.

a magyar szent korona legméltóbb viselőjénél mindenkor elismerésre talál. Kell, hogy ez a magasztos tény a legtisztább örömmel töltse el lelkeinket, és kell, hogy ebből a fényből különösen hazám ifjusága merítsen erőt és bizalmat az előtte még varázsfényben ragyogó életnek alig sejtett nehéz küzdelmeihez. Mert bármily élethivatást választanak maguknak, érezni fogják, hogy annak teljesítése közben az út nem a kényelem bársonypamlagán, hanem a nehéz munka kőszikláin át vezet a boldogság felé. Az erény diadalába vetett rendületlen hit, a komoly tanulmányok iránti szeretet és a törhetlen akarat kettős mértéke kell ahhoz, hogy a szellemi és anyagi téren észlelhető versenyt becsülettel megállhassák».

Majd a jelöltek tudományainak különbözőségéről szólván, hatásosan fejezte ki a szónok, hogy «az emberi lélek egysége és a természet összhangja a tudomány egyes ágaiban is egységet és összhangot követel», s hogy a «szív nélküli sociologia époly veszedelmes, mint a józan értelmet nélkülöző theologia».

Aztán a jelöltekhez fordulva, igy végezé beszédét:

«... Dicső nap ez önökre nézve, a kik eddig kifejtett szorgalmuk és munkásságuk által oly elismerésben és jutalomban részesülnek, minővel a jelesek közül is csak kevesen dicsekedhetnek. Dicsőséges napja ez, mert ezen ragyogó gyűrűkkel, melyeket a legjobb király legmagasb megbizásából ezennel átadok, ünnepélyesen eljegyzem önöket a haza szolgálatára, — azon hő kivánsággal, hogy egész életükön át *serények* legyenek az igazság kutatásában, — *készek* a szépnek és jónak gyakorlásában, — *erősek* a férfias jellem tisztaságában, — és *kitartók* a kötelesség teljesítésében. Ha ily buzdító hatásunak fogják fel a mai nap jelentőségét, akkor annak emléke ép oly áldásos lesz önökre, mint a milyen hasznos a hazára nézve. Úgy legyen!»

Lelkes éljenzés hangzott fel, a mint Zsilinszky államtitkár, beszédét befejezve, átnyujtotta az új doktoroknak a király ajándékait: a ragyogó gyémántokkal ékített gyűrűket.

Ezekben beszámolván az ünnepélyről, bemutatjuk olvasóinknak a két felavatott arczképét is, — s róluk magukról a következőket említjük fel:

Zubriczky Aladár ősnemes lovagrendű lengyel család sarjadéka, szül. 1872 május 4-ikén Budapesten. Atyja Zubriczky József, a kir. Kuria nyugalomba vonult birája. A gimnáziumot Budapesten, a kegyes tanitó-rendieknél és Esztergomban a benczéseknél végezte, a theologiát pedig a budapesti egyetemen, mint a központi papnövelde növendéke, hol együttal az annak kebelében fennálló Magyar Egyházirodalmi Iskola elnöke is volt. 1894-ben pappá szenteltetvén, Garamkövesden s rövid ideig Dorogon segédlelkész volt, azután a nagyszombati érseki főgimnáziumban helyettes tanári állást töltött be. Ezután két évig Esztergomban a vizivárosi plebánián segédlelkészkedett; jelenleg pedig a fővárosi VIII. ker. főreáliskolában hittanár. Zubriczky a theologiai tanulmányok mellett irodalmi tevékenységet is fejt ki; jórészt hittudományi czikkei — melyekről a szaktudósok nagy dicsérettel nyilatkoznak, — a «Magyar Sion» hittudományi folyóiratban, s az «Esztergom» czimű hetilapban jelennek meg. Előszeretettel és szintén nem közönséges sikerrel foglalkozik a hitszónoklattal, és pedig irodalmilag is.

Navratil Ákos, Navratil Imre egyetemi tanárnak, a kiváló sebésznek és gégeorvosnak fia, Budapesten született, 1875 május 20-ikán. A gimnáziumot a kegyesrendiek budapesti intézetében, — az egyetemi tanfolyamot Budapesten és Berlinben végezte, szorgalmasan dolgozva a szemináriumokban. 1896-ban «Smith Ádám rendszere és ennek bölcseleti alapja» czimű irodalmi becsű terjedelmes munkájával nagy dicséretek közt megnyerte az egyetem közgazdasági pályadiját; egyéb irodalmi dolgozatai — melyek mind nem közönséges tehetségről, rendkivüli tájékozottságról s éles itélőképességről tesznek bizonyságot — a következők: «A sociologia és módszere», — «Az értékről», — «Állami beavatkozás», — «Államgazdaságtan», — «Forgalom», — «Fogyasztás», stb., melyek részint a Közgazdasági Szemlében, részint a Közgazdasági Lexikonban jelentek meg.

—r—

ZUBRICZKY ALADÁR.

DOKTORRÁ AVATOTTAK KIRÁLYI KITÜNTETÉS MELLETT.

NADÁLY ÉS CSÍK A JÉGBEN.

Múlt év február elején kis leányom beteg lett s az orvos két nadályt rendelt rá. A vérrel jóllakott nadályokat, kitisztításuk után, egy hosszú nyakú üvegbe tettük, tiszta ungi vizbe. Az egyik nadály pár nap múlva elpusztult. A másik még sokáig élt. Egész nap, egész éjszakákon keresztül ott függött az üvegben, közel a viz felszinéhez. Ritkán ereszkedett lejebb, de akkor is elég gyorsan visszasietett megszokott helyére.

Február 16-án reggelre az üvegben a viz — mely hálószobánk ablakának deszka kiálló párkányán állt — teljesen és egyenletesen befagyott. A nadály a jég közt gyűrű-alakká zsugorodott össze. József fiam egészen elérzékenyülve vette kezébe az üveget s hogy életre ébreszsze a jégbe befagyott nadályt, langyos meleg vizet öntött az üvegbe. Így helyezte az üveget a kemencze közelében álló szekrény szélére s várta, hogy mi fog történni a nadálylyal.

Az utolsó darabka jég elolvadása után, a nadály az üveg fenekére esett, a nélkül azonban, hogy gyűrű-alakja megváltozott volna. Mintegy 15 perczig hevert ily összezsugorodott, egészen élettelen állapotban az üveg fenekén, de azután megmozdúlt, gyűrű-alakja megnyúlt, és egy másik 15 percz múlva rendes hosszú alakját visszanyerte és az üveg aljáról a viz felszinére emelkedett; szivójával odatapadt az üveghez s ott maradt az egész nap.

Este langyos tiszta vizet öntöttem a nadályra, azon czélból, hogy ha az éjjel újból be találna fagyni, ne fagyjon a viz egész keménynyé.

12 Celsius fok hideg volt kint. Az üveg az ablak deszkapárkányán állt, ugyanott, a hol a múlt éjjel befagyott.

Február 17-ikére a nadály ismét befagyott a vízbe, de most még keményebben, mint az elmúlt éjszaka. Jó, hogy az üveget szét nem repesztette. A nadály most is gyűrű-alakban volt a jég közt, de ennek majdnem kellő közepén. A jég elolvadása után kivettem a nadályt az üvegből, semmi életjelt nem mutatott, csak akkor nyúlt meg kissé, midőn egy csipetnyi sót hintettem rá. Visszahelyeztem az üvegbe, ott a viz fenekére esett, éppen úgy, mint a megelőző nap reggelén, visszanyerve rendes alakját, fölemelkedett a viz felszinére s ott elfoglalta régi megszokott helyét.

A nadálynak a viz felszinén való tartózkodásából azt következtettem, hogy a száraz hideg változni nem fog. Nem is változott, mert február 18-ikán igazi kemény téli napra virradtunk fel. Az ablakok üvegtábláin csak úgy ragyogtak a szép téli virágok, egész erdő, igazi vadon, hatalmas páfrányokkal.

Február 20—27-ig a nadály szakadatlan egyhuzamban be volt fagyva, és el nem pusztult, mert a mint a jég felolvadt az üvegben, dermedtsége is elmúlt, viszanyerte életét.

Csikokkal is tettem kisérletet, hogy hát ezek mikép viselik magukat a fogságban s hogy birják a fagyot? E czélból öt csikot tartottam egy nagyobb üvegben, az ablak deszkáján. De a csikok éjjelenként oly nagy nyugtalanságot árultak el, hogy mi felriadtunk édes álmunkból az erős vizlocsocsanásokra. Bántott a szokatlan éjjeli zene. Már ismét kergetőznek, — jegyezték meg a gyermekek s lámpát gyújtottak, hogy jobban lássák a farsangi bolond ugrásokat.

A lámpa fénye mellett nyugodtak maradtak, minden háborúskodás nélkül, szép egyetértésben, megférték egymás mellett az üveg fenekén; de mihelyest a lámpát elfújtuk, kezdődött újból a táncz. Okát kerestem ennek a különös életvidámságnak, és azt tapasztaltam napközben, hogy valahányszor egyik vagy másik a többiek fölibe emelkedett a vízben, és midőn az üveg fenekén nyugvók egyike a másikra ereszkedett le, az felriadt és hánykódott, hánykódása felriasztotta a többit is, így kezdődött rendesen a zürzavaros ugrándozás. Megtörtént az is, hogy a csikok közül ki is vetette magát a fürgébb az üvegből és leesett a földre. Félelmük csak akkor szünt meg, midőn ismét egymás mellé helyezkedtek az üveg fenekén, de oly módon, hogy testük nem érintkezett.

Később egy hideg szobába tettem ki az üveget, hol a csikok a vízbe fagytak. Mindegyiknek majdnem szabályos félhold lett az alakja, és olyformán voltak a jég közt egymás fölött, mintha mindegyiket emberi kéz tette volna sorba egymás fölibe.

Az nap, midőn a vízbe befagyva találtam a csikokat, nagy mosás volt a háznál, a gyermekek vigyázatlanságából egyet a piszkos, szappanos forró lúgba ejtettek életre ébredése után. Gyorsan kihalászták és visszatették a többihez az üvegbe. Bőre szürke lett, bajusza összezsugorodott, de oly rendkivüli életvidámságot mutatott a forró fürdő után, hogy ez a megfrázott csík túlélte valamennyit. Csak márczius havában pusztult el.

Ezekből a tapasztalás után hiven előadott esetekből bátran lehet következtetni úgy a nadályok, mint a csikok rendkivüli szívós életére.

Hetekig, sőt ha erős a tél, három-négy hónapon keresztül vannak befagyva, de mihelyt a megenyhült időjárás, elolvasztja a jeget, dermedtségükből új életre ébrednek.

Vidonyi József.

AZ ESKÜTÉRI HID HŐFORRÁSÁNAK BETÖMÉSE.

Ritka és műszaki szempontból nagyon érdekes munkát fejezett be pár nappal ezelőtt az eskütéri hidépités vezetősége. A már egy év óta épülő hidnak, a mely egyetlen 296 méteres nyilással fog áthajolni a Dunán, budai végén, épen ott, a hol 11 méter mélységű nagy gödröt ástak a hid ívezetét tartandó lánczkamarák számára, az ásás fenekén egy hőforrás tört elő. A Dunapart agyagos talajába ezen a helyen nyúlnak alá a gellérthegyi sziklák kőzetei. Ezeket dinamit-robbantásokkal kellett szétzúzni, hogy a földmunkát ne akadályozzák. Egy ilyen robbantás után a mult év szeptember 2-ikán egyszerre váratlanul hatalmas hőforrás bugyggyant föl, a mely alig 2—3 óra alatt egészen elárasztotta a lánczkamarák számára kiásott már 8 méternyi mélységű, 26 méternyi széles

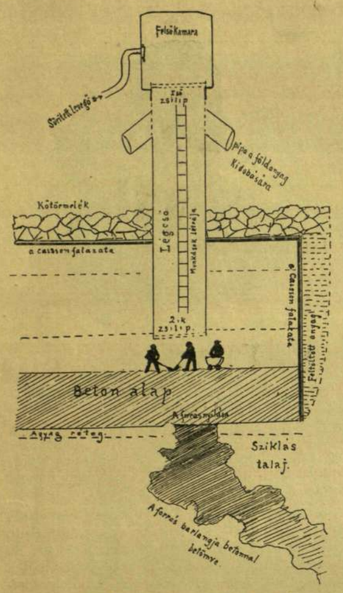

A RUDASFÜRDŐI FORRÁS BETÖMÉSI MUNKÁLATAI.

és ugyanilyen hosszú gödröt. A forrás oly erővel tört elő, hogy eleinte óránként 750 hektoliter 38 R° hőségű vizet adott ki magából; ugyanekkor megcsappant a gödörtől alig 15—20 méternyire fekvő Rudas-fürdő forrása, s ebből azonnal következtették, hogy itt tulajdonképen a fürdő forrásának földalatti erére akadtak.

A hidépítés vezetősége *Szánthó* Albert műszaki tanácsos vezetése alatt azonnal hozzálátott egy tervezet előkészítéséhez, a melynek segélyével e nagy akadályt elhárithassák, a mely különben annyiban nem lehetett egészen váratlan, hogy már a próbafúrások alkalmával is fölfakadt a fúrás helyén, pár méternyire a mostani fölfakadás pontjától, a forró víz, mely akkor a Döbrentei-utcza jó darabját eléntötte és csak erős munkával volt ismét eltömhető.

A víz elzárása végett elhatározták, hogy kikémlelik a hőforrás földalatti menetének irányát, a mi próbafúrások segélyével sikerült is. Rájöttek, hogy a hatalmas víztömeg egy kanyarodó, barlangszerű üregből tör elő, melynek csatornája tágasabb egy méternyinél. Azonnal tisztában voltak, hogy itt más mód nincs, mint e hatalmas hőforrást betömni.

A tervek készítésével tehát azonnal megbizták *Gruber* miniszteriumi főmérnököt és *Rothschildot*, a hidépitő vállalat mérnökét, kik a nehéz munkát e hó 12-ikén be is fejezték.

A forrás visszaszorítása és betömése csak pneumatikus úton történhetett. E végből készítettek egy 14 méter hosszú és 9 méter széles vas *caissont* (buvárharanghoz hasonló vasládát), melynek fölállítására hatalmas állványokat kellett emelni. A múlt év deczember végére, a caisson elkészültéig feltöltötték a forrás környékét annyira, hogy a lánczkamaráknak kiásott üregnek egy harmadát újra behordták földdel. Minderre azért volt szükség, hogy a caissont légmentesen süllyeszthessék le a forrás közelébe.

E nehéz munkát 1898 deczember 30-ikán kezdték meg. A vállalat egyúttal két hatalmas szivattyút állított föl, hogy azokkal a munka befejeztéig a Rudas-fürdőbe nyomják az előtörő vizet. A hatalmas caissont elkezdték besüllyeszteni a forrás fölé hordott földrétegbe, a mely czélból *két millió száznegyvenkétezer kilogrammnyi* sulyú kőtömeget volt szükséges a caissonra hordani. A légmentesen elzárt caisson földalatti kamarájába két egy-egy méter átmérőjű légcső vezet, melyeket felül egy két méter átmérőjű zsilip zár el a szabad levegőtől. Az egyik alányuló légcsövön jártak le vaslétrán a munkások, és ugyanott szállitották föl a kiásott agyagot is, melyet a légcső felső részén kinyúló két *pipán* öntöttek ki.

A légcsöveken át jutott le a földalatti kamarába a sűritett levegő, melyet gőzerővel egy légsűritő gép comprimált annyira, hogy bent a kamarában mintegy 1·7 atmosférává növekedett. A felső záró-kamarába belépő munkás mellett elzárták az ajtót légmentesen, és ez ott addig várt, mig az alányúló légcső légnyomása ki nem egyenlitődik, ekkor felnyitották a légcső felső zsilipjét és ezen a munkás leereszkedve, elért a kamrát elzáró alsó zsiliphez, mikor is a felső kamara zsilipjét fölötte lezárva és az alsót megnyitva, lejuthatott a földalatti kamarába. Erre az eljárásra azért volt szükség, mert a hirtelen légnyomási különbözet változása megölhette volna az embert. A caisson lesülyesztett földalatti kamarájában állandóan 5—6 munkás dolgozott 15 villamos izzólámpa mellett. Az ily módon sűritett levegő nyomása visszatartotta az előtörni akaró vizet. A kamrában 25—26 foknyi Reaumur hőség volt és úgy e miatt, mint az erős légnyomás miatt egy-egy munkás naponta csak 5—6 órát volt képes dolgozni, ezt is félórás időközökben.

Több mint két hónapi fáradságos munka után sikerült a caissont egészen a forrás nyilásáig lesülyeszteni. Ez a nyilás ugyanis a Duna zérus vizállása alatt 12 méternyire van és hét méternyivel mélyebbre esik, mint a hidláb betonozott feneke, a mely a Duna zérus vizállása alatt négy méterrel van. A forrás egy méter 30 centiméter átmérőjű barlangszerű nyilásból tört elő, a melyre ez év február vége felé akadtak reá. A kihordott sáros agyagréteg után azonnal elkezdték a forrás üregét a legfinomabb betonnal betömni, a mi végre fáradságos munkával sikerült is; a Rudas-fürdő forrása ismét visszanyerte vízbőségét. Ezt a szilárd betonozást a forrás egész kerületére kiterjesztik a forrás nyilásától számitva mintegy méter vastagságra. A lánczkamarák üregéből kiszivattyuzták a 9 méter mélységű vizet és a forrás fölé rakott, feltöltött terhet lassanként elhordják. Azt azonban még nem lehet tudni, hogy a további alapozási munkálatoknál nem tör-e elő másutt a visszafojtott forrás. Mindezen várt akadályok elháritása mintegy hatvanötezer forintjába került a vállalatnak, a mely azonban mindezek mellett is elkésziti és át is adja a kormánynak a hidat a szerződés szerinti időben, 1901 szeptember havában.

Paur Géza.

EGYVELEG.

* **A lég hőmérséklete a magasban** állandóan alacsonyabb, mint a föld színéhez közel. Aszmann tanár Berlinben léghajókkal számos mérést eszközölt, melyeknek eredménye, hogy már 3000 méter magasságban is többnyire fagypont alá száll a hőmérséklet, 5000 méternél mindig, sőt észleltek egyszer — 30° C-t is. 8000 méternél még nagyobb a hideg — 39°-ig, 9000-nél — 46°, 9150 méternél — 48°. Valószínű, hogy 15,000 méter magasban s azonfelül már állandó jéghideg hőmérséklet van. Hogy a magasan járó felhők egyáltalán keletkezhetnek, oka az, hogy fent a magasban állandóan erős vihar uralkodik.

* **A leghosszabb kábel** jelenleg a mult évben megnyitott huzal Brest franczia tengerparti város és New-York között. Hossza 57,000 kilométernél több s magva 13 rézsodronyból áll, melyet guttapercha és külső aczélsodrony véd. A kábel sulya 9250 tonna.

* **Kecske és financz.** New-Orleans kikötőjében észrevette egy financz, hogy egy előtte haladó törpe púposnak púpja megbillent, a mint egy kecske szarvával megszúrta. Megvizsgálta a púpost s a púp helyett egész sereg becsempészni óhajtott drágakövet talált.

* **Egy tonna arany** értéke mintegy harmadfél millió korona, ugyanannyi ezüsté már csak 130,000 korona.

* **Séta az Atlanti-oczeánon át.** Egy Oldrieve nevű bostoni kapitány kihirdette, hogy 1½ méter hosszú czédrusfából készült csónak alakú lábszánkójával az Oczeánon át Angliába fog átsétálni. Uti társa a szintén hóbortos Andrew kapitány lesz, ki már többször ment át az Oczeánon kis csónakjával.

* **Az elefánt ereje.** Az eddig észlelt tapasztalatok szerint 5500 kilogramm a legnagyobb suly, a menynyit egy elefánt elvonszolhat, 2500 kilogrammot már könnyen. A lovak ereje legfeljebb 1200 kilogrammra terjedhet s az emberé 150—200 kilogrammra.

* **A vasuti vonalak értéke.** Közönséges gőzgép és tender értéke 42,000 korona, a teherkocsié 8000, postakocsié 16,000, a személykocsik értéke 20—60,000 korona. Így a legkisebb vasuti vonal értéke legalább 346,000 korona, hosszabbaké természetesen sokkal nagyobb.

* **A vállfűző használatát** hivatalosan eltiltották az amerikai Egyesült-Államokban minden olyan felsőbb leányiskolában, hol testedző játszás, torna és vívás taníttatik. Ugyanezt rendelte el általában az orosz közoktatásügyi miniszter is minden felsőbb leányiskolákban, valamint a zene- és művészeti iskolákban.

* **Eredeti állami kocsija** van Ago-li-Agbo abomey-i szultánnak. A négykerekű s római alakú kocsiban csak egy állóhely van s így a szultán áll benne aiási sisakkal, botra támaszkodva és haltmas szivart szíva. Kezében sem ostor, sem gyeplő nincs, mert a kocsit nem lovak vagy más állatok, hanem — az állami miniszterek vonják, kiket a szultán csak szóval dirigál.

* **Illatszerek készítésére** Dél-Franczia országban igen sok virágot használnak föl. A kereskedelmi forgalomban évenként mintegy 2 millió kiló rózsa, 2½ millió kiló narancs, 200,000 kiló jázmin és ibolya, 150,000 kiló tubarózsa fordul elő.

* **A spanyol nők helyzete** épen nem rózsás. A női koldusok száma 51,946, kétszer annyi, mint a férfiaké, 828,531 mezei munkával keresi kenyerét, 319,596 házi cseléd s harmadfél millió felnőtt nő nem tud írni és olvasni.

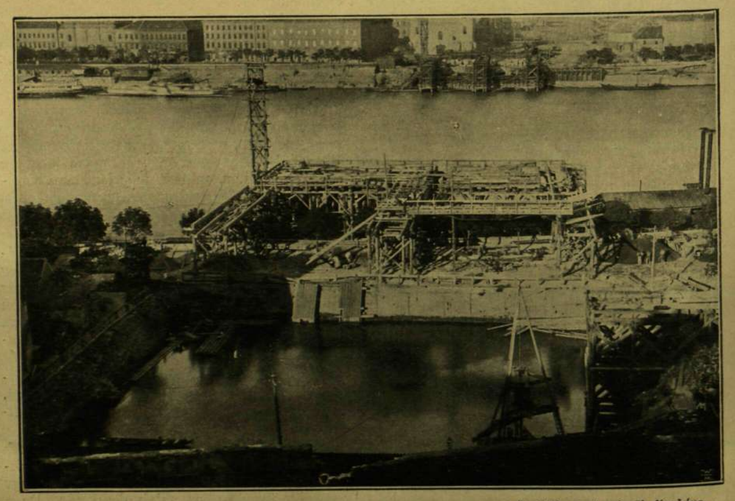

Przibilla Jenő mérnök fényképe.

AZ 1898 SZEPTEMBER 2-IKÁN ELŐTÖRT HŐFORRÁS ÁLTAL ELÖNTÖTT ALAPGÖDÖR.

AZ ESKÜTÉRI HID HŐFORRÁSÁNAK BETÖMÉSE.

MARK TWAIN.

Az amerikai irodalom, bár egészben véve nem virágzott fel annyira, mint a gazdasági élet óriási föllendülése mellett várni lehetett volna, mégis egy-két kiváló tehetségű mivelőjével tekintélyes helyet foglal el a nagy európai nemzetek irodalmai mellett. A dráma terén ugyan alig alkottak valami figyelemre méltót az amerikaiak, a lirai költészet mivelői között is kevés van, a ki a tengeren innen is ismertebbé tudta volna tenni a nevét, de a regény s kivált a rövidebb novella jeles és világszerte szivesen olvasott mivelőkre talált Amerikában. Közöttük *Poë Edgar* és *Bret Harte* mellett a legismertebb és legbecsültebb az amerikaiak eredeti és elmés humoristája: *Mark Twain*.

A jeles amerikai iró, a budapesti lipótvárosi kaszinó meghivására, hol e hó 25-én felolvasást tart, e napokban meglátogatta fővárosunkat s ez alkalomból itt adjuk arczképét és életrajzát.

Családi neve Samuel Langhorne *Clemens*. A Missouri állam Florida nevű városában született 1835 november 30-án. Ifjúsága meglehetős viharos volt. Apja, a ki igen szegény ember volt, kevéssel második fia születése után Hannibalba költözött, egy kis városba a Mississippi folyó mellé s Mark Twain itt töltötte gyermekkora legnagyobb részét. Gyermeksége emlékei gyakran fölismerhetők műveiben, a mint hogy általában legtöbb művét személyes tapasztalatok és megfigyelések alapján irta. Részben maga-magát rajzolja, mint gyermeket a «Tamás úrfi kalandjai» (Tom Sawyer) czimű regényében, a mely egyike legismertebb és különösen az ifjuság előtt legkedveltebb műveinek. Ugyancsak ezekből a benyomásokból készült az előbbi műnek folytatása, a «Huckleberry Finn», mely szintén ismeretes magyar forditásban.

Tizenkét éves volt Mark Twain, mikor apja, teljesen tönkre jutva, meghalt s ő kénytelen volt maga megkeresni a kenyerét, mielőtt még tulajdonképeni iskolázása megkezdődött volna. Beállt betüszedő inasnak egy hannibali nyomdába. Néhány évet töltött a szedőszekrény mellett különböző városokban, többek közt New-Yorkban és Philadelphiában is, de aztán megúnta ezt a mesterséget és elszegődött egy a Mississippin St.-Louis és New-Orleans közt járó gőzhajóra kormányosnak. Ekkor tizenhét esztendős volt. Szokása szerint ez időbeli megfigyeléseit is értékesitette számos munkájában, melyek közt a «Piloting on the Mississippi» (Hajózás a Mississippin) czimű hoszszabb czikksorozat a legérdekesebb. Hajós pályája még egy más szempontból is nevezetes: innen vette irói nevét. «Mark Twain» ugyanis egy jeladó kiáltás, melylyel a Mississippi-járó hajósok szokták egymást vigyázatra inteni.

A nagy folyó vidékén épült számos vasút azonban rövid idő alatt tönkre tette a hajózás jövedelmezőségét s Mark Twain kénytelen volt új foglalkozást keresni. Ekkor tört ki az éjszaki és déli államok közt a polgárháború s ő beállt a déli államok egy csapatába. Hadi pályája azonban csak három hétig tartott. A csapatot, melyhez tartozott, szétverték s ő nem is keresett többé harczi babérokat. Bátyja időközben a Nevada állam alkormányzója lett s magához vette őt titkárául. Itt se maradt sokáig, hanem az aranybányászatra adta magát. Ez a vállalkozása is balul ütött ki, aranyat nem igen talált. Annál nagyobb hasznára voltak azonban az itt tett megfigyelések. Akkoriban kezdődött Kaliforniában és vidékén az aranybányászat föllendülése, mely a világ minden tájáról odacsődítette a hirtelen meggazdagodni vágyó kalandorokat, az európai társadalmak legvegyesebb elemeit. Akkor fejlődött ki itt az a sajátszerű, félig vad, félig romantikus élet, mely kimeríthetetlen kincses bányája az irói megfigyelésnek. Meritettek is belőle bőven Mark Twain is, meg hirneves honfitársa, Bret Harte is, a ki ép legjelesebb műveiben ezt a társadalmat rajzolja.

Aranybányájának bukása után Mark Twain, a ki már előbb is irt czikkeket különböző lapokba, egészen a hirlapirásra adta magát. Átvette egy, Virginiában, Nevada állam fővárosában megjelenő «Entreprise» czimű lap szerkesztését. Ebben a lapban használta először a Mark Twain álnevet, mely csakhamar széltében ismeretes lett.

1864-ben San-Franciskóba költözött, mint a «Morning Call» czimű hirlap munkatársa. Ez időben vergődött nagyobb hirnévre rövid elbeszélései, humoros és szatirikus czikkei révén, melyek nemcsak az emlitett lapban, hanem több előkelő folyóiratban is jelentek meg. Két évvel később egy sacramentói ujság megbizásából a Sandwich-szigetekre utazott s visszatérve a nyugat-amerikai államok számos városában felolvasásokat tartott úti élményeiről, melyek nagy tetszéssel találkoztak. Részese lett egyúttal egy irodalmi szövetkezetnek is, melyben számos jeles amerikai iró, köztük Bret Harte is, részt vett. Egy irodalmi folyóiratot is adtak ki San-Franciskóban, melyet, mint maga Mark Twain mondja, oly fényes sikerrel szerkesztettek, hogy csakhamar megbukott.

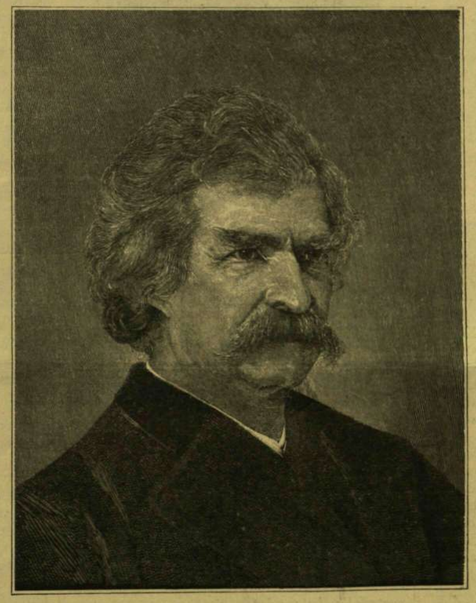

MARK TWAIN.

1867-ben adta ki először különböző lapokban megjelent művei egy részét «The celebrated jumping frog of Calveras and other sketches» czimmel (A hires calveras-i ugráló béka és más rajzok.) Ugyanez évben nagyobb utazást tett a Földközi-tenger vidékén. Meglátogatta többek közt Egyiptomot és a szent földet is. Úti élményeit elmés, humorisztikus formában irta le «Innocents abroad» (Együgyűek külföldön) czimű könyvében s később a «The new pilgrims progress» (Az új zarándok-útja) cziműben is.

Rövid idővel visszatérte után megházasodott és Buffalóban, majd Hartfordban, Connecticut államban telepedett meg, mint lapszerkesztő, közben folyton új meg új elbeszéléseket, regényeket irva. «Roughing it» czimű regénye, mely 1872-ben jelent meg, óriási sikert aratott; kilencz hónap alatt 91,000 példány fogyott el belőle. Egy másik regényét, a «The gilded age» (Az aranyozott kor) cziműt szinpadra is átdolgozták s ott is sikerrel állotta helyét.

Közben még egy nagyobb utazást tett Európa főbb államaiba, mely két évig tartott s melyről «A tramp abroad» (Utazás külföldön) czimű művében számol be. Ez utazása idejéből való a «Koldus és királyfi» czimű regénye is, egyetlen nagyobb műve, melyben nem a saját élményeit irja le, hanem a múltba megy vissza s Anglia tizenhatodik századbeli állapotait festi.

Hartfordból New-Yorkba költözött, a hol könyvkiadó üzletet alapitott, a mely eleinte fényes anyagi sikerrel járt, úgy, hogy Mark Twain rövid idő alatt gazdag emberré lett. Csakhogy a szerencse nem sokáig maradt hozzá hű. Különböző spekulacziói roszul sikerültek s magukkal rántották egész vagyonát. Teljesen tönkre jutott úgy, hogy az amerikai lapok már gyűjtést akartak inditani a javára. Ő azonban tiltakozott ez ellen, kijelentve, hogy a saját erején s munkáján kívül nem fogad el segitséget.

Elfogadta egy könyvkiadó czég ajánlatát, hogy járja be Európa nevezetesebb államait s tapasztalatait irja le és útja végeztével tartson róluk felolvasásokat Angliában és Amerikában.

Ez útja folytán 1897 őszén Bécsbe ment, a hol élénk figyelemmel kisérte a politikai állapotokat s egyéb mozgalmakat. Bécsből kirándulásokat tett az osztrák tartományok számos vidékére, s érdekes, humortól duzzadó czikkeket irt ottani élményeiről az előkelőbb amerikai folyóiratokba. A bécsi irói és művészi körök nagy tisztelettel s ünnepléssel fogadták. Ép abban az időben kezdődtek Bécsben a Badeni-féle nyelvrendeletek miatt kitört politikai bonyodalmak és parlamenti zavargások, melyeknek Mark Twain is állandó megfigyelője volt a Reichsrath karzatáról. Irt is róluk «Stirring times in Austria» (Viharos idők Ausztriában) czimen a «Harpers Monthly Magazine» czimű folyóiratba egy hoszszabb közleményt, melyben helyenként pompás humorral, de általános nagy tájékozottságra és a viszonyok alapos ismeretére vallóan irja le a bécsi hires obstrukczió eseményeit és főbb szereplőit.

Mark Twain művei már régóta ismeretesek a világ minden irodalmában, a mint hogy alig van művelt nemzet, melynek nyelvére nagy részüket le nem forditották volna. Mikor először kezdték olvasni Európában, sokan bizonyos idegenkedéssel fogadták, a minek oka a tárgyaknak és alakoknak sajátságos, idegenszerű volta, a mely a tárgyalásban is egészen szokatlan hangot követelt meg. A fejlődésben levő amerikai társadalom sok olyan alakot és fölfogást vetett fölszinre, melyek épen szokatlanságuknál fogva, valószinűtleneknek tetszettek az európai olvasó előtt. Mikor azonban mind több műve lett ismeretessé és tárgyaival s előadása módjával megbarátkoztak, akkor kezdték Mark Twain humorának, szatirikus erejének, elbeszélő képességének kiváló tulajdonságait megérteni és méltányolni. Az ő humora nem az a szelid csöndes humor, a mely jóakaró mosolylyal nézi az emberek furcsaságait. Az ő főereje a torzitásban van, a mely gyakran a túlzásig kiélesíti alakjai nevetséges tulajdonságait, a nélkül azonban, hogy a valószerűség ellen vétene. Az amerikai társadalmat s annak legkülönbözőbb köreit és rétegeit ábrázolja ő, de nem nagyszabásu vállalataikban és óriási akaraterejükben, hanem épen nevetséges hiúságukban és kicsinyes ferdeségeikben. Gondolkozása és előadása módja igazi amerikai, még akkor is, ha néha az európai viszonyokat szatirizálja. Modorának van bizonyos parodiai szinezete, mely azonban soha sem izléstelen és soha se fogy ki az ötletességből. Meséi kigondolásában mindig találékony s éles szemmel válogat azokban a tárgyakban, melyeket nagy bőségben nyújt erős megfigyelőképességének az élet. Szatirája soha sem sértő, mert nem személyek, hanem általános emberi tulajdonságok ellen irányul s mindig enyhíti a friss, szeretetreméltó

humor, melylyel a metsző gúny váltakozik. Ép ezeknél a tulajdonságainál fogva lett hazájában a legnépszerűbb és legbecsültebb irók egyike.

Magyarra is le van fordítva müveinek nagy része, a kisebb elbeszélések és «karczolatok» ép úgy, mint nagyobb müvei. Lapunkban is nem egyszer találkozhattak nevével olvasóink. A múlt nyáron is közöltük egy hosszabb, érdekes elbeszélését («Egy connecticuti yankee kalandjai Arthur király udvarában») s mai számunkban is közlünk tőle egy ötletes kis czikket.

BEM HADVEZÉR TÁBORI ZENÉSZE.

Szabadságharczunknak egyik érdekes alakját veszítette el Kolozsvár városa Salamon János 1848/49-iki tábori zenekarvezető halálával, ki ott küzdött a dicsőséges erdélyi hadjáratokban Bem tábornok seregében, hol kard helyett társaival együtt a zene lelkesítő hangjaival buzdította csatára a vitéz honvéd-sereget. Salamon életrajzát, melyet a boldogult népzenész alulirottnak ezelőtt három évvel maga küldött be, a következőkben adjuk:

Salamon János, 1848/49-iki zenekarmester az erdélyi 31. honvéd-zászlóaljnál, később kolozsvári zenekarvezető, a magyarországi és erdélyrészi czigányprimások nesztora, született 1824-ben, Kolozsvárt. Atyja, Lajos, szintén népzenész volt, kinek korai halálával a kis János már 12 éves korában, 1836-ban bandát alakított a kolozsvári czigánynegyedben egy sereg rajkóval, a kinek leghálásabb hallgatóközönsége a kollegium diáksága volt. Nem egy ezüst huszas vándorolt jutalmúl a fiatal Jankó primás zsebébe a zeneszerető diákoktól. Két esztendő alatt ugyancsak jól kiművelhette magát a rajkó-zenekar feje, mert Nagy-Enyedre kapott meghivást, honnan müvészi körútra indúlt Hunyadmegyébe. A müpártolóknak, a környék földesurainak mindenütt tetszett a Salamon Jankó zenekarának a játéka.

Hosszas vándorlás után 1839-ben Kolozsvárra ment a banda. Akkoriban javában verbuváltak Kolozsvárt a most 12. számú s a walesi herczeg nevét viselő gyöngyösi huszárezrednél, melyet akkor József- vagy Palatinushuszárezrednek neveztek. Táncz és zeneszó, pohárcsengés, sarkantyúpengés mellett csalogatták a legényeket a gyöngyéletre. Hetenként háromszor tartották a toborzást s a verbungnál a Salamon János bandája muzsikált, húzta az akkoriban divatba jött közkedveltségű huszárnótákat, mint: «Huszár vagyok lelkem, babám, az is maradok», Erre rendesen Biharitól egy verbungos dal következett, melyet Salamon saját szerzeményével is megtoldott, miközben folyt a bor, csengett a foglalóul adott huszas pénz. Sok elkeseredett, vagy nekilelkesült legénynek a fejébe nyomták ilyenkor a József-huszárok csákóját.

Salamon nem sokára egészen új zenekart szervezett, melynek primása ő volt. Zenekarát különösen az ő kitünő játékáért hamar megszerették s csakhamar mind több egyesület szerződtette. 1841-ben gróf Teleki József gubernátor füleibe is eljutván a jó zenekar hire, a farsangon rendezett fényes báljára, mely a Bánffy-palotában tartatott, Salamont és zenekarát fogadta meg. A banda, de különösen az akkor még fiatal Salamon játéka köztetszést aratott e bálon s különösen gróf Mikes Kelemen arra buzdította Salamont, hogy tanuljon szorgalmasan s tökéletesítse művészetét. Nagy hatással volt ez a fiatal zenészre, kimondhatatlanúl lelkesitette ez az elismerés és csakugyan szorgalmasan hozzá kezdett a tanuláshoz.

Sokat haladt a hegedülés művészetében; ámde bekövetkezett az 1848. év és Salamon sietett a hegedűt rivalgó harczi kürttel feleserélni. A maga egyszerű őszinteségével így beszéli el akkori hazafias cselekedetét: «Kiűtött a forradalom. Ekkor lelkesültem a nép szabadságáért és több zenekart lelkesítettem; zenészek huszonketten katonákká lettünk; senki sem erőltetett, a magam meggyőződése szerint tettem és a 31. zászlóaljhoz fel is esküdtem a hazáért; Bogdánfy Antal volt a századosunk, ki jelenleg Gödöllőn mint nyug. honvéd-alezredes él».

Salamon János és barna társai rézhangszereikkel, vörös szalaggal s fehér sipkákban Bem hadtestéhez vonultak be. Óriási lelkesedés köztjátszották menetközben a Rákóczi-, Batthány-, Klapka-indulókat. A harczi riadó feledtetett fáradságot, veszélyt a honvédekkel, az induló hangjai mellett rohantak előre!

Dunky fivérek fényképe után.

SALAMON JÁNOS.

Tűzben a piskii hídnál voltak először a lelkes czigányok, a kik már az ütközet reggelén «ébresztő»-vel járták be a tábort s lelkesitették a honvédeket a harczra. E 22 zenészből az utóbbi években az öreg Salamonon kívül csak Nagy András klarinétos, Salamon András és Antal György 1848/49-iki vadászkürtösök éltek még. A piskii ütköztetnél Bem a czigányokat a tartalékhoz rendelte. Itt egy-egy segélycsapatként induló zászlóalj élén mentek bizonyos távolságig a «Fel, fel vitézek a csatára!» kezdetű ismert harczi dalt hangoztatva. E lelkesitő csatadal után rendesen a «Kossuth Lajos azt üzente» kezdetű nótát zendítették rá, mely gyujtó hatással volt még a fáradt honvédségre is. Salamon szerint soha nagyobb érzéssel nem játszottak a banda tagjai, mint a harcz hevében. Menetközben legtöbbnyire az «Akkor csinos a bakancsos» kezdetü népdalt játszották. Zeneszerszámaik közt pikula, klarinét, fagót és vadászkürt is volt.

Ebben az időben érte Salamont az a szerencse, melyre haláláig büszke volt. Hegedülését kétszer hallgatta meg Bem. Első izben Kolozsvárott játszott előtte, mikor a tábornok tisztelői, kolozsvári előkelő polgárok, a gróf Teleki-féle házba, hol Bem szállása volt, vitték Salamont, s magyar népdalokat játszott a hős tábornoknak. Másodizben a táborban, Szelindeken volt alkalma játszani előtte. Egy délután századosának, Bogdánfy Antalnak engedélyével Bem tábornok sátra elé állott a zenekar és elkezdte azt a nótát, melyet akkor elbusongva énekelt a magyar: «Búsúl a lengyel, hona állapotján.» *Bem* annyira elérzékenyült, hogy Salamontól egész meghatottsággal kérdé: mi a kivánsága. Bem azt hitte, hogy Salamon legalább hadnagyi rangot fog kérni; de ő neki csupán az a szerény kivánsága volt, hogy tétesse le velök a tábornok a piros nadrágot, mert az osztrák-orosz egyesült hadsereg generálisoknak nézi a zenekar tagjait és ő rájuk lőnek leggyakrabban.

Nem sokára bekövetkezett e jelenet után a vizaknai ütközet. Itt a helyzet már válságos volt. Bem a fősereghez rendelte a czigányokat, a kik a legnagyobb hévvel játszottak mindenütt a 31-ik honvéd-zászlóalj élén. Itt történt, hogy a zászlóalj előtt zenélve haladó Nagy József klarinétos és Szirma József vadászkürtös egy-egy ellenséges golyótól találva összerogytak Salamon oldala mellett, s pár nappal később meg is haltak. A vizaknai ütközet után a Kolozsvárra vonuló báró Kemény Farkas magával vitte a honvéd-zenekart Kolozsvárra, hol ezúttal a toborzások miatt is nagyobb szükség volt rájuk, mint a táborban.

Ámde a harczi zenének csakhamar el kellett némulnia. Gyászos napok következtek. Rövid időre elhallgatott a zene és abban a halotti némaságban, mikor az erdélyi orosz hadak egyrésze rövid ideig Kolozsvártt tartózkodott, Salamonnak és zenekarának az orosz tiszteket kellett egy este zenével mulattatnia. Ráparancsoltak a muszkák kedves barátjai közül néhányan Salamonra, hogy tanúlja be pár óra alatt az orosz himnuszt. Tanulta az egész banda keservesen és estére kelve, mikor az orosz tisztek a volt főtéri Lábas-ház alatt egyik vendéglőben vacsoráltak, a Salamon zenekara rázenditette az orosz himnuszt. De micsoda himnusz volt az! Csupa boszúból, olyan siralmas, hibás hangokat adva húzták, hogy az orosz tisztek füle megfájult, a muszka katonabanda karmestere pedig összeszidta a czigányokat.

Az ötvenes évek elején, abban a gyászos korszakban, veszedelmes helyzetük volt a magyar népdalok tolmácsolóinak, a népzenészeknek is. Ha társaságban hazafias nótát játsztak, a rendőrség első sorban a banda primását csukatta be. Salamon János is többször ült több-kevesebb napig a régi városi fogházban, melyet toronynak neveztek. Bűne az volt, hogy «rebellis» nótákat játszott.

1854-ben merész terv ötlött Salamon János agyába. Föl akart jönni a fővárosba, be akarta járni az egész országot, hadd hallja minden város a magyar nótát. Nem sokáig tervezgetett, csakhamar útnak indult ötödmagával.

A fővárosban már el volt terjedve a jó hirük és Salamon Feleki Miklós támogatásával engedélyt kért gróf Festetich Leó akkori intendánstól, hogy a Nemzeti Szinházban hangversenyt tarthasson. Festetich intendáns azt felelte, hogy: «Tessék előbb próbát játszani!» Salamon tehát társaival együtt a szinpadon, a szinház elsőrendű tagjai s karnagyai előtt, az intendáns jelenlétében eljátszott nehány darabot oly sikerrel, hogy két nap mulva csakugyan felléphetett a szinpadon. Hangversenyén zsúfolva volt a szinház. Falrengető taps, zúgó éljenek fogadták magyar népdal-ábrándjait, köztük saját szerzeményeit is. A sajtó elragadtatással irt Salamonról, kivel együtt az erdélyi muzsikusok kedvenczeivé lettek a közönségnek, de különösen több akkori irónak és költőnek. Vachot Imre, Lisznyai Kálmán s az akkor épen szabadon levő Sárossy Gyula sokszor hallgatták Salamon népdalait. Négy esztendő mulva, mely idő alatt több városban játszott Salamon, ismét hangversenyzett a Nemzeti Szinházban s újból dicsőséget aratott.

Salamon ezután nem sokára haza tért Kolozsvárra, hol mindig szerették. Azóta is hazafias ünnepélyek alkalmával mindig Salamon volt az első, a ki az ünnepélyen való közreműködésre jelentkezett. Az öreg János bácsi nem hiányzott egyetlen március 15-iki ünnepélyről sem, melyet Kolozsvárt tartottak,

Jó sorsa az öreg hegedüst nehány esztendővel ezelőtt abban a ritka szerencsében részesitette, hogy 1884-ben és 1885-ben boldogult Rudolf trónörökös görgényi vadászataihoz volt meghiva, hol első alkalommal a trónörökös ifjú, bájos neje előtt is bemutathatta játékát.

Salamon János az utolsó időben már ritkán játszott, bár a 76 éves zenész kitünő egészségnek örvendett és nagy kora mellett is bámulatos emlékező-tehetséget tanusított. Épen nem lehetett rá azt a közmondást alkalmazni, hogy «vén czigány mindennap egy nótát felejt.» Őt sem felejtik el soká azok, a kik ismerték és becsülték.

Temetése e hó 24-én ment végbe Kolozsvárott, a város közönségének nagy részvéte mellett.

Markó Miklós.

AZ UJSÁGÍRÓK EGYESÜLETÉNEK DÍSZLAKOMÁJA.

Az Ujságírók Egyesülete márczius 23-án este ünnepelte meg díszlakomával a sajtó szabadságának évfordulóját az Országos Kaszinó díszes nagytermében. A közélet legkitünőbb férfiai jöttek el az ujságírók meghivására és tartalmas beszédekben fejtegették a nagy eszme magasztos jelentőségét.

A fényes társaság már jóval hat óra előtt gyülekezett a kaszinó szép berendezésű hölgytermében, a hol *Atzél* Béla báró, mint a kaszinó igazgatója fogadta a vendégeket, köztük a politikai világ és a társadalom legelőkelőbb képviselőit. Az est legérdekesebb vendégét, *Mark Twaint*, a hires amerikai humoristát, a kit nagy szivélyességgel és kitüntetéssel fogadtak, *Kossuth* Ferencz, *Pulszky* Ágost, *Perczel* Dezső fogták közre és szolgáltak neki magyarázatokkal.

Negyed 7-kor bevonúlt az előkelő társaság az emeleti étterembe, a hol az asztalfőn *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Perczel* Dezső képviselőházi elnök és *Hoitsy* Pál, a Budapesti Ujságírók Egyesületének alelnöke közt foglalt helyet. Hoitsy mellett ült az egyesület elnöke, *Vészi* József s mellettük az asztalfőn a többi miniszterek: *Hegedüs* Sándor, *Plósz*, *Wlassics*, *Darányi*, továbbá *Szilágyi* Dezső, gr. *Andrássy* Gyula és Tivadar, *Wekerle* Sándor, *Berzeviczy* Albert, *Radó* Kálmán, *Vörös* László, *Tallián* Béla és *Daniel* Gábor, a képviselőház alelnökei. Az est hires külföldi vendége, *Mark Twain* *Pulszky* Ágost és *Láng* Lajos közt ült s vele szemben *Kossuth* Ferencz foglalt helyet. Jelen voltak még *Atzél* Béla, az Országos Kaszinó igazgatója, *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* polgármester, több miniszteri tanácsos, országgyűlési képviselők és kivált hirlapirók igen nagy számmal. A jelen voltak összes száma mintegy másfél százra ment.

A banketten tartott beszédeket tartalmasság jellemezte. Némelyik, mint pl. a Hoitsy szép beszéde, sokkal nagyobb hatású, ha nyomtatásban olvassuk, mint ha végig hallgattuk; a Szilágyi Dezső beszédét, mely a rögtönzött szónoklatok egyik mintapéldányaúl szolgálhat, egyként élvezettel, valódi szellemi élvezettel lehetett végig hallgatni is, olvasni is. Széll miniszterelnök beszéde úgy tartalmával, mint költői hasonlatokkal ékes formájával és előadásával is hatott. Tartalmas volt a többi beszéd is, melyeket terünk szűk volta miatt csak rövid kivonatban adhatunk.

Az első felköszöntőt *Hoitsy* Pál, az Ujságírók Egyesületének alelnöke mondta a királyra, aztán pedig kezében a Jókai-billikommal, a sajtószabadságról a következő ünnepi beszédet tartotta.

«Minden évben ünnepet ülünk egy napon, s előveszszük a Jókai-billikomot, mely nekünk drága az ő személye miatt és becses, mert a sajtószabadságnak jelképe. Nem a napot ünnepeljük, mely a rohanó időnek egy muló szakasza csupán, hanem az eszmét, mely halhatatlan és örök.

«Ötvenegy évvel ezelőtt apáink a sajtószabadságnak törvényes erőt adtak csupán, de maga az eszme, a gondolat közlésének szabadsága: örök jog, mely velünk, s az emberiséggel együtt született.

«Az első gondolat, mely emberi agyban legelőször megszületett, természeténél fogva követelte, hogy másokkal is közölve legyen. Az első artikulált szó, mely valamely barbár ősapánk ajkáról ellebbent az emlékezet előtti idők legelején: szabadon terjedt el a levegőben, s fel a magasba, ég felé szállott. És a kik tanui voltak e jelenetnek, azoknak szive megtelt csodás, ártatlan örömmel az első beszednek hallatára, igyekeztek azt valamennyien utánozni, de bizonynyal senkinek se jutott eszébe, hogy azt korlátozza. Az is, a ki az irás mesterségét legelőször feltalálta, szabadon élhetett művészetével, melyet nem azért valósított meg, hogy megörökítse a hatalmasok parancsait és a tilalmakat, hanem azért, hogy közölhesse és megörökíthesse gondolatait és a feljegyzésre méltó eseményeknek emlékezetét. Mikor pedig a könyvnyomtatás mesterségét feltalálták, azzal századokon át mindenki szabadon élhetett s csak sok idő multán jutott eszébe a hatalomnak, hogy korlátozza ezt a jogot. Tévedés hinni, hogy a sajtószabadságot a kulturának és civilizácziónak köszönhetjük, mert ez a jog kezdettől fogva való. Az igazság abban áll, hogy egy fél- és álműveltségnek kellett jönnie, mely feltalálja és behozza a czenzura korlátait. Az igazi és egész műveltség csak ezeket a korlátokat törte össze.

«A mi igazi apostolaink, s az ujságíróknak is ideáljai, azok a görög bölcsek, a kiknek fenséges példája szinte elérhetetlen magasságból ragyog felénk, kik nyomtatott lapokat nem küldöznek ugyan szét reggelenként, de mint Sokrates, nyilvános megbeszélés tárgyává tesznek minden közügyet. Mindenkivel, s minden kérdés felől eszmét cserélnek. Mindig a nemesebb felfogásnak fogják pártját. Megalkotják s egyszersmind irányitják a közvéleményt. S elvégezik mindazt, a mit a mai sajtó embere kedvezőbb viszonyok között gyakorol, pedig jutalmuk nem ily aranybillikom, hanem a büröknpohár.

«És apostolaink, az ó-testamentom prófétái, a kik rettegést nem ismerő bátorsággal mindenkivel szemben gyakorolják a vélemény nyilvánításának szabadságát. Nem hizelegnek, nem hazudnak soha, se le-, se fölfelé. Szembeszállanak a néppel és megdorgálják, mikor gonosz, pedig tudják, hogy reájok az agyonkövezés várakozik. Megjelennek a király szine előtt s szemére hányják bűneit, pedig tömlöcz és rablánczvárja őket. Átkokat szórnak az idegen hódítóra, pedig égő kemenczébe vetik őket s derékban fűrészelik őket ketté. Nem türnek el semmi bünt megtorlatlanul, nem néznek el semmi gonoszt, hogy fel ne emelnék szavukat. Működésük néha tisztán politikai, mint Jeremiásé, máskor tisztán egyházi, mint Esdrásé, de az istenimádás felolvad náluk mindig a hazaszeretet melegében, s a nemzetök nagysága iránti buzgalom szivükben magasra lobog. S a mily kérlelhetetlenek a bünösök iránt, ép annyi részvét van bennök a szerencsétlenekkel szemben. A rabság idején ők a népnek egyetlen támasza és vigasza. Ők tartják fenn a multnak hagyományait, ők élesztgetik a jövő aspirácziőit. Ők készitik elő a népet a függetlenségre, ők az összetartozandóság egyedüli szószólói, ők a nemzet szellemi ereje, ők a szabadság utáni áhitozás ihletett költői. Ők adnak hangot a közlelkiismeretnek, ők annak a korszaknak fölkent publicistái, örök mintaképei minden szenvedő és elnyomott nemzetek publicistáinak. És ezek a prófétáik nemcsak a beszéd-, de egyszersmind az irás-szabadságnak is apostolai.

«Mi a sajtószabadság ünnepét üljük s vendégeink gyanánt tisztelhetjük szerény körünkben a kormány tagjait. (Élénk éljenzés.) Eljöttek, nem azért, vagy legalább is nem főként azért, hogy minket, a sajtó szerény tagjait tiszteljenek meg ittlétükkel, hanem a sajtószabadság eszméje előtt akarták bemutatni hódolatukat. (Élénk tetszés és éljenzés.) Nagy és lélekemelő jelenség ez, melynek kihatása meglesz a messze jövendőre s mely a jelenben is kell, hogy rezgésbe hozzon minden igaz magyar szivet, mely a nemes érzések befogására nyitva van. Őket és a magyar közélet legjelesebbjeit itt látva közöttünk ez ünnepen, elevenné lesz bennünk a tudat s bizonyossággá a remény, hogy a sajtószabadság, mely ekkora tiszteletben részesül, ezen a megszentelt drága magyar földön mindörökké élni, virágzani fog és nemes gyümölcsöket termend. Arra üritem e billikomot, hogy a sajtószabadság eszméje, e nemzetben mindörökké éljen!» (Hosszas, élénk tetszés és éljenzés.)

Vészi József, az Ujságírók Egyesületének elnöke, hatásos beszédben Széll Kálmán miniszterelnököt köszöntötte föl. «A sajtószabadságnak ez emlékünnepén — mondá — a közvéleménynek az elismerése adja ajkamra ezt az áldomást. A béke, a melyet Széll Kálmán szerzett, a nemzeti munkának új korszakát nyitja meg. Egy új időnek új szelleme lehel felénk: a rügyfakasztó tavasznak füszeres fuvallata suhan keresztül a lelkeken. Feltámadnak a régi ideálok. Az elveknek régi varázsereje ismét feléled. Széll Kálmánt és miniszztertársait a magyarok istenének gondviselésébe ajánljuk. Munkájuk, a melyre vállalkoztak, a nemzeti haladás és a nemzeti jogok megőrzése. A magyar nemzet szabadsajtójának nevében emelek poharat a Széll-kabinetre.» (Zajos éljenzés és taps.)

Erre általános, feszült figyelem közt *Széll* Kálmán miniszterelnök szólalt fel; utalva a sajtó nagy hivatására, a nehéz, lázas munkára, többek közt ezeket mondá: «A sajtónak, a mely arra van hivatva, hogy éltessen és termékenyítsen, az oxygénje az igazság tisztelete. Keresni kell, mint keresi a búvár a Kelet messze vizein és a tenger mélyén és keresi a kagylók között élete föláldozásával és keresi nagy fáradsággal és sok veszély közt a kagylók közül a gyöngyöt, a tenger kincsét. És megtalálja, mert az igazság, uraim, olyan, mint a napsugár, a mely kitör a felhőkből, olyan, mint a forrás, a mely kibugyogyan, csak meg kell a helyet találni, a hol rejtőzik, (Élénk tetszés) és olyan, mint a fának és a cserjének a rügye, a melyet a tavasz melege életre szólít és kidagaszt, kifakaszt ellenállhatatlanul (Zajos tetszés), mint a természet örök törvényeinek és örök igazságainak következménye és az isteni gondviselés akaratának megnyilatkozása. A szabad sajtóra, a melynek forrása az igazság, a melynek czélja és ideálja az igazság, és annak képviselőire, a kik között örömmel jelentem meg, emelem poharamat.» (Hosszas, élénk tetszés, lelkes éljenzés és taps.)

Szalmári Mór felköszöntője következett ezután, a ki Szilágyi Dezsőt és a közélet többi megjelent kitünőségeit éltette s beszédének kivált Szilágyi Dezsőre vonatkozó részeit lelkesedés, éljenzés és tapsvihar fogadta. *Singer* Zsigmond Wekerle Sándort köszöntötte fel. Ezután *Pulszky* Ágost angol nyelven mondott az amerikai vendégre felköszöntőt, melyet a jelenvoltak élénk s meg-megújuló tetszésnyilatkozata kisért.

Mark Twain angolul mondott válaszában köszönte meg ezt a váratlan szives fogadtatást ép úgy, mint azt a sok jót, a mit róla mondanak. Nincs nagyobb dolog, mint a gondolat szabadsága, a miért is kivánja, hogy ez a szabadság megmaradjon, a nélkül, hogy szabadossággá fajuljon. Maradjon meg ez a szabadság, a mely a bünt ostorozza, de nem az, a mely bűnre csábít és a bűnt utánozza. (Élénk tetszés és éljenzés.) Még egyszer köszöni a megtisztelést, a melyben részesült és emeli poharát a magyar sajtó nagy föladatához méltó munkásaira. (Hosszan tartó éljenzés, «hip-hip, hurrah» és taps.)

Lipcsey Ádám Jókai Mórt, a márcziusi nagy napok nagy élő tanuját köszöntötte föl, a ki gyengélkedése miatt nem vehetett részt a mai lakomán. (Élénk éljenzés.)

Szilágyi mondott most nagy hatásu, hosszabb beszédet. Azon kezdte, hogy szellemmel magyarázta a Twain Márk szerint való igazságot és a magyar igazságot. A magyar az igazságtól nem fél, de nemzeti formában akarja. A mostani kabinet tagjai megmondják az igazat, de jó formában teszik. «A mi tisztelt amerikai barátunknak igazat adok abban, hogy midőn ő megköszönte a magyar hirlapiróknak ezt az igazán meleg, testvéri, lelkes fogadtatást, a minő csak ezen a fekete földön terem (Tetszés), akkor azt gondolta: ezek bizonyára érteni fogják a hatásnak, a kötelességteljesitésnek a titkát, érteni fogják, ha maguk nem is hirdetik, de eltürik és szivesen fogadják, ha egy külföldi mondja rájuk (Derültség.); mert sok igazság van uraim, a mit mi akkor türünk el, és akkor van bátorságunk a «*Vasárnapi Ujság*»-ban is kiadni, — a mely a legóvatosabb a magyar ujságok között, — ha arra az igazság pecsétje a külföldön, pláne Amerikában már reá van nyomva, (Derültség.) Ki a manónak jut eszébe, egy Amerikában hitelesített politikai igazság eredete után kutatni? (Derültség.) Hogy ne kalandozzam el nagyon — mert hiszen látják, hogy a «tárgy»-hoz szólok (Zajos derültség.) — én végig hallgattam az obstrukcziót (Derültség.) és most látják, hogy nem mult el nyom nélkül (Derültség.) az egy nagy igazság és a magyar hirlapirásnak a multja bizonyitja ezt: valahányszor arról volt szó, hogy az ingadozó nemzeti hitet erősíteni kell, hogy a már-már megrendülő bizalmat a jövőben erős kézzel fenn kellett tartani: a hirlapirodalom, a hirlapirók és a finomeszű és finom érzékű ravasz, de törhetetlen hazafiasságú nép (Derültség.) — mert előrelátók és hazafiak, — ezek az emberek érezték azt, hogy most itt az ideje ebben a benyomásokra oly fogékony keleti fajban, a mely ellentétes impressziók közt hányódik, erősíteni az önbizalmat, a nemzet jövőjébe vetett hitet és akkor mihez folyamodtak? Ahhoz, a mit a mi igen tisztelt vendégünk mondott, a mit ő együttal így fejezett ki: generous lying; ma-

Séta-ruha.

Szinházi köpeny.

Estély-ruha.

PÁRISI DIVATKÉPEK.

gyarul azt mondja az ember: tisztességes, közérdekből történő — de ez nem elég — és eredményes füllentés, helyesebben túlzás. (Derültség.) Mert hát, uraim, nálunk nagy a tisztelete az eredménynek (Élénk derültség); ez is a hirlapirodalom befolyása. (Zajos derültség.) De valahányszor ingadozott a nemzeti érzés, — én vénebb ember vagyok, mint önök legtöbben, — én megértem azt az időt, a mikor szükség volt a magyar nemzetben fentartani a hitet, azt a hitet, hogy van még ereje az erkölcsi igazságnak, van még jövője a magyar szabadság iránti törekvésnek (lelkes éljenzés), én megértem azt az időt — és mély belátásról tanuskodott, a mit vendégünk önökről állított, mint legkedvezőbbet első találkozásra, — hogy ilyen körülmények között ismerték és sikerrel megtették kötelességüket. (Tetszés.)

«Ha igaz az — a mint hogy igaz — hogy a sajtószabadság Magyarország újkori szabadságával együtt született, hogy minden magyar ember tudja azt, hogy mi, a kik nemzet vagyunk, úgy erősítjük, úgy tartjuk fenn magunkat, ha szövetkezünk a szabadságnak el nem pusztulható eszméivel, azokkal az eszmékkel, a melyek, míg az emberiség arra törekszik, hogy nemesebb és erősebb legyen, az erő kimeríthetetlen forrását fogják képezni. (Élénk tetszés és helyeslés.) Bizom abban, hogy nálunk a sajtószabadság megmarad, együtt azzal az állammal, azzal a nemzettel, a melynek földjén született és megmarad az idők végeigen. A mi fel fogja tartani, az a sajtó képviselőinek hű kötelességteljesítése.

«Az újkor első, legnagyobb magyar hirlapírója Kossuth Lajos (Élénk éljenzés.) az újságot az óramutatóhoz hasonlította. Czélzott arra, hogy a hirlapiró értse meg az idők szavát, fejezze ki a nemzet szükségeit és óhajtásait. Ne legyen játékszere a múló áramlatoknak, legyen birálója és kifejezője egyaránt annak, a mi a nemzet szívének mélyében van, a mi valódi szüksége az országnak és a mit jónak talál.

«A magyar sajtó tudja azt, hogy neki a nagy jogokat, a nagy erőt mi adja. Adja az, ha hű marad rendeltetéséhez: az igazat megmondani bátran és kitartással, nem gyengülő felelősségérzettel. E szabadságot emberi leleménység nem korlátozhatja, mert az az emberi leleményesség, a mely rontani akar a gondolat szabadságán, mindig gyengébb lesz, mint az a leleménység, mely szövetkezik az igazsággal és kikerüli a korlátokat. (Élénk tetszés és éljenzés.)

«Én, uraim, arra emelem poharamat, hogy a magyar sajtót soha ne hagyja el kötelességének a tudata és az az erő és készség, hogy azt teljesítse. (Élénk éljenzés.) Erre szükséges, hogy nemcsak a felső nyomás ellen, ha jönne, erős legyen, de erős legyen azon veszedelmesebb kisértés ellen, a mi önmagunk hajlamaiból, önmagunk hibáiból ered, (Tetszés.) és óvakodjék a tyrannismusnak attól a legveszedelmesebb

nemétől, mely alulról jön, a melynek oly nehéz ellentállani. (Tetszés.)

«T. barátom, a miniszterelnök azt mondta, hogy a sajtó élenye az igazság. Ezzel a szeget fején találta. Én egy lépéssel tovább megyek. (Halljuk!) A közpályán levő embert és a hirlapírót is, ha az igazságot szolgálja, megilleti az, hogy a nemzet széles köreiben támogassák, hogy a közvélemény karolja fel. (Élénk tetszés.) Mert nagy, törhetetlen erő az, ha a sajtó érzi, hogy minden igaz és lelkes szónak elfojthatatlan visszhangja támad kivülről és a mit az egész nemzet akar, legyenek önök meggyőződve, az meg is lesz. (Élénk éljenzés.) Csak férfiakból álló nemzet kell és csak az kell, hogy az a férfiakból álló nemzet tudjon igazán akarni és — a mi Magyarországon több — igazán cselekedni. (Zajos tetszés, éljenzés és taps.) Sohase hiányozzék a bátorság, a küzdelem ereje a magyar sajtóból; és adja az isten, hogy megünnepelhesse a diadalmas napot, melyet az isten jutalmul ad a küzdőknek, hogy egy pillanatban, egy órában, mikor már átélték a küzdelemnek kimerítő fáradságát és szilaj gyönyörét, érezzék az igazságos, becsületes diadalnak felemelő, mámoritó elégtételét.» (Zajos tetszés.)

Ezután *Vészi* József fölolvasta *Jókai* Mór levelét, melyben távolmaradását menti ki. Ugyancsak *Vészi* éljenzés közt bejelentette, hogy a jelenlevő miniszterek alapító tagoknak léptek be az egyesületbe. Végül *Wekerle* Sándor a sajtót, mint nagyhatalmat éltette, a mely ránk, magyarokra nézve még több, még jelentősebb a hatalomnál, mert megőrzője multunk emlékeinek, biztosítója jelenünknek, felköltője jövő reményeinknek. Wekerle poháköszöntője után a társaság este 9-kor oszladozni kezdett.

A RÁTÓT-HÉRAHÁZI SIMMENTHALI SZARVASMARHÁK.

Az utóbbi évtizedekben rendkivül nagyot haladt a magyar állattenyésztés. Ugy, hogy például ha valamelyik külföldi ménesnek arab ménekre van szüksége, immár rendesen nem az eredeti hazájában keresi a tenyészanyagot, hanem a magyar állami ménesekben, hol e nemben valósággal remek példányokat kaphat s pedig konnyebben és biztosabban, mintha azokat valahol Afrikában vagy Arábiában kellene keresgélnie. Körülbelől idejutottunk a svájczi simmenthali faju szarvasmarhák tenyésztésével is. S állami gulyáink, valamint egyes magántenyésztőink, olyan anyaggal dicsekedhetnek már, a melyhez hasonlót magában Svájczban sem sokat lehet találni.

A hazai simmenthali tenyészetek között különösen kiváló helyet foglal el mostani kormányelnökünk, Széll Kálmán rátót-héraházi gulyája melynek anyagát bel- és külföldi szakemberek egyaránt párját ritkitónak mondják. Különben a nagy közönség is gyönyörködhetett az ezredévi kiállitás alkalmával e hatalmas, gyönyörü állatokban.

Széll Kálmán 1883-ban és a következő években maga válogatta ki Simmenthal legelső tenyésztőinek első dijakat nyert állatai közül azt az anyagot, melylyel tenyészetének mai alapját megvetette. Svájczból 30 legkitünőbb minőségű hasas üszőt hozott be s ezenkivül, vérfelfrissités czéljából minden második-harmadik évben két bikát szokott a legelső simmenthali tenyészetekből beszerezni.

A Széll Kálmán gulyája immár mintegy 180 gyönyörü jószágból áll, mely részint Rátóton, részint Héraházán van elhelyezve. E tenyészetekben a bikaborjuk sulya születéskor 50—70 kiló, az üszőké 40—58 kiló; az előbbiek egy éves korukban már $4^1/_2$—5 métermázsások, az üszők ugyanezen korban 325—425 kilósok, mig a kifejlett tehenek sulya 7—$8^1/_2$ métermázsa közt váltakozik. Tehát valódi óriások. A tejelés évi átlaga az összes állományban, naponta egy-egy tehénre 9 literre tehető, de egyes teheneknél 12, 15, sőt 18 literre is felmegy. A 16—18 hónapos bikák 800—1000—1500 forinton kelnek el.

Ezen adatokból látható, hogy a rátót-héraházi simmenthali tenyészet csakugyan a legelsők közé tartozik.

Az itt tenyésztett gyönyörü jószágok közül társlapunk a «Politikai Ujdonságok» «Magyar Gazda» czimü rovata háromnak az eredeti fölvétel után készült rajzát közli, melyek közül egy pompás tehén és egy hatalmas fiatal üsző képét itt is bemutatjuk.

Előfizetési fölhivás.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *újabban hetenként egy félivvel bővítve*, «***A Vasárnapi Ujság regénytára***» czimű *állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a főlap, szintén* ***művészi képekkel*** *van diszítve.* — A «Vasárnapi Ujság» *a női munkára és divatra* vonatkozó képeket és czikkeket is ad, s félévenként művészi becsű *nagy képmelléklet*, összesen **több mint ezer képet évenként.**

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a most már 45-ik évfolyamában lévő **„Politikai Ujdonságok,“** melyet mint az *események hű és részrehajlatlan előadóját*, valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, *a napilapokat is sok tekintetben pótolja.* A «*Politikai Ujdonságok*» állandó ingyen melléklete a «Magyar Gazda» czimű *gazdasági és kertészeti képes lap.*

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a «Világkrónika» czimű képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

	egész évre	fél évre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt—kr.	4 frt—kr.	2 frt—kr.
A Világkrónikával együtt	9 « 60 «	4 « 80 «	2 « 40 «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12 « — «	6 « — «	3 « — «
A Világkrónikával együtt	13 « 60 «	6 « 80 «	3 « 40 «
Csupán a Politikai Ujdonságok	5 « — «	2 « 50 «	1 « 25 «
A Világkrónikával együtt	6 « 60 «	3 « 30 «	1 « 65 «

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. küldendők.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

Az idény beálltával a divat sokféle termékeiről elég tiszta képet nyertünk, mely azonban változatosság tekintetében sok kivánni valót hagy hátra. A helyzetet most is vékony egyszinű selymek uralják. Láttunk azonban elég tarka mustráju selyem szöveteket, még pedig idősebb hölgyeken, mi arra mutat, hogy mai napság magát a divathoz tartja a kor. Nehéz selyem brokátok legfeljebb nászünnepélyek, vagy díszebéd alkalmával kerülnek felszinre és akkor is angol vagy franczia bársonyokkal vegyest. A fiatal hölgyvilág séta-öltönyei leginkább egyszínű belga posztóból készülnek, mely kelme kiváló puhasága mellett a szoknya redőzetére nagyon alkalmas. Egyelőre az időjárás komoly fordultáig a szőrmével diszített rövid kabátkákat még akkor is viselik, ha ezt a hőmérő fölöslegessé teszi. A szabást illetőleg napról-napra az Empire, vagyis az első császárság rövid derekú ruháihoz közelebb jutunk. E divat azonban már csak azért sem számíthat hosszú életre, mivel azt csakis oly hölgyek követhetik, kiket a természet karcsú, nyulánk termettel áldott meg s kik a fűzővállra és egyéb mesterséges javításokra nem szorulnak.

Divatképeink, melyeket bemutatunk, állításom helyes voltát igazolhatják. Nagyon csinos az egyik hölgy fekete csipkével bevont világos zöld selyem estély-ruhája, egyszerű, de izléses diszítéssel. Nem kevésbé elegáns a fehér brokátból készült, fehér musselinnal bevont, s fehér hermelin-szőrmével szegélyzett szinházi köpenyeg. A fehér posztóból készült «Princesse» szabású, rövid derekú sétaöltöny tetszésedet okvetlenül el fogja nyerni.

Alice.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Keletről. *Szemelvények az újabbkori török irók müveiből. Az eredeti török szövegből fordította dr. Karácson Imre. Győr, 1899.* Sajátságos, hogy bár Kelet népe vagyunk, tekintetünket folyvást Nyugot felé fordítva, csak kevéssé méltatjuk figyelmünkre azt a földrészt, hol fajunk bölcsője ringott, s azokat a népeket, melyekhez a közös eredet köteléke fűz. Voltak és vannak ugyan érdemes orientálistáink, de azt a közvetítő szerepet, melyet származásunknál, sőt földrajzi fekvésünknél fogva is betöltenünk kellene, még távolról sem töltjük be. A török költészetből is aránylag kevés van átültetve nyelvünkre s Karácson Imrét dicséret illeti meg vállalkozásáért. Munkája érdekes kis mű, lelkiismeretes gondra és alapos készültségre vall. Csak az a baj, hogy fordítónk egyúttal nem költő; verselése nagyon gyönge, s így minden bizonynyal a lefordított költemények oly halvány másolatok, hogy az eredeti szépségéről fogalmat sem alkothatunk belőlök. A lefordított darabok, úgy a versek, mint a prózai dolgozatok jól vannak megválogatva. A fordító az újabb török irodalmat mutatja be, s számos olyan darabot, melyekben magyar vonatkozások vannak. Érdekes például Nedsib Aszim bejnek értekezése «*a magyarokról*», melyben e kiváló török történetiró és régész a magyar név és faj eredetét s nyelvrokonságunkat a többi ural-altai nyelvekkel fejtegeti. Álljon itt mutatványul a kötetből a következő költemény:

Isten dicsérete.

(Ilahi.)

Szinászi efendi.

Dicsérve legyen Ő,
Ki mindent alkotott;
Csak Ő az egyedül,
Öröktől a ki volt.

A padisáhk fölött
Örök padisah Ő,
Örök uralma is
Önnönmagától jő.

Öröklét az alap,
A melyen trónja áll,
Eléje mindenek
Mély hódolatja száll.

Hatalma van a lét
És semmiség fölött,
Az élet és halál
Mindenkor tőle jött.

Sötétség mélyiből
Világos fényt bocsát,
A fényben alkothat
Sötét és mély homályt.

Kegyelme bőséggel
A tiszta szivre hull,
Miként a kristályon
A fény, ha átvonul.

A Mohácsi mező.*

(Mohács szabraszi.)

Mehmed Dselal.

Nézd a mezőt, hol a por vérrel van keverve,
Százötvenezernyi had van ottan egyszerre;
Mintha e sik volna az itélet térsége,
Zaj és siró kiáltás hangzik el széltébe.
Egyfelől áll itten a hatalmas padisah,
Szemben amott az áováz ellenség csapatja;
A győzelem napja itt ragyogva felderül,
A tévelygő sötétség amottan elterül.
Handsárok a hüvelyből vitézül kirántva,
Mindegyik a megsebzett ellenség halála.
Az ágyúknak szerteszét húll dörgő villáma,
Mely igen soknak szivét felnyitja, átjárja.
Mikor látta a király eme balszerencsét,
Egy gondolat járta át aggódó elméjét:
Nem maradt más menekvés, csak futás előtte,
Midőn a sok ágyú golyóit kilőtte.
Porba hullott azoktól százezer ellenség,
Ily pusztítást az iszlam ellenen nem tett rég.
Megsebesült a király s a mint fut előre,
Mocsárba dől s a lélek költözött belőle.
Csekély számú volt ugyan akkor a seregünk,
Segélyül jött az Isten s kegyelme volt velünk.
A győzelem után a padisah imádja
Háladásul az eget ekképen imádja:
Legyen áldott Allah, a világot kormányzó,
Őt eléggé dicsérni előttem nem áll szó.
Igazság volt, a mit tett s dicsőség sugára
Átragyog az utolsó itélet napjára.

A Franklin-Társulat kiadványaiból. A Franklin-Társulatnál megjelenő *Történelmi könyvtár* közérdekű és az ifjúságnak sok tanulságot nyujtó füzeteiből a 85-ik hagyta el a sajtót. «*Dózsa György s a parazst-lázadás 1514-ben*» az uj füzet czíme és tárgya, irta *Áldor* Imre, ki a magyar történelem e szomorú korszakából nagy rokonszenvvel ismerteti a jobbágyság helyzetét, de a történeti kritikát is alkalmazza. A jó tollú iró eleven korrajz közepette domborítja ki az egyszerű jobbágy fiából fölemelkedett Dózsa alakját és végzetes szereplését. A könyvecskét, melyet több illusztrázció is érdekesít, a szerző Zsilinszky Mihály államtitkárnak ajánlotta. Ára 40 krajczár. — A «*Vasárnapi könyvtár*» új füzete is jóravaló olvasmánynyal szolgál: «*Ujabb utazások az északi sarkvidéken*», huszonkét képpel. Folytatása és kiegészítője a multkoriban megjelent Nansen-füzetnek. Röviden, de eléggé tájékoztatva irja le az angol, német, svéd és norvég expedicziók eredményét és nagyobb teret szentel a Payer-féle osztrák expedicció leirásának. Számos illusztrázció magyarázza a szöveget. A csinos kiállitású kis könyv 20 krajczáron kapható.

Uj német-magyar szótár. A Franklin-Társulat kiadásában megjelent *Simonyi* Zsigmond és *Balassa* József szerkesztésében a német és magyar nyelv szótárának első (német-magyar) része. E szótár felöleli és feldolgozza mindkét nyelv szókincsének azt a részét, mely a mindennapi használatban szükséges. Mint szótáriroda lmunk legújabb terméke, felveszi az utolsó évtizedek találmányainak, intézményeinek, divatainak neveit, mint például ívlámpa, izzófény, átszálló jegy, körkép, bérharcz, pályaház, stb. A német szavak közé is felvették az újabb német nyelvtisztítás termékeit, valamint az osztrák németség közönségesebb szavait is. E szótár minden egyes szó mellett közli a szokottól eltérő alakokat s útbaigazítást ad a szó használatára nézve a mondatban. Megjelöli a német szavak hangsúlyát és szükség esetén a kiejtést is. A szótár ára fűzve 3 frt, félbőrkötésben 4 frt.

«**Magyar Iparművészet**». Nem tudjuk mennyire ismerik az országban a magyar iparművészeti társulat szaklapját, a «*Magyar Iparművészetet*». Valószinűleg nem nagyon, mert még csak egy évet ért meg, s ez az idő nem elég a kemény kérgek áttörésére. Ez a kéthónaponkint megjelenő folyóirat szól a nagyközönségnek, mely érdeklődik, és szól a szakembereknek, a kiknek a tájékozás oly szükséges, mert a mint üzletökben és magoknak szerzett munkakörükben vannak elfoglalva, az iparművészet új mozgását, haladását, irányát itt ujjmutatásra találják. Hivatott kezekből jut a közönséghez a becses folyóirat. Szerkesztője *Fittler* Kamill, ki az építészet széptollú irója. Főmunkatársa *Györgyi* Kálmán, az iparművészet encziklopediájának világos tolmácsa. Vegyük hozzá *Ráth* Györgyöt, az iparművészeti társulat elnökét, a finom müizlés igazi tipusát, ki szeretettel és áldozatkészséggel szolgálja a jóizlés terjedését. A «Magyar Iparművészet» legújabb füzete, mely a második évet megnyitja, egész album, okulásra való tartalommal és sok illusztrázcióval. Az iparművészeti társulat anyagi áldozatában, hogy közlönye megfelelhessen az egyre fokozottabb igényeknek, hogy itt köztünk legyen tolmácsa a külföld haladásának, nagyon érdemes a pártfogásra. A kik az iparművészeti társulat tagjai, a folyóiratot tagsági jogukkal kapják; szép, nemes dolgok és gyakorlati élet közlönyét. A «Magyar Iparművészet» tartalomban és kiállitásban a külföldi szemlék mellé emelkedett.

Ez évi folyamának új füzetében *Tóth* Béla «Magyar apróságok» czimen azt a tanácsot adja, hogy a kik a magyar iparnak akarnak használni, most még ne nagy alkotásokon törjék fejöket, hanem adják a hazai sajátságok apróságait, eredetiségeit, azokat vigyék kirakatba, az idegen látogatók szeme elé. Czikket irtak még a füzetbe: *Diner* Dénes József, az iparművészeti társulat karácsonyi kiállitását ismerteti alaposan s szakértelemmel; az angol iparművészeti iskolák pályanyertes munkáinak kiállításáról pedig *Radisics* Jenő emlékezik meg. Szakavatott toll ismerteti *Huszka* Józsefnek «Magyar Ornamentika» művét; végre a «Külföldi Szemle» és «Hivatalos értesítések» egészítik ki a füzet tartalmát. Mintegy száz illusztrázció jobbára az iparművészeti társulat karácsonyi kiállitásán volt tárgyakat s az angol kiállítás kiválóbb munkáit mutatja be. A folyóirat tanuskodik arról, hogy szerkesztői gonddal végzik teendőiket.

Uj könyvek. Jelentek meg a közelebbi napokban: Dr. *Knauz Nándor*, emlékbeszéd, melyet az Esztergom-vidéki régészeti és történelmi társulat közgyülésén tartott az elhunyt tudós papról dr. Walter Gyula. Esztergomban jelent meg *Buzárovits* Gusztávnál. — *Az emberi értelem evolutiója*, bölcsészeti tanulmány, irta dr. *Wonaszek* Antal tanár. Megjelent Budapesten. — *Nászút hármasban*, elbeszélések *Rózsa* Miklóstól, ki a budapesti lapokban megjelent dolgozataiból kilenczet ád a kötetben. A könyv az első elbeszélés után kapta czimét. (A Lampel-féle könyvkereskedés utján kapható, s ára 1 forint.) — *Elbeszélések*, irta Alpári Lajos, pozsonymegyei segédtanfelügyelő. Tizenhét jól olvasható elbeszélés van benne. Szerző sajátja. Ára fűzve 1 forint, díszkötésben 2 forint. — *Komoly pillanatok*, irta *Leander*, kiadta és előszóval ellátta dr. Adorján Emil. Tizennyolcz apróság tölti be a kötetet, mely Singer és Wolfner bizománya. — *Ottilia*, modern társadalmi dráma három felvonásban, irta *Szerdahelyi* Adolf; ára 30 krajczár. (Budapest).

Az Egyetemes Regénytárban, a Singer és Wolfner czég ismert piros kötésű vállalatában a legujabb kötet: «*Balázs Klára*», regény, irta *Lengyel* Laura. E regénye pár hó előtt jelent meg először és a kritika sok elismerésével találkozott. Az uj kiadás ára 50 krajczár.

Uj zenemű. *Beniczky - Gyra* Irméntől egy «Ave Mária» jelent meg énekhangra, orgona- vagy harmonium-kisérettel. Az érdekes zenemű a Rózsavölgyi és társa kiadóczégnél jelent meg és Semsey Mária kisasszonynak van ajánlva. Ára egy korona.

Az Akadémia Teleki-díja. A gróf Teleki József alapította 100 aranyos drámai jutalomért az idén szomorújátékok pályaztak az Akadémián. Husz darab érkezett, melyről a márczius 18-iki ülésen terjesztette elő a jelentést *Rákosi* Jenő a birálók részéről. A Teleki-díj az aránylag legjobb szinműnek mindig kiadandó, most azonban a jutalom kiadása elé az a szokatlan akadály gördült, hogy a legjobbnak itélt szinművet «Itélet» czimen 1898-ban Debreczenben már kétszer előadták. Névtelen levél figyelmeztette erre a birálókat, kik a lapokból meg-

* «Kánuni Szultán Szulejmán» czimű verses történeti leirásból. Der-i szeadet (Boldogság kapuja — Konstantinápoly) 1308 (1890) 56. lap.

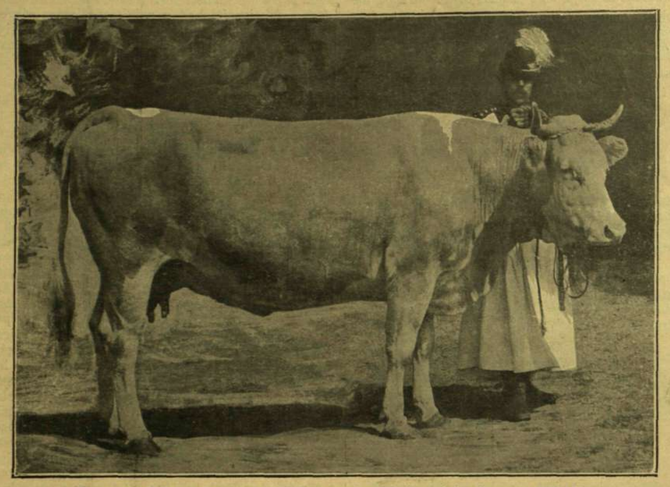

«Nora» nevű tehén (simmenthali fajta; sulya 860 kgr., évi tejhozama 5980 liter).
Széll Kálmán rátót-héraházi tenyészetéből.

győződtek, hogy a Debreczenben «Itélet» czimen előadott dráma meséje ugyanaz, mint a pályázó «Becsületbiró» czimű.

A pályázat különben igen silány volt. A birálók a «Trencséni Csák Máté», «A hazáért» és «A népért» cziműek egy vagy több jó tulajdonságait emelik ki; a «Becsületbiró» cziműnek tömör nyelvét, tartalmasságát, habár a szerkezete gyönge. Az irói hivatás vonzó jeleit tünteti föl. A birálók meggyőződvén, hogy a művet már csakugyan előadták, mégis meg kellett maradniok azon véleményük mellett, hogy mint legjobb munkát, a jutalom ezt illeti. De mivel a pályázat titkos volták érintik a fölmerült körülmények, az akadémia döntse el, hogy kiadja-e a 100 aranyat a «Becsületbiró»-nak. Az elnöklő *Gyulai* Pál azt indítványozta, minthogy itt formai kérdés eldöntésének szüksége merül föl, elégséges szavazásra jogosult tagja azonban az akadémiának nem volt jelen az ülésben arra, hogy az ülés határozatképes legyen, tehát halasszák el a kérdés eldöntését a legközelebbi összes ülésre. Ebbe a tagok belenyugodtak s az ülés szétoszlott.

A Nemzeti Szalon újabb kiállítása április végén nyilik meg, s egész őszig nyitva marad a művásárló közönségnek.

Műpártolás a vidéken. A *szegedi* képzőművészeti egyesület kiállítását nem várt nagy érdeklődés fogadja. A kiállítás helyisége naponkint tele van s vasárnap három ízben kellett félbeszakítani a közönség bebocsátását. A vásárlások is örvendetesek, mert már negyvennél több képet vettek meg. — *Hock* János, a Nemzeti Szalon alelnöke, ki e kiállítás körül annyit fáradozott, a múlt napokban *Aradon* járt, s ott is jó sikerrel egyengette egy aradi képzőművészeti egyesület és kiállítás útját.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia márczius 20-iki ülésén Szász Károly foglalta el az elnöki széket és *Simonyi* Zsigmond válaszolt Ballagi Aladárnak arra a birálatára, melylyel a «Nyelvtörténeti Szótár»-t elitélte, s melyben Ballagi arra hivta föl az akadémiát, hogy a Szótár meglevő példányait semmisítse meg.

Simonyi Zsigmond, a Szótár egyik szerkesztője, válasza felolvasására *Zolnai* Gyulát kérte föl, mivel ő rekedt volt. A válasz elitéli a birálatot azért is, mert sérti a másik szerkesztő, az elhunyt Szarvas Gábor iránti kegyeletet. Nincs igaza — mondja, — mikor a hiányokat bűnül rója föl a szerkesztőknek, mert sehol a világon nincs hiány nélküli teljes szótár. Grimm és Littré szótáraiban, melyekre a biráló, mint ideálokra hivatkozott, ezerszámra mutatták ki általánosan ismert és fontos kifejezések hiányát. Nálunk azért is sürgős volt kiadni a szótárt hiányai mellett is, mert nyelvünk és irodalmunk kutatóinak égető szükségük volt rá. Azért kellett a szótár tartalmát egyáltalán a régisége, a nyelvújítás előtti korra szorítani, hogy nyelvtörténeti kérdéseinkben biztos alapra tegyünk szert. A felolvasás után *Simonyi* Zsigmond arra kérte az akadémiát, hogy hallgatásával ne keltse azt a látszatot, mintha leplezgetni akarná a visszaélést és csak a bizonyítékok elégtelensége miatt mentené föl a vádlottakat; hanem indítson vizsgálatot, hallgassa meg az összes szakértőket s aztán ítéljen határozottan és világosan ebben a kérdésben: jó-e a Nyelvtörténeti Szótár vagy rosz? Megtették-e a szerkesztők kötelességüket vagy nem? Következett *Kozma* Ferencz felolvasása «Brassai Sámuel, mint eszthetikus és műkritikus» Brassainak a széptan körébe tartozó munkássága emlékeit napilapok és folyóiratok hatvanöt évre terjedő rétegei tartják elrejtve. A felolvasó fakult lapokról szedegette össze azokat a vonásokat, melyekből a híres tudósnak mint eszthetikusnak képe összeállítható, s a melyek egyúttal szépirodalmi és művészi törekvéseink egyes mozzanatainak megvilágításában és tartalmában becses anyagúl szolgálhatnak. A sok érdekes adattal biró felolvasással az ülés véget ért.

A Petőfi-társaság márczius 19-iki havi ülését Petőfi emlékének és az 1848—49-iki visszaemlékezéseknek szentelte. Az ülésen *Bartók* Lajos elnökölt.

Elsőnek *Ábrányi* Emil ült a felolvasó-asztalhoz és bemutatta E. *Kovács* Gyula «Petőfi» czimű hatásos költeményét. Utána *Hatala* Péter olvasott föl visszaemlékezéseket 1848 márczius 15-éről. A felolvasó maga is részese volt az akkori eseményeknek és sok érdekes mondani valója volt. A közönség lelkesen megéljenezte. *Bartók* Lajos adta elő *Illyés* Bálintnak, az érdemes költőnek «Szabadság, szerelem» czimű szép költeményét, melyet lapunk mai száma egész terjedelmében közöl. Zajos hatást tett *Pósa* Lajos költeménye is «A legszebb dal», mely Petőfit dicsőíti, a többi közt következőleg:

. . . Óh, te dicső költő! Isten harsonása!
Óh, te magasztos dal, költő szive lángja!
Őserő szülöttje, nemzet riadója,
Félrevert harangok harczi kongatója!

Összetört bilincsből szuronyt kovácsoltál,
Zászlónkat ölelted, kard hegyén villogtál,
A te lelked zúgott csaták viharában,
Bömbölő ágyuknak dörgő szózatában.

A szabadságharcz idejében mozog végül *Vértesi* Arnoldnak «A harmadik fiu» czimű elbeszélése is, a mely egy fiatal honvédnek, a ki két bátyját vesztette a csatában, megható története.

A Földrajzi Társaság közgyülése márczius 23-án ment végbe dr. *Erődi* Béla elnöklete alatt.

Erődi Béla elnök megnyitó-beszédben ismertette az Afrikában és Ázsiában végzett kutatásokat, szólt az éjszak-amerikai-spanyol háborúról, fölemlítette a portugálok Vasco de Gama-jubileumát, mint a nemzetközi tudományos érintkezés szép momentumát. A magyar földrajzi kutatók közül megemlítette *Biró* Lajost, a ki Uj-Guineában végez tudományos kutatásokat. Szólt *Cholnoky* Jenő khinai utazásáról, hosszasabban méltatta *Zichy* Jenő gróf keletázsiai expedicióját, annak sikereit. Megemlékezett *Déchy* Mórnak a múlt évben rendezett hatodik kaukázusi expediciójáról. Azután ismertette a magyar földrajzi társaság kettős irányú munkásságát, a külföldi testvértársaságokkal való érintkezését és a hazai föld megismerésére irányult törekvését.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után *Berecz* Antal főtitkár jelentette, hogy a társaságnak tavaly 5198 forint bevétele és 4382 forint kiadása volt; vagyona 9380 forint. A társaság Balaton-bizottságának bevétele 7798 forint, kiadása 4906 forint. dr. *Lóczy* Lajos értekezett ezután a Balaton tudományos kikutatására vonatkozó munkálatokról s néhány balatoni vidéket vetített képben mutatott be. Végül *tisztujítás* volt, a melynek során elnöknek ujból *Erődi* Béla dr.-t, alelnököknek: *Gerster* Bélát és *Havas* Rezsőt, főtitkárnak *Berecz* Antalt, titkárnak *Jankó* Jánost választották meg, s a választmányt is kiegészítették. Végül tiszteletbeli tagnak egyhangulag megválasztották *Steeb* Krisztián lovag altábornagyot, a bécsi cs. és kir. katonai földrajzi intézet igazgatóját.

Irói egyesületek közgyülései. Márczius 19-ikén ugyanegy időben tartotta közgyülését az «*Otthon*» irók és hirlapirók köre és az «*Ujságirók egyesülete*». Mind a két közgyülésen nagy érdeklődés nyilvánult.

Az Ujságirók Egyesületének közgyülését *Hoitsy* Pál alelnök nyitotta meg, miután *Mikszáth* Kálmán elnök lemondott. Az egyesület életében fontos, hogy a segély-alapra az ujságirók sorsjátéka 75,000 frtot jövedelmezett. A sorsjátékért *Singer* Zsigmond buzgólkodott s ezért örökös tiszteleti tagnak választotta a közgyülés. A segély-alap most 84,000 frt. A múlt

«Ara II/a» nevű ökör (simmenthali fajta; sulya 670 kgr.).
Széll Kálmán rátót-héraházi tenyészetéből.

A «POLITIKAI UJDONSÁGOK» «MAGYAR GAZDA» CZIMŰ GAZDASÁGI MELLÉKLETÉBŐL.

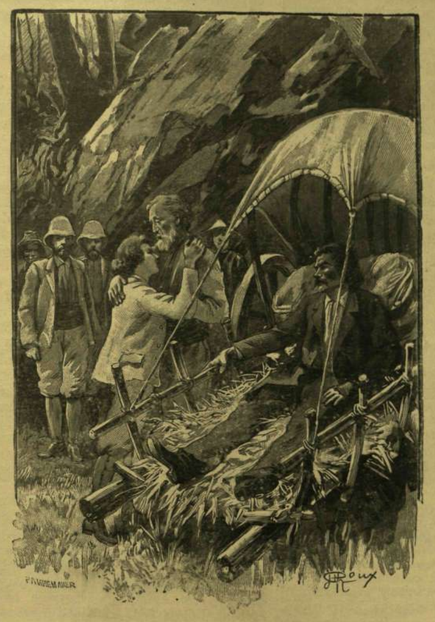

VERNE GYULA «AZ ORINOKÓN FÖLFELÉ» CZIMŰ REGÉNYÉNEK ILLUSZTRÁCZIÓIBÓL.

évben a még csak három év előtt alakult egyesület 2705 frtot osztott ki segély gyanánt. Elnöknek *Vészi* Józsefet, a «Budapesti Napló» szerkesztőjét választották, a ki hosszabb beszédben köszönte meg a bizalmat.

Az *Otthon* közgyülése saját csinos házában ment végbe. Az évi jelentés főrésze a barátságos, kerttel is ellátott otthon megszerzéséről szólt. *Rákosi* Jenő elnökölt és tartotta az elnöki megnyitó-beszédet, mely első sorban az egyesület új házáról szólt. A házszerzésnél a közreműködő bizottságnak, *Czigler* Győző műegyetemi tanárnak, ki az épület átalakításához közreműködését felajánlotta, *Márkus* Géza építésznek, ki az átalakítást végrehajtotta, s mindazoknak, kik közreműködtek, a közgyülés elismerést szavazott meg. *Széll* Kálmán miniszterelnököt pedig tiszteleti tagul választották, azon érdeklődésénél fogva, melyet az egyesület iránt tanusított s mint a jelzálog-hitelbank elnöke anyagilag is segítette az egyesületet új otthonának megszerzésében. Az egyesület tagjainak száma a mult évben 794-ről 868-ra emelkedett.

A magyar irók segélyegylete az 1898-dik év második felében három új alapítványnyal gyarapodott: néhai id. báró Wodianer Albert végrendeleti hagyománya 5000 forint; Benkő Kálmán magyar földhitelintézeti igazgató-helyettes 200 frt; Berczik Árpád, a «Himfi-dalok» szerzői tiszteletdijából 200 forint; összesen 5400 frt. Segélyt a mult félévben az egylet adott: rendeset 54 félnek (eloggott iróknak, vagyontalan irói özvegyeknek és árváknak) 4860 frtot; rendkívüli segélyt megbetegülteknek: 18 félnek 529 forintot; temetési segélyt egy esetben 30 forintot; vagyis összesen 5419 forint segélyt nyujtott.

MI UJSÁG?

Az özvegy trónörökösné Capri szigetén. *Stefánia* özvegy trónörökösné a *svéd* trónörökösnével együtt az «Almissa» yachton e hónap 17-én délelőtt Capri kikötőjébe érkezett. A főherczegnő kocsin dr. Munthe Axel, svéd orvos Tiberiana villájába hajtatott, a mely a Barbarossa-kastély szomszédságában áll. Itt, honnan gyönyörű kilátás nyílik az öbölre, a főherczegnő megreggelizett, azután sétára indult, mignem estefelé visszatért a hajóra. Másnap a főherczegnő újabb kirándulást tett a szigeten, azután Posilano irányában elvitorlázott.

A miniszterelnöki palota. A budavári gr. Sándor-palotát, mely 1867 óta miniszterelnöki lakás és hivatal, már májusban le akarták rombolni, hogy helyébe új palotát építsenek. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök már ki is bérelte a miniszterelnökség számára a pesti oldalon a Nádor-utczában levő «Európa» szállodát. Széll Kálmán, az új miniszterelnök azonban az új palota építését elhalasztotta, a miniszterelnökség a Sándor-palotában egyelőre benne marad, az «Európa» szálloda épületébe pedig a közoktatásügyi miniszterium egyik része költözik. Széll Kálmán — mint a képviselőházban kijelentette — takarékossági okokból is késlelteti az új palota építését. Ennek költségeit eleinte 800,000 frtra számították, de a tervek elkészültekor már két millió forintnyi összeg kerekedett ki. Ezt az összeget, úgy látszik sokallja Széll miniszterelnök. A miniszterelnöki palota, mely hosszú időkre épül, — mint Széll Kálmán kijelentette — se a kellő alkalmatosságot, se a díszt nem nélkülözheti; a hatalmas királyi palotának most épülő szárnyával szemközt, oly helyen, a hol pesti oldalról nézve is emelnie kell a budai hegy építési szépségeit, ilyen palota tetemes költségek nélkül nem épülhet, s ha már építeni kell, Széll Kálmán tekintetbe vesz egyéb körülményeket is. A palotának, hogy elég helye legyen, hír szerint hozzá veszik a háta mögötti várszinházat is, melyet szintén lerombolnak. A városi hatóság ezzel együtt óhajtotta volna szabályozni a Szent György-tért, a hová a királyné szobrát állítják, s azt a tervet terjesztette b. Bánffy volt miniszterelnök elé, hogy a lerombolandó Sándor-palota helye üresen maradjon a tér nagyobbítására s a miniszterelnöki palotát a várszinház és a szomszédos katonai kincstári épület helyére építsék. Ezt a tervet azonban se a kormány, se a volt miniszterelnök nem fogadta el. Széll Kálmán értesítette a főváros hatóságát, hogy új tanácskozásokat hajlandó indítani. Ez is egyik oka az építkezések elhalasztásának.

Az ezredévi kiállítás történelmi csoportja. Az 1896 iki kiállításból a városligetben fenmaradt történelmi csoport palotáinak egy része roskadozik, nevezetesen a vajdahunyadi vár. Az épületeket azért nem bontották le, mert a városliget diszéül szolgálnak és a gazdasági múzeumot helyezték el benne. De már akkor megmondták, hogy sokáig fenmaradni nem fognak, mert minden alapozás nélkül, czölöpökre épültek. Ezek a czölöpök már korhadnak, kivált a tó vizéhez közel eső vajdahunyadi vár alatt. A földmivelési miniszter már intézkedett is a tárgyak elszállításáról. A csoport többi része egy-két esztendeig talán még kibirja.

A Margit-sziget hidja. A Margit-hidat már úgy építették, hogy annak közepéről egy lejtős hid vezessen le a Margit-szigetre, s a gyönyörű helyre így könnyen el lehessen jutni. A levezető hidra vonatkozó törvényjavaslatot az országgyülés megszavazván, a kereskedelemügyi miniszter már kihirdette az építés föltételeit, melyekre április 10-ig lehet pályázatot benyujtani. Az új hid a Margit-hid kiszögellésénél egy iven hajlik át a szigetre; majdnem olyan széles lesz, mint a Margit-hid s a villamos vasútat kettős vágánynyal vezetik rá. A szigeten szükséges parfeltöltést és a hid alapmunkálatait még májusban megkezdik.

Mark Twain Budapesten. A hirneves amerikai humorista, *Mark Twain* márcz. 23-ikán délben érkezett Bécsből Budapestre, hogy márcz. 25-ikén a lipótvárosi kaszinóban felolvasást tartson. Feleségével és két fiatal leányával jött, s egy hetet fog köztünk tölteni. Mark Twain már egészen ősz, bozontos szemöldökkel, éles arczczal. Nehány ujságiró Galantáig elébe utazott, Budapesten pedig az ujságirók egyesülete és a lipótvárosi kaszinó igazgatósági tagjai fogadták. Nyájasan viszonozta az üdvözléseket s aztán a «Hungária» fogadóba hajtatott családjával. Egész nap folyton havazott, s Twain csakis este hagyta el szállását, mikor az ujságirók lakomájára ment. Bécsben már több hónap óta lakik, hogy leányai megtanuljanak németül és zongorázni. A hires iró nagy vagyont szerzett, de pár évvel ezelőtt elvesztette. Most azon az uton van, hogy újra vagyont gyűjtsön.

Verne Gyula legújabb regényének, melynek czíme: *Az Orinokón fölfelé*, közlését melléklapunknak a «*Világkrónika*»-nak márczius elején kiadott számaiban kezdettük meg. Az érdeklődők kedvéért megemlítjük, hogy melléklapunk a «Világkrónika» előfizetési ára, lapunk előfizetői részére: félévre 80 kr., egész évre 1 frt 60 kr. Lapunk azon előfizetőinek, a kik a «Világkrónika»-t csak most rendelik meg, a regény eddig megjelent részeit külön díj nélkül megküldjük.

A kedvelt franczia írónak e legújabb műve, mely ép oly érdekes és vonzó s tanulságos, mint az eddigiek, ezúttal Dél-Amerikába vezeti az olvasót s egy az Orinokó folyó forrásának fölkutatására vállalkozó expedicció leirásának keretében mond el változatos és szinekben gazdag történetet. A regény az eredeti franczia kiadás szép illusztrácziával diszítve jelen meg.

Kitüntetés művészetért és tudományért. Három kiváló jelesünket tüntette ki a király a *pro litteris et artibus*, a tudományért és művészetért szerzett érdemek elismeréseül alapított díszjelvénynyel. Ezek: *Beöthy* Zsolt, a budapesti egyetemen a széptan tanára, a magyar irodalomtörténet historikusa; *Steindl* Imre, a műegyetemen az építészet tanára, az uj országház és a budapesti erzsébetvárosi templom építője, a kassai dóm ujraépítője, és *Lotz* Károly történeti festő, annyi nevezetes alkotás mestere. Az első kitüntetések ezek Széll Kálmán kormánya alatt, és minden oldalról hozzájárúl az elismerés.

Csemegi könyvtára. Az elhunyt jeles jogtudós, *Csemegi* Károly vagyont nem hagyott maga után. De maradt nagybecsű könyvtára, jogtudományi művek gazdag gyűjteménye. A képviselőház összes pártjaiból alakult küldöttség arra kérte a kormányt, hogy a könyvtárt vegye meg az ország részére, s a törvény ezután is jelét adja az elhunyt iránt való érdeklődésének s az özvegy anyagi helyzetét is biztosítja. *Széll* miniszterelnök, *Lukács* pénzügyminiszter, *Wlassics* és *Plósz* miniszterek az ügyet magukévá tették s e szerint a könyvtárt a kormány megvásárolja.

Az erdélyi püspökválasztás. Báró Bánffy Dezső az erdélyi ev. ref. egyházkerület főgondnoka a Szász Domokos ref. püspök halálával megüresedett püspöki szék betöltésére az egyházmegyei közgyűlést április hó 18-ára hivta össze.

Művészeti népszerű előadások. A Nemzeti Múzeumban vasárnaponként elsőrendű tudósok tartanak felolvasásokat a nagyközönségnek a múzeumban levő gyűjteményekkel kapcsolatban. Az *országos képtárban* is volt már több ily felolvasás, melyeknek elsejét *Kammerer* Ernő képviselő, a képtár kormánybiztosa tartotta az országos képtár alakulásáról.

A képtár több gyűjteményből áll. Legnagyobb és becsesebb részét az egykori Esterházy-képtár alkotja, mely a hatvanas évek közepéig Bécsben volt elhelyezve. Kiegészítették azonban a Nemzeti Múzeum szerzeményeivel, melyek közt legnevezetesb Pyrker egri érsek képtára, majd Ipolyi Arnold püspök szerzett nagy áldozatokkal gyűjteményt, melyet az országos képtárnak ajándékozott. Az Esterházy-képtár megalakulása régibb időkből ered, s a felolvasó ehez érdekes adatokat sorolt föl. Ismertette a II. Rudolf császár, Lipót Vilmos főherczeg, Mária Terézia, Esterházy Pál nádor, Miklós herczeg, Pyrker és Ipolyi nemes törekvéseit. Különösen kiemelte II. Rudolf császár műszeretetét, a ki daczára rosz pénzviszonyainak, néha egész vagyont is adott egy képért, úgy, hogy halála után gyűjteményét huszonnégy millió forintra becsűlték. Az előadást nagyszámu közönség hallgatta, többek között *Bubics* Zsigmond kassai püspök is, a kinek különös nagy érdeme, hogy az Esterházy-gyűjtemény az országos képtárba került.

Márczius 5-ikén volt az országos képtárban a második ismeretterjesztő előadás, melyet dr. *Térey* Gábor, a képtár őre, tartott Hans Baldung Grien művészetéről. Hans Baldung Grien a XVI-dik század első felében a német renaissance-művészetnek egyik kimagasló alakja; legkiválóbb alkotása a freiburgi székesegyház főoltára. Baldung ezenkívül még kiváló fa- és rézmetsző is volt. Több száz metszete van az országos képtárban, a melyeket Térey be is mutatott a szép számmal megjelent hallgatóknak.

Márczius 12-én volt a harmadik előadás, melyet dr. *Nyári* Sándor műegyetemi tanár tartott *Kupeczky* János magyar festőről. Kupeczky cseh szülőktől 1667-ben született Bazinban. Mint 15 éves ifju megszökött szülői házától és Holics kastélyban, hol akkoriban *Vilaus* luzerni festő dolgozott, gróf *Czobor* figyelmessé lett a fiatal gyermekre. A gróf ellátta pénzzel és Bécsben taníttatta. Néhány év mulva Olaszországba ment a fiatal művész, a hol nagy nyomorral küzdött, mig végre Rómában munkát kapott, melynek révén nagy hirre tett szert. Itt *Sobiesky* Sándor herczeg vette pártfogása alá s igy pénzhez jutva Bolognába, Firenzébe és Velenczébe ment. Innen *Lichtenstein* herczeg hivására Bécsbe utazott, hol megnyerte az udvar kegyét s *I. József*, majd *III. Károly* festője lett, sőt *I. Péter* orosz czár is lefestette magát vele. *Rembrandt* modorában festett, 1740-ben halt meg Nürnbergben, a hová betegsége miatt vonult vissza. *Nyári* érdekesen ismertette a híres magyar művész egész életpályáját és művei után készült hetven metszetet mutatott be a közönségnek.

Új klub-palota a fővárosban. Budapest nagyvilági jelentősége az egyesületek, a társulatok mozgalmát és berendezését is meghozza. Külön otthont emelnek magoknak, kényelemmel, mint az «Otthon» irói kör, vagy pedig pazar pompával, mint a «Park-klub», az országos kaszinó, nem is említve a nemzeti kaszinót, melynek elegáncziája már régi keletű. Az újabb időkben már több olyan palotát építettek, melyek egyenesen klub-palotának épültek. A legújabb az *országos tisztviselők egyesületének* hatalmas palotája az Esterházy-utczában. Az egyesület huszonöt év előtt alakult, s a tisztviselők érintkezésének központja lett. Ez az ország egyik legnépesebb egyesülete. Legutóbb a Kossuth-utczabeli Dréher-palotában székelt, de ezt az épületet az utcza szabályozása végett lebontják. Az egyesület huszonöt esztendő alatt oly vagyonhoz jutott, hogy 350,000 forintért külön helyiséget építhetett magának, a társaséleti érintkezésre, mulatságokra, játékokra berendezett termekkel és csarnokokkal, kerti helyiséggel. A billiard-terem 37 méter hosszu és 7 méter széles. Vannak benne télben is használható fedett tekepályák, villamos világítással; vivó- és tornatermek. A főváros egyik látványossága a díszes palota, mely márczius első napján nyilt meg, s a klub-életnek izléssel, kényelemmel berendezett otthona.

Közeledik a tavasz, minden szépül s ha saját lakóházainkat is óhajtjuk csinosabbá tenni, úgy használjuk a Kronsteiner-féle homlokzatfestéket, mely elismert legjobb és legtartósabb. A többiről fölvilágosit a mai hirdetése.

A magyar ipar- és kereskedelmi bank részvénytársaság folyó hó 23-án tartotta VIII. évi rendes közgyűlését gróf *Tisza* István elnöklete alatt. Az igazgatósági jelentés kiemeli. hogy ugy a központ, mint a fiókok emelkedő forgalom mellett a lefolyt évben is kielégitő eredménynyel müködtek. Az elmult év tiszta nyeresége, beleszámitva az 1897. évről áthozott 81,937·43 frtot, 835,766·58 frtra rug s a részvénytőke *8.35%-ának* felel meg.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a felmentvényeket megadta s elhatározta, hogy 600,000 frt forditassék *6% osztalékra*, 30459 frt 48 kr jutalékokra; 6000 frt nyugdijalapra; 50,000 frt a tartalékalap javadalmazására; 6000 frt a banképület értékéből eszközlendő leirásra; 143,307 frt 10 kr átvitelre uj számlára. A tartalékalap az ez idei javadalmazással 850,000 frtra, vagyis a részvénytőke 8½%-ára emelkedik.

Ezután az igazgatótanácsban üresedésben levő helyekre megválasztattak *Strasser* Sándor és ifj. *Wolfner* Tivadar, mig a felügyelő bizottságba ujból megválasztattak: *Kubinyi* Géza, *Kuranda* Félix, *Leitner* Zsigmond, id. gróf *Ráday* Gedeon és *Ullmann* Emil.

Az előkelő hölgyek figyelmébe. A legizlésesebb *női angol kosztümöket* készitenek saját mütermükben **Schneller és Kozma** női angol-, és férfi szabók **Budapest, «Royal»** nagy szálloda.

HALÁLOZÁSOK.

Csemegi Károly temetése márczius 20-án ment végbe nagy részvét mellett. Ott voltak Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics Gyula, Plósz Sándor, Darányi Ignácz miniszterek, Wekerle Sándor, Szapáry Gyula gróf, Hieronymi Károly, Apponyi Albert gróf, Szabó Miklós és Czorda Bódog, a kir. kuria elnökei, Vértessy Sándor a királyi tábla elnöke, Sárkány József a királyi tábla alelnöke, Márkus József főpolgármester, számos képviselő. Megjelentek testületileg a királyi kuria és a királyi itélőtábla, a budapesti királyi törvényszékek és ügyészségek, az ügyvédi kamara, a királyi közjegyzői kamara és a magyar állami tisztviselők országos szövetsége. A gyászszertartást Kirner Károly belvárosi apátplébános végezte. Beszentelés után a koporsót hatfogatu halottas kocsira tették és a menet a Kerepesi-uton végig vonúlt a kerepesi-úti temetőbe. Csemegi koporsóját a Kossuth sirja szomszédságában temették el, közvetlenül a Kozma Sándor és Szilágyi Sándor sirja mellé.

A régi honvédek közül ismét többen tértek örök pihenésre: Krisztinkovich Antal ügyvéd, a «Vizügyi és Hajózási Közlöny» szerkesztője, 1848—49-iki honvédhuszár százados, meghalt Budapesten. A 72 éves öreg úr az új honvédségnek is tagja volt; de kineveztetése után nem sokára békeállományba lépett és előbb Somogy-, utóbb Győrmegyében szolgált, mint főszámvevő. 1890-ben nyitott ügyvédi irodát Budapesten s akkor alapította a «Vizügyi és Hajózási Közlöny» czímű hézagpótló szaklapot is, melylyel alapvető munkát végzett a magyar szakirodalomban. A Krisztinkovich-család legidősebb tagját gyászolja az elhunytban. — Lüley Jenő, negyvennyolczas honvédfőhadnagy, nyug. magyar kir. postamester, Vágujhelyen, 70 éves korában meghalt szívszélhüdés folytán. Mint tanuló vett részt a szabadságharczban és Kálmán bátyjával együtt csapott föl honvédnek Nyitrán. A két fiu a 16-ik zászlóaljba osztatott, apjuk pedig pénzzé tévén minden ingó vagyonát, saját költségén gerilla-csapatot alakított jobbágyaiból. Lüley Jenő a Bem oldala mellett harczolt. Kálmán és atyja a tizenöt főre olvadt 16. zászlóalj maradékával Világosnál tették le a fegyvert. Temetésén jelen voltak nyolczvanhét éves bátyja és Jeszenszky Sándor, a 16-ik zászlóalj egykori századosa. — Barcs Samu, negyvennyolczas honvédszázados 80 éves korában elhunyt Merényben; jegyzője volt Merény bányavárosnak és Szepesmegye bizottsági tagja.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Major János, nyirpályii prépost, Kőszeg kerületi esperes, tanfelügyelő, Kőszeg város plébánosa és díszpolgára, élete 59-ik évében Kőszegen. — Ivanics János Jusztin, szent-ferenczrendi áldozár, nyug. főgimnáziumi tanár Szabadkán 86 esztendős korában. — Kuluncsics Ágoston, Bácsmegye nyug. főlevéltárnoka, Zomborban 82 esztendős korában. — Lauschmann József dr. ügyvéd, szentszéki és városi tiszteletbeli ügyész 36 éves korában Székes-Fejérvárott. — Pávai Gaál Ferencz, posta- és táviró-főtiszt 49 éves korában Budapesten. Az elhunytnak nagy érdeme volt a tisztviselő-telep létesítése körül. Ő volt az egyesület első elnöke. A tisztviselő-telep lakói díszes koszorút helyeztek ravatalára. — Kabáczy József, ügyvéd. Beregmegye tiszteletbeli főügyésze, a beregmegyei takarékpénztár igazgatósági tagja, 51 éves korában, Beregszászon. — Raichl Oszkár joghallgató, 27 éves korában Budapesten. — Tallós József, uradalmi számtartó, 65 éves korában Csákvárott. — Dunaháti Mészáros Ferencz, Szentes város alkapitánya. — Kommer István, a magyar királyi honvéd Ludovika akadémia növendéke, 19 éves, Budapesten.

Özv. Ruzitska Györgyné, szül. Fuchs Antónia, a néhai jeles zeneszerző és a kolozsvári konzervatórium egykori alapítójának és igazgatójának özvegye, *százegy éves* korában, özvegysége harminczadik évében, Kolozsvártt. Halálát nagy rokonság és számos tisztelője gyászolja. A megboldogultban Zsoldos László hirlapiró nagyanyját siratja. — Remetei Filep Istvánné, született váradi Beöthy Eleonora, nyug. kir. törvényszéki elnök neje, Kővár-Remetén s nagy rokonság gyászolja. — Bugyis Evazia, irgalmas nővér, a Klotild főherczegnő által föntartott alcsuthi Szent Vincze-rendű kolostornak tagja, 19 éves korában. — Özvegy Fabianek Sándorné, született Bruszko Irma, 50-ik évében, Budapesten. — Kacskovics Gézáné, szül. Szalay Ilona, életének 30-ik évében, Rácz-Orsón.

SAKKJÁTÉK.

2106. számu feladvány. Mackenzie A. F.-től.

(I. dijat nyert feladvány.)

SÖTÉT.

VILÁGOS.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

2107. számu feladvány. Michéls F.-től.

♔ a4; ♕ b7; ♘ e2, g3; ♙ g4; — ♚ d6; ♟ e4.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Szerkesztői mondanivalók.

A husvéti bárány. Dal az életről. Az utóbbit félretettük a közlésre szánt költemények közé. Az előbbi is a tehetség határozott nyomait mutatja; de nincs elég jól megírva.

A halhatatlanok. Verselése vontatott; az attikai sóból is valamivel több elkelne.

Isten, válasz Musset Alfrédnek. Borzasztó magyarsággal és számtalan helyesirási hibával írt értekezés; pedig szerzőjök úgy látszik eszmélkedő s nem tartalmatlan lélek.

Nem közölhetők: *Márczius idusa,* óda, továbbá *Dal egy eljegyzés alkalmából. — Ének egy őszi dal olvasásakor.* Van benne egy pár meleg vonás; de még több a homály, a mi a helyzettel és a személyekkel ismeretlen olvasó előtt zavarosságnak tünik fel. — *Iluskának.* Túlságosan virágos. Az igaz és mély érzés nem keresi a czifra szavak sallangját. — *Filozoféma.* Kissé száraz; különösen a vége egészen ellapul.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 9-dik számában közölt képtalány megfejtése: *A harag vége a megbánás kezdete.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9

SZENÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
párisi és lyoni selyemgyári raktára Budapest, IV., Bécsi-utcza 4.
Raktárunkon található a legszebb és legnagyobb választék **divatos selyemkelmék, csipkék** és **szalagok,** valamint **gyöngytüllruhák** és **gyöngytüllkelme-diszekből.** Fekete és szines selyemkelmék 85 krtól 14 frtig. Foulard-, Pongis- és Satin Liberty-selymek 65 krtól kezdve. Moiré, Pékin, Mousselin minden szinben.— Mintákkal kivánatra készséggel szolgálunk. 8093

Vesebajoknál,
a húgyhólyag bántalmainál
és köszvénynél
az emésztési és lélegzési
szervek hurutainál,
a Lithion-forrás
Salvator
kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:
Húgyhajtó hatásu.
Vasmentes. Kellemes izü.
Könnyen emészthető.
Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.
Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj-** és **vese izgatási** tüneményekben vagy **húgysavas vesehomok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.
Főraktár:
ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,
cs. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító

MATTONI-FÉLE **GIESSHÜBLER** legtisztább égvényes SAVANYU-KÚT 7694

„EGYETÉRTÉS"
POLITIKAI NAPILAP.
1899. XXXIII. ÉVFOLYAM.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósitásai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hóditások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósitásokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés **országgyülési tudósitásai** e nemben a legtökéletesebbek, nemcsak a tudósitások kimeritő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságánál fogva is, mely e tudositásokat minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő **tárcza- és regényrovata.** Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredetit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangu műforditók forditásában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe veszszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publiczisták által irott **vezérczikkeit** és egyéb **politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnapokint megjelenő s egy-egy szakapot potló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált **közgazdasági, ipar mezőgazdasági** rovatait és megbizható tőzsdei és tudósitásait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb: 7345

Egész évre	20 frt	—
Fél évre	10 «	—
Negyed évre	5 «	—
Egy hóra	1 «	80

Előfizetéseket legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához **Budapest, papnövelde-utcza 8.** intézendők.

Házlebontás
miatt **még csak f. évi április végéig** az összes raktáron levő
szőnyegek,
csipke- és szövetfüggönyök, ágy- és asztalteritők, butorszövetek, flanell-takarók, kocsi- és utazó-takarók, plaidek, pokróczok stb., mig a készlet tart, elismert kitünő és szolid minőségben **rendkivül olcsó árakon** adatnak el.
Szőnyegmaradékok,
egyes ágy- és asztaltakarók, ugyszintén egyes függönyök **hallatlan olcsó árakon.**
JOANNOVITS DÖME
IV., Kigyó-utcza 3.
8097
Alapittatott 1820.

Élősövény.
Gleditschia (koronatövis, krisztustövis vagy tüskés lepényfa). Valamennyi sövénynövény között legelső. Gyorsan fejlődik, nem csemetézik (mint akácz, orgona stb.) sürü izmos (15—25 cm. ágas) töviseivel ember és *bármi állatnak ellentáll; főelőnye, hogy agyag, homok, meszes, köves,* szikes stb. talajban kitünően diszlik. Szőlők, kertek, legelők, udvarok, majorok, temetők stb. körülkeritéséhez felülmulhatlan, legolcsóbb, örökös sövényt képez. Ezer darab csemete ára 6 frt, elegendő kétszáz méterre. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott, nyomtatott ültetési és kezelési utasitás mellékeltetik. Ismertető árjegyzék ingyen és bérmentve

Magvak, friss szedés, csiraképes, 100 kiló 28 frt, 50 kiló 16 frt, 10 kiló 4 frt 20 kr. **Szőlőoltványok** szokványminőségben még eladásra vannak.

Szőlőültető.
Szabadalmazva Ausztria-Magyarország és Francziaországban.
Egyszeri lenyomással 12 cm. széles és tetszés szerint 40—60 cm. mélységü kerek gödröt csinál, melyből a földet kiemeli, kitünő eredménynyel használható bármilyen gyökeres és sima szőlővesszők, oltványok ültetéséhez és iskolázásához, kerti csemeték, egyébnemü kerti ültetvények, élősövény és bármi dugványok ültetéséhez. Szőlők, gyümölcsösök és szőlő vagy faiskolák trágyázásához. Kiállitási kitüntetések. Nagyszombatban nagyérem és elsőrendü diszoklevél. Nagyváradon 1891-ben ezüst oklevél. 1896-ban nagy ezüst érem és diszoklevél. Kassán ezüst éremmel ékitett diszoklevél. Az ezredévi kiállitáson Budapesten, kiállitási nagy érem és oklevél. Balaton-Füreden elismerő oklevél. A brüsseli nemzetközi kiállitáson nagy ezüst érem és diszoklevél. Ezeken felül ezrekre menő elismerő levelek bizonyitják kitünő **gyakorlati képességét** s főként azt, hogy szőlészet, kertészet, gyümölcsészet, ugy minden más, mezei vagy belgazdálkodásnál valóban nélkülözhetetlen eszköz, s oly erős készületü, hogy évtizedek multán sem romlik el, az egész értékét pedig, bármihez szükséges ilynemü lyukak furásánál 2—3 nap alatt könnyü és gyors müködésével már behozza.

A lapokban hirdetett szabadalmazott, de nagyrészben használatképtelen uj találmányok megrendelése tartózkodóvá tett ugyan sok megrendelőt, de itt már a fent irott, és még mindig szaporodó elismerő iratok és kitüntetések szerint mindenki a tárgy czélszerüségéről biztositva van. Ára aczélból, erős kivitelben 4 frt 50 kr., 10 darab 40 frt. Megrendelhető a **Szőlőoltvány-telep kezelőségé**-nél **Nagy-Kágya,** u. p. **Székelyhid.** 8103

RACZ GYÖRGY Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében kapható a 8113
legjobb élősövény
Maclura Aurentiaca
nagyon sürün bokrosodó és kemény tövisü sövény. Gyökeres csemeték 1 éves, 4 forint, válogatott 6 forint 50 kr., ezren alóli vételnél száza 1 forint. 2 éves, hossza 80—110 czentiméter, ezre 12 frt, száza 2 frt. 3 éves, hossza 1—1½ méter, ezre 16 frt, száza 3 frt; továbbá **Gleditsia élősövény** 50—60 czentiméter hosszu, ezre 5 frt 50 kr., száza 80 kr. Sokféle legnemesebb **alma, körte, őszibaraczk és ringlófák** száza 26—28 frt. **Diófák** darabja 30 kr. **Alma vadoncz** 2 éves ezre 5 frt, száza 80 kr. **Utszéli fák: akácz 3—4 méter, Eper, Juhar, Égerfa, Tölgylevelü gyertyánfa, Betula jutányos áron** száz és ezerszámra. Végre különféle **fás és zöld szőlőojtványok** Portalis és Monticola alanyon. **Directtermő amerikai gyökeres és sima vesszők.**
Árjegyzékkel szolgál az
Intézőség, Kula, Bácsmegye.

Selyem-damasztok
75 krtól 14 frt 65 krig
méterenként és selyem-brocatok — saját gyáraimból
valamint **fekete, fehér és szines Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig** méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szin és árnyalatban stb).
Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállitva.
Minták póstafordultával.
Magyar levelezés. — Svájczba kétszeres levélybélyeg ragasztandó
HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben
(cs. és kir. udvari szállitó).

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort vassal igyanak

½ liter ára 1 frt 20 kr.
1/1 liter ára 2 frt 20 kr.

Készitő Serravallo gyógyszerész Triesztben.

Pompás izü, a miért a gyermekek is igen szivesen iszszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszertárban kapni.

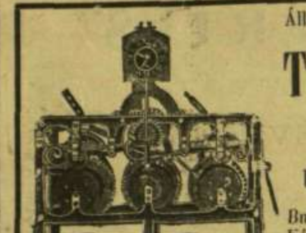

Államilag kedvezményezett gőzerőre berendezett első magyar

Torony-óra-gyár

Máyer Károly L. utóda MÜLLER JÁNOS

Budapest, VII., Kazinczy-utcza 3. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. 8110

Részletfizetésre

porczellán-készletek, majolika-, üvegáruk, **china-ezüst,** lámpa, tükör, bambus-butorok, bőrárúk, aczéláruk stb. kaphatók.

Kimeritő képes árjegyzéke ingyen és bérmentve küld a szegedi porczellánfestészeti gyár

Ivánkovits Károly és Fia Szegeden.

Utazó-ügynökök Felsőmagyarország és Erdély részére jó referencziák mellett kerestetnek.

A Magyar Asphalt részvény-társaság

Budapest, Andrássy-út 30.

elvállalja jótállás mellett **legolcsóbban asphalt-burkolatok** fektetését és **nedves lakások, pinczék stb.,** gyökeres **szárazzátételét.**

TELEFON. *TELEFON.*

50 év óta

közkedveltségnek örvendenek **köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek müködési zavarainál a kitünőnek bizonyult**

EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesités 20 kr. — A gyomor rendetlen müködésénél radikalis hatásunak bizonyultak

EGGER szódapasztillái

(1 doboz 30 kr). Bérmentesités 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. **Nádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.**

Ninon de Lenclos

a világhirü történelmi szépségnek titkáról «mindig szép és fiatalnak maradni» végre lehullott a lepel és a világhirü Ninon-pipere- és szépitőszerek alakjában mindenki megszerezheti **STEINER MIHÁLY «a fekete sashoz»** czimzett városi gyógyszertárában **Temesvár-belváros** a szeminárium-templommal szemben.

Ninon kéz- és arczkenőcs a világ legjobb arczkenőcse, a mely csodálatos jótékony és biztos hatása folytán minden egyébb arczkenőcsöt kiszoritott, a legbiztosabban és leggyorsabban eltávolit minden szeplőt, májfoltot, bibircset, bőratkát, pattanást és a kéz- és arczbőr minden egyéb tisztátlanságát és betegségét és hatása még soha nem maradt el. Egy tégely 60 kr.

Ninon kéz- és arczszappan (Savon de Ninon) az egyetlen szappan, a mely alkalmas arra, hogy a kéz- és arczbőrt tisztitsa, rendkivül puhitsa és finomitsa, de a mellett teljesen ártalmatlan legyen, azért különösen a Ninon arczkenőcshöz csakis ez a szappan használtassék mosdónak. Ára 40 kr.

Melyik a legjobb arczpor a világon?

Ezt a kérdést halljuk vagy százszor naponta!! Nos, e talány meg van fejtve: Vegyen Ön Nagysád a hires

Ninon-arczporból (Poudre de Ninon) és önmaga fogja ezentul ezen kérdésre válaszolni, mert ez egészen jól fedi a bőrt, alig észrevehető rajta és mégis gyönyörü fehérséget és üdeséget kölcsönöz és a mellett egy teljesen ártalmatlan arczpouder, mely eddig fölülmulhatatlan. Három szinben kapható. Egy eredeti doboz ára 1 frt.

Ninon-Crème zsirtalan arczkenőcs (nappal is használható), a leggyökeresebb szer az arcz- és kéz minden tisztátlansága, még a legerősebb kiütések orr és arczvörössége, kékessége ellen. Hatása gyors, eredménye biztos. Egy eredeti tégely 1 frt 50, próbatégely 1 frt. — **Ezen eddig felül nem mult** és az egész világon legjobbnak elismert **szépitő szerek,** csakis a **városi gyógyszertárban Temesvárott** kaphatók és minden darab czéggel és névaláirással van ellátva, óvakodjék tehát mindenki a rossz és ártalmas hamisitásoktól. Szétküldés naponta, küldeményeknél 3 frton felül nem számittatik csomagolás. 5 frton felül bérmentve küldés. — **Nagyobb rendeléseknél engedmény.** 7898

Raktárak Budapesten: **Török József** gyógyszt. és az ország minden nagyobb gyógytárában.

Szépség és egészség.

Kipróbált gyógyszerek. Kitünő kozmetikum.

Korunk fönyavalyája az idegesség és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a **vasas chinabor**

1 üveg 1 frt 20 kr, 5 üveg franko küldve 6 frt.

Sherryvel van készitve és minden hasonnevü készitmények között a legtöbb chinasljat és vasat tartalmazza.

Kinek van szeplője? vagy bármi folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetése végett a **világhirü Serail arczkenőcshöz,** mely nem csak eltávolit mindenféle bőrtisztátlanságot, hanem az **arczbőrt vakitó fehérré, tisztává és üdévé teszi. 1 Tégely ára 70 kr. Arczpor hozzá 3 szinben 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozzá 1 drb 30 kr.**

Ezrek mennek Carlsbadba hogy rossz gyomrukat kireparálják és ujra jól emészszenek pedig ezt a czélt otthon kényelemben, kevés költséggel elérik **PEPSIN-BOR** használata által, mely az ételt megemészteni segiti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja a ***Casgara Sagrada-bor*** kitünő enyhe hatású hashajtó és vértisztitó szer. ***Nem keserü!*** Minden ilynemü készitmény közt a legjobb. Az ezredéves országos kiállitáson jó hatásáért kitüntetve. **1 üveg ára 1 frt 20 kr. 5 üveg franko küldve 6 forint.**

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapesten: 7489 **Török József** gyógysz. urnál és minden magyarorsz. gyógyszertárban.

1898. Szolnokon és Eperjesen ismét I. dijak, aranyérmek!!

KÜHNE E.

Magyarország legrégibb gazdasági gépgyára MOSONBAN (1856.)

ajánlja a beköveťkező tavaszi idényre: **Sack rendszerü aczél, egyes, kettős és hármas ekéit,** Laacke-féle szántóföld és rétboronáit,

eredeti **„Hungária Drill"**
hegyes vidékre **„Mosoni Drill"**
kis gazdáknak **„Jubileum Drill"**

sorvetőgépeit leszállitott árakon.

Magtárszelelők, rosták, konkolyozók folyton készletben.

Uj! KAYSER-féle Uj!

centrifugalis **gabona-osztályozó csak KÜHNE E.-nél.**

Behán uj «Diadal» rostája.

Uj árjegyzék (1899.) kivánatra bérmentve. 8069

Főraktár: Budapest, Váczi-körut 57/a

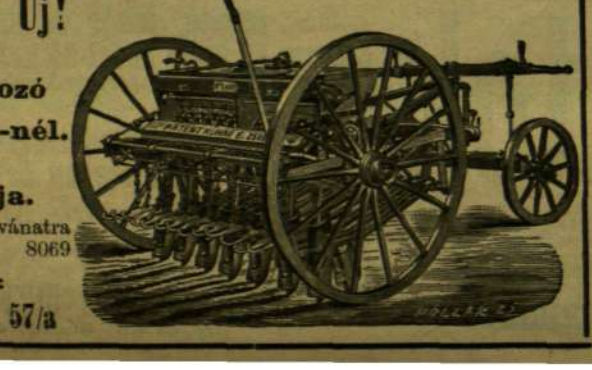

Legujabb találmány! Legujabb találmány!

A Wagner-féle szab. gyorsan száradó

Hungária mázolófestékek.

Nagy munkaidőmegtakaritás.

Tiz percz alatt száradnak és csontkeménynyé válnak. A Wagner-féle gyorsan száradó festékek alkalmasak fény és fénynélküli mázolásra ugy fedett helyiségekben, mint szabadban, padlók, portálok, irodai-, üzleti-, előszoba- és konyhaberendezések, kemény és puhafabutor, ablakok, ajtók, fa- és kőfalak, homlokzatok, konyhafalakra stb., továbbá vasalkatrészek rozsdaellenes mázolására ólompíralapozás mellőzésével. Drap, barna, fekete, kék, sárga, szürke, vörös és zöld szinekben kapható festék, drogueria és füszerkereskedésben. — Egyedüli gyáros:

STROBENTZ KÁROLY

Budapest, VI., Szabolcs-utcza 4. 8123

Látképes levelező-lapok.

Gyüjtők figyelmébe!

100 drb válogatott budapesti és külföldi virágos, Roccoco, gyermek, cziczás. Angol kártyák müvészies kivitelben, husvéti, történelmi és alkalmi levelezőlap, kivánatra vegyesen összeállitva **2 frt 50 kr,** az összeg előleges beküldése mellett bérmentve. Levelezőlap-albumok **1 frttól** feljebb. **Klein Vilmos** papirkereskedése Budapest, VIII., Kerepesi-ut 73. a Debreczen szállodával szemben. Telefon 61—01. Czégünkre ügyelni tessék! 8081

BÁNHEGYI C. J.

BUDAPEST,

IV. kerület, Kostély-utcza 13. szám.

Nagy választék mindennemü

horgony halászati szerekből.

Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, usztatók, vizhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbotokhoz, forgók és halászbotok.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8118

Eladás nagyban és kicsinyben.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utcza 4. sz. a.

FELTÜNŐ

HATASU!

az arczbőr bármily hibájánál, valamint mitesszerek ellen a **„Keserü Mandola Crème"** mely mint ártalmatlan zsirtalan készitmény nappal is használható és az elegáns hölgyvilág által igen megkedveltetett. Egy tégely 1 frt, próbatégely 50 kr. Szappan 50 kr. Főraktár: **BORSODY ISTVÁN** gyógyszerész illatszertárában Budapest, VII., Rottenbiller-utcza 1. Kerepesi-ut sarkán, hol az összes kül- és belföldi illatszer különlegességek legjobb puderek, haj- fog- és körömkefék dus választékban kaphatók. 7873

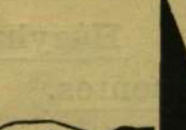

Gyógyszertár „az arany birodalmi almához". **PSERHOFER J.** I., Singerstrasse 15. sz. Bécs.

vértisztitó labdacsai,

azelőtt **egyetemes labdacsoknak** nevezve,

az utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mert tényleg nagyon sok betegség létezik, a melyekben ezen labdacsok valóban kitünő hatásuaknak bizonyultak.

Sok évtized óta általánosan el vannak terjedve ezen labdacsok és nagyon kevés család lehet, a melyben ezen kitünő háziszerből egy kis készlet hiányoznék.

Sok orvos ajánlotta és ajánlja ezen labdacsokat házi szer gyanánt, legfőkép minden baj ellen, a mely **rossz emésztés** vagy **dugulásból** származik, mint: az **epekeringés zavarai, májbaj, a belek elsenyvedése, szélkólika, vértódulás** az agyba, **altesti bajok (aranyér)** stb.

Vértisztitó tulajdonságuknál fogva különösen jó hatással birnak **vérszegénységnél** és az ebből származó betegségeknél, mint: **sápkór,** ideges **fejfájás,** stb. Ezen vértisztitó labdacsok ezenkivül oly enyhén hatnak, hogy legcsekélyebb fájdalmat sem okoznak és ezért a leggyengébb személyek, sőt még gyermekek által is aggodalom nélkül bevehetők.

Egy tekercsnél kevesebb nem küldetik. A pénz előleges beküldése mellett portomentes küldéssel együtt egy tekercs labdacs ára 1 frt 25 kr., 2 tekercs 2 frt 30 kr., 3 tekercs 3 frt 35 kr., 4 tekercs 4 frt 40 kr., 5 tekercs 5 frt 20 kr., 10 tekercs 9 frt 20 kr.

Kérjük határozottan: 8065

„Pserhofer J. vértisztitó labdacsait"

kérni és arra ügyelni, hogy minden doboz fedélfelirata a használati utasitáson álló **Pserhofer J.** névaláirást, és pedig **vörös betükkel,** viselje.

PSERHOFER J. gyógyszertára, Singerstrasse 15. Bécs.

Raktár **Budapest** részére **Török József** gyógyszerész urnál, **Király-u. 12.**

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. Naponkinti eladás **50,000 kilo.** Kapható minden füszer- és csemege-kereskedésben és czukrászdában. 7267

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

VIII., József-körut és Bérkocsis-utcza szegletén levő Sváb-féle házban

nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol készleten tart, dus választékban, kiváló minőségü butorokat,

ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből.

Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a késziťő asztalos mesterektől jó **butorokat jutányos áron** készen venni, esetleg megrendelni. Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő állandó kiállitását is.

Hazai gyártmány.

Csinos kerti- és parkkeritések, kapuk

vaskerettel és sodronyfonat-betéttel.

Továbbá olcsó és tartós **gépsodrony-fonatok,** kertek, erdők, vadas-kertek, tyuk-udvarok, gazdasági telepek, ménesek stb. bekeritésére. **Aczél-tüskés kerités-sodrony,** ugymint **csavart-pánthuzal.**

Kaphatók:

Kollerich Pál és Fiai

gyárosoknál.

Budapesten, IV. ker., Ferencz József rakpart 21. szám.

Árjegyzék költségvetések ingyen.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. Tüz-, szállitmány-, jég- és betörés-biztositási üzlet.

Negyvenegyedik évi zárszámla 1898 január 1-től deczember 31-ig.

KIADÁSOK.

Tétel	frt	kr.
I. Tűzbiztositás.		
Kifizetett károk és költségek 4.005,905·97 levonva viszontbiztositott károk és költségek ... 1.500,636·48	2505269	49
Függőben maradt károk tartaléka ...	227845	62
Szerzési költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával ...	320174	72
Jövedelmi adó és bélyegilletékek ...	112128	38
Postabérek ...	53206	39
Adakozások közhasznu czélokra ...	12525	—
A tűzbiztositási üzletet terhelő igazgatási költségek ...	534451	67
Behajthatlan követelések leirása ...	7122	84
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül ...	2000000	—
II. Szállitmány-biztositás.		
Kifizetett károk és költségek 102,206·43 levonva viszontbiztositott károk és költségek ... 51.731·98	50474	45
Függőben maradt károk tartaléka ...	23111	52
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával ...	16840	02
A következő évek készpénz-dijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül ...	20000	—
III. Jégbiztositás.		
Kifizetett károk és költségek 3.726,718·36 levonva viszontbiztositott károk és költségek ... 2.480.199·18	1246523	18
Függőben maradt károk tartaléka ...	29025	76
Szerzési és igazgatási költs. a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	110935	25
Bélyegilletékek ...	29090	80
Behajthatlan követelések leirása ...	1700	79
IV. Betörésbiztositás.		
Kifizetett károk és költségek 680·62 levonva viszontbiztositott károk és költségek ... 493·46	187	16
Függőben maradt károk tartaléka ...	600	—
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával ...	3021	60
A következő évek készpénzdijtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül ...	6500	—
	7310737	64

BEVÉTELEK.

Tétel	frt	kr.
I. Tűzbiztositás.		
Az 1897. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül	2000000	—
Tüzbiztositások után bevett készpénzdijak és a f. évben lej. dijkötelezvények és dijváltók ... frt 6.182,385·16; lev. törl. dijak frt 795,323·94; viszontb. dijak és dijrészletek frt 1.995,673·51 • 2.790,997·45	3391387	71
Az 1897. évben függőben maradt károk tartaléka ...	175175	50
II. Szállitmány-biztositás.		
Az 1897. évről áthozott készpénz dijtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	20000	—
Szállitmánybiztositások után bevett készpénzdijak ... frt 251,049·79; levonva: törlesztett dijak ... frt 10,178·43; viszontbizt. dijak 166,337·35 • 176.515·78	74534	01
Az 1897. évben függőben maradt károk tartaléka ...	23365	23
III. Jégbiztositás.		
Jégbiztositások után bevett készpénzdijak ... frt 2.026,288·95; levonva: törlesztett dijak ... frt 186,432·85; viszontbizt. dij. 1.204,336·10 1.390 768·95	635520	—
Az 1897. évben függőben maradt károk tartaléka ...	9577	43
IV. Betörésbiztositás.		
Betörésbiztositások után bevett készpénzdijak ... frt 43,761·30; levonva: törlesztett dijak ... frt 4.913·07; viszontbizt. dijak 28.318·80 33,231·87	10529	43
V. Egyéb bevételek.		
Szelvénytakarékpénztári, váltó és egyéb kamatok levonva az árfolyamveszteséget értékpapirok után ...	165849	70
Társasági házak tiszta jövedelme ...	30994	30
VI. 1898. évi nyeremény-számla.		
A f. é. üzletből fenmaradt veszteségért	773804	33
	7310737	64

Mérleg-számla 1898. évi deczember 31-én.

VAGYON.

Tétel		frt	kr.
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak- és bankoknál ...		2593220	17
1.450,000 frt n. é. Magy. földhit. int. 4%-os talajjavitás és szab. záloglevél à 97·25 =	frt 1.410,125·—		
1.000,000·— Kor. n. é. Pesti magy. kereskedelmi bank 4%-os záloglevél à 98·50 =	frt 492,500·—		
490,000 Kor. n. é. Egyesült bpesti fővárosi takarépk. 4%-os záloglev. à 97·50 =	frt 238,875·—		
7942 drb Magyar-franczia biztositó társasági részv. à 100·— =	frt 794,200·—		
1084 drb Bécsi biztositó társasági részv. à 240·— =	frt 260.160·—		
1721 drb Hazai ált. bizt. társ. rész. ... à 10·— =	frt 17,210·—		
A fenti értékpapirok után az év végeig esedékes kamatok ...	frt 20,241·48	3233311	48
Leszámitolt, visszleszámitolt s egyéb váltók		9005	22
A társaság házai ...		710000	45
Erzsébettéri házak jelzálog-kölcsön számla...		410000	—
Különféle adósok:			—
a) Pénzkészlet és maradványok a képviselőségeknél ...		879090	71
b) Maradványok idegen bizt. intézeteknél...		675907	60
Jégbiztositási osztály folyó számlán ...		286307	20
Központi pénzkészlet ...		51352	73
1898. évi veszteség ...		773804	33
		10513516	67

TEHER.

Tétel		frt	kr.
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 egész részvény à 1000 frt és teljesen befizetett 2000 fél részvény à 500 frt ...		3000000	—
Társasági tartaléktőke ...		3000000	—
Külön tartalék ...		637528	54
Tűzbiztosit. dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül	2.000.000.—		
Szállitmány-biztositási dijtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül ...	20,000·—		
Betörésbizt. készpénzdij tartalék a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhel. nélk.	6,500·—	2026500	—
Tűzbiztositási függő károk tartaléka		227845	62
Szállitmány-biztositási függő károk tartaléka ...		23111	52
Jégbizt. függő károk tartaléka...		29025	76
Betörésbizt. függő károk tartaléka		600	—
Különféle hitelezők ...		678238	96
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok ...		3430	—
Első m. ált. bizt.-társ. «Lévay-alap»		88113	02
Első magyar által. biztositó-társaság «Ezredéves alapitvány» ...		31041	92
Tisztviselők nyugdijalapja ...		527176	78
Ormody Vilmos-alap ...		10000	—
Életbiztositási osztály folyó számlán		224824	06
Betörésbizt. oszt. folyó számlán ...		6080	49
		10513516	67

Budapest, 1898 decz. hó 31-én.

Kaczvinszky János, életbizt. könyvvivő.

Gergely Tódor, a központi könyvezés főnöke.

II. Életbiztositási üzlet.

Harminczhatodik évi zárszámla 1898 január 1-től decz. 31-ig.

KIADASOK.

Tétel	frt	kr.
Törlesztett kötvények dija ...	307530	57
Visszaváltott kötvényekért ...	478223	61
Halálesetek után kifizetett kár-összeg ...	1143073	80
Lejárt kiházasitási tőkékért ...	1270185	86
Kiházasitási biztositásoknál haláleset következtében dijvisszatérités ...	33143	06
Függőben levő károk és dijvisszatéritések tartaléka ...	217495	51
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka ...	302674	29
Évjáradékokért ...	133650	66
Viszontbiztositási dijak ...	137107	34
Bélyegekért ...	97758	19
Irodai bér, postadijak, nyomtatv., uti s egyéb költség ...	240064	99
Tiszti fizetések ...	95259	38
Jövedelmi adóért ...	7218	74
Orvosi dijakért ...	44515	04
Szerzési és dijbehajtási költségek	354362	61
Kisorsolt biztositások tartaléka	14000	—
Behajthatlan tartozások leirása	14962	19
Dijtartalék ez év végén ...	32999607	01
1898. évi nyeremény...	730363	87
	38621196	72

BEVÉTELEK.

Tétel	frt	kr.
A m. évből áthozott dijtartalék ...	31393283	83
Befolyt dijak: ez évben kiállitott kötvények után ...	601294	89
az előbbi években kiállitott kötvények után ...	4579096	18
a biztositott tőke emelésére forditott nyeremények	23245	05
Mult évi függőben volt károk és dijvisszatéritések tartaléka ...	241653	24
Mult évi függőben volt kiházasitasi tőkék tartaléka ...	229137	60
Illetékek ...	108251	53
Kamatjövedelem	1445234	40
	38621196	72

Mérleg-számla 1898. évi deczember hó 31-én.

VAGYON.

Tétel	frt	kr.
Értékpapirok 30.241.577 frt 96 kr ugyanis:		
116.000 Kor. n. é. m. kir. 4%-os kor. járadék 97 frt 90 krjával ...	56782	—
33,700 frtnyi m. kir. 4%-os aranyjáradék 120 frt 75 krjával ...	40692	75
6.358,500 frtnyi m. földhit. 4%-os z.-lev. 98·40 frtjával ...	6256764	—
6.348,000 frtnyi m. földhit. 4%-os talajjavitási és szabályozási zálogl. 97·25 frtjával	6173430	—
5.269,800 Kor. n. é. m. földhit. 4%-os kor. zlgl. 98·25 frtjával	2588789	25
904,000 frtnyi pesti m. ker. bank 4½%-os zlgl. 100 frtjával ...	904000	—
68,000 frtnyi pesti m. keresk. bank 4½%-os községi kölcsönkötvényei 100 frtjával...	68000	—
91,000 frtnyi kisbirt. orsz. földhit. 4½%-os záloglev. 100 frtjával	91000	—
74,000 frtnyi kisbirt. orsz. földhit. 5%-os zlgl. 100 frtjával ...	74000	—
300,000 frtnyi m. takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4½%-os zálogl. 100 frtjával ...	300000	—
139,000 frtnyi m. orsz. közp. tkp. 4½%-os zálogl. 100 frtjával ...	139000	—
736,000 frtnyi egyesült bpesti főv. tkp. 4½%-os zálogl. 100 frtjával	736000	—
29,400 frtnyi m. jelzálog-hitelb. 4%-os nyereménykölcs. kötvényei 122·25 frtjával ...	35941	50
M. jelz.-hitelb. 4% kölcs. 6 db nyereményjegye 19 frtjával ...	114	—
279,000 frtnyi m. jelz.-hitelbank 4½%-os zlgl. 100 frtjával ...	279000	—
2.442,400 frtnyi Budapest főv. 4½%-os kölcskötv. 100 frtjával	2442400	—
424 800 Kor. n. é. Budapest főv. 4% os korona-kölcsönkötvények 97 frtjával...	206028	—
1.164,500 frtnyi m. kir. államv. ezüstkölcsön 4½%-os kötv. 100 frtjával ...	1164500	—
350,000 frtnyi m. kir. államvasuti kölcsön 4%-os kötv. 120 frtjával	420000	—
97,300 frtnyi m. kir. keleti vasuti államkölcs. 5%-os aranykötvényei 120 frtjával...	116760	—
199,700 frtnyi m. kir. 4%-os földteherment. kötv. 96¾ frtjával	193209	75
6.535,250 frtnyi m. kir. italm. jogkárt. 4½%-os kötv. 100 frtjával	6535250	—
Beszterczebánya-brezovai és piski vajdahunyadi vasuti els. kötv.	952118	23
118,000 frtnyi egyesitett államadósság 4 2/10%-os papirjár. (május—november lejár.) 101 frt 70 krjával	120006	—
90,000 Kor. n. é. osztrák 4%-os kor. járadék 101·75 frtjával ...	45787	50
517,321 Lire 05 c. olasz 5%-os járadék és kamatai ...	228254	98
Túlélési csoportok értékpapirjai: 73,750 frtnyi m. k. italm. jogkártalanitási 4½%-os kötv. 100 frtjával ...	73750	—
1898-ban esedékes kamatok ...	166537	94
Jelzálog-kölcsönök ...	167991	64
Kötvény-kölcsönök ...	3418167	—
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök	7194	52
A közp. tartozása folyó számlán	224824	06
Vezér- és főügynökségek és mások tartozásai ...	866126	55
	35092419	67

TEHER.

Tétel	frt	kr.
Dijtartalék: frt 33.818,221·43 levonva a viszontbiztositási dijtartalékot 818,614·42	32999607	01
Biztossági alap ...	215211	57
Kiházasitási tőkék nyereménye ...	502848	52
Függőben levő károk és dijvisszatéritések tartaléka	217495	51
Függőben lévő kiházasitási tőkék tartaléka ...	302674	29
Dijleszállitásokra vonatkozó nyeremények tartaléka ...	122	74
Túlélési csoportok számlája ...	74821	97
Előre fizetett dijak az 1899—900. évekre	1271	06
Fel nem vett nyeremények 1897. évről	285	46
Kisorsolt biztositások tartaléka ...	14000	—
Viszontbiztositó intézetek és mások követelései ...	33717	67
1898. évi nyeremény	730363	87
	35092419	67

Az igazgatóság: **báró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, Ormody Vilmos, báró Schossberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor.**

Aligazgató: **Szende Károly.**

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk.

Budapest, 1899 márczius hó 11-én.

A felügyelő bizottság: **Gróf Batthyányi Géza, Hajós József, Jekelfalussy Lajos, László Zsigmond, báró Radvánszky Géza.**

HÖLGYEIM!

Nem kell az arczbőrt elhanyagolni, hanem mielőtt szél vagy napsugarak a szeplőt vagy más tisztátlan foltokat előidéznék, használják a **Mille Fleurs Crêmet.** Próba tégely 50 kr, hozzávaló könyvecskével, melyben megtalálható minden titka az arcz ápolásának, szappan 40 kr. Poudre fehér v. rózsaszin nagy doboz 60 kr. **Biztos eredmény** és czikkeim ártatlanságáért kezeskedem. Utánvét mellett külföm, MANDL IDA Budapesten, Bethlen-utcza 12.c. 8082

Arbenz-féle svájczi beretvak kicserélhető pengékkel, fölülmulhatatlan jóságuk-, finomságuk és megbizhatóságuknál fogva világhirüek. **Teljes jótállás** mellett kapható a gyárosnál és egész Ausztria-Magyarország jobb üzleteiben. — Tessék a védjegyre figyelni. **A. ARBENZ,** Jougne **(Lausanne).** 7751

A női szépség

(a: ideális szépség) egyik legnagyobb és leghathatósabb kincsét egyedül a

Blaha Lujza pipere créme

képezi, mert ez teljesen **ártalmatlan** és **zsirmentes,** miért is **nappali használatra,** estélyre, szinházba sétára menés előtt a **legalkalmasabb.** Kiváló jóságát legjobban igazolja az, hogy Br. Splényiné: Blaha Lujza ünnepelt nagy müvésznőnknek kedvencz pipere szere. — 1 tégely 1 frt 20 kr., hozzá Blaha Lujza arczpor (crem, fehér rózsaszinben) 1 doboz 80 kr, és szappan 1 drb 50 kr. Eredeti minőségben kapható közvetlen a készitőnél:

Dévai SZŐLLŐSY ISTVÁN, gyógyszerésznél **Budapest, I. ker., Krisztina-körut 32.** a ki postán titoktartás mellett is azonnal megküldi használati utasitással. Raktár **Török József** gyógytár, **«Opera»** gyógytár.

Technicum Altenburg S/A.

gépészeti, elektrotechnikai és **vegyészeti tanintézet.**

Tanmühelyek.

Programmokat ingyen.

Zenés Levelezőlapok.

A legszebb magyar népdalok teljes zongora-átirata énekhanggal: levelezőlapokon. Legkedvesebb meglepetés zenekedvelő hölgyeknek. 10 drb 55 kr, 20 drb 1 forint. 8936

Gerő Imre könyvkiadónál, **Budapest,** Erzsébetkörut 52. szám.

A ki **Epilepsiában** (eskór-, görcsök- és más **ideges állapotokban**) szenved, kérjen arról szóló füzeteket. Kivánatra ingyen és bérmentve megküldi a **Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.**

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a

La VELOUTINE

6959

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Palais hajifjító

használatával a megőszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhaneműn foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8045

Dr. Egger-féle

Trilby-crême.

Souverän szer az arczbőr tisztitására és az üde szépség megóvására. — Teljesen ártalmatlan, sok évi használat után sem káros. — 1 tuba ára **50 kr.** 3 tuba vidékre bérmentve, a pénz előleges beküldése mellett **1 frt 50 kr.**

Gyógyszertár a „Nádorhoz"

BUDAPEST

Váczi-körut 17. szám.

!! Utánzásoktól óvakodjunk !!

A női szépség

fentartására és emelésére a legkitünőbb szer:

Cornélia-arczkenőcs

(törvény által védve). 7706

mely az arcznak üde, meglepően tiszta fiatalos szint kölcsönöz a mit **semmi más szerrel elérni nem lehet.** Kitünő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pörsenések (mitesser), tulvörös arcz és a bőr minden tisztátlansága ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vakitó fehérré teszi. **Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona.** — Ezen közkedvelt szer kapható:

LESZKOVÁCZ MILETA

„KORONA" czimü gyógyszertárában

Ó-Verbászon (Bácska), 150.

Postai megrendeléseknél finom **pouderek, szappanok és illatszerek** hozzácsomagolásra ajánltatnak.

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertára, Király-utcza 12. és dr. Egger Leo gyógyszertárában Váczi-körut 17.

Csak Leszkovácz által készitett kenőcs a valódi!

Több mint

50 év óta sikerrel használtatik!

Az

Eszéki Spitzer Kenőcs

és az

eszéki Salvator szappan

VEDJEGY. 8077

Valódi minőségben csakis mint eddig, ezentul is

Eszéken, felsőváros.

DIENES C. J.-féle

gyógyszertárban

készül és megrendelhető. — **Szeplőket és májfoltokat** valamint az összes **bőrtisztátlanságokat** biztosan eltávolit.

1 tégely valódi Spitzer kenőcs	35 kr.
1 üveg valódi Spitzer mosdóviz	40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan	50 kr.
1 tégely képpaszta	60 kr.
1 doboz valódi Lyoni rizspor 3 szinben 50 kr. és	1 frt.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott **védjegygyel** el vannak látva és kéretik a t. közönség csakis **Dienes-féle** eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten:

TÖRÖK JÓZSEF úrnál

Király-utcza 12.

„A világ legjobb sámfája"

FÖLDVÁRY IMRE

férfi divat és fehérnemü raktárában. **párja frt 1.50**

Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7797

Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkek dús választékban kaphatók.

Kesztyük és Nyakkendők.

Köhögés és rekedtség ellen

páratlan szere a rendkivül kellemes izü és teljesen ártalmatlan szerekből, u. m. hársfavirág, hársfaméz és czukorból készült

Hársfaméz-czukorkák

melyeknek doboza 25 kr.

A KRIEGNER-féle

TOKAJI CHINA-VASBOR

vérszegénység, sápkór, étvágytalanság gyógyitására és gyenge gyermekek erősbitésére a leghatásosabb készitmény. Kitünő sajátságait az orsz. egészségügyi tanács is méltatta s ajánlására belügyminiszteri engedélylyel láttatott el.

Egy üveg **3 frt**, kis üveg **1 frt 60 kr.**

Legtökéletesebb arcztisztitó és szépitő szer:

Akáczia arcz-créme 1 frt.

Akáczia szappan 50 kr. 8027

Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.

Főraktár: **KRIEGNER GYÖRGY**

Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.

Kaphatók a gyógyszertárakban.

Wachtl és Társa

IV., Régi-posta-utcza 4

Egy **Fényképészeti gép** a legszebb ajándék

Passepartouts és Rámák a legjutányosabb árakon.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KÉRJEN

minden gyógyszertárban, drogueriában, illatszerkereskedésben, fodrászüzletben csak 7739

OSAN

készitményt, ha **fogai tisztántartására és konzerválására tart valamit.** — Ha szállitója ezen czikket még nem tartaná raktáron, ugy **azonnal** rendeltesse meg vele, mert általam abban a helyzetben van, hogy önnek Osant **költségmentesen** szállithat. Tessék **minden más fogtisztitó szert** a leghatározottabban visszautasitani, ha valaki Osan helyett ilyesmit ajánlana. A védjegyre és a czimre pontosan ügyelni sziveskedjék.

ANTON J. CZERNY WIEN

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).

Főraktár: **Török József** gyógyszertára Budapest, Király-utcza 12. és a **Nádor-gyógyszertár**, Váczi-körut 17. **Lux Mihály** drogua üzlet IV., Muzeum-körut 7. szám. Arak: Osan-szájeszencia **88 kr**, Osan-fogpor **44 kr**. Osan-fogkefe **30 kr**. — **Orvosilag ajánltatott.**

Zürich világhirü

selyemkelméit

a legujabb, legmodernebb minőségben, fekete, fehér és a legválogatottabb szines mintákban kaphatja ön igazi gyári árakon porto és vámmentesen egyenesen házhoz szállitva. Ezer meg ezer elösmerő irat. Minták postafordultával.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

királyi szállitók

selyemkelme-gyárak szövetsége **Zürich.** 7784

Olcsó keritések! Olcsó keritések!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerités-gyára 8083

Budapesten, VIII., Üllői-ut 48.

Gyárt és szállit: **gép- és kézi-sodronyfonatokat, tüskés sodronyt, pánthuzalt: erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőlők** stb. bekeritésére **olcsó árak** mellett. **Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat,** valamint csinos és erős kivitelü **kapukat** és **ajtókat** vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból; ugyszintén díszes **virágágy- és gyepkeritéseket** és **favédő-kosarakat.** Továbbá **föld- és kavicsrostákat; magtar-ablakrostélyokat; szikrafogókat; gabona-választóhengereket,** valamint régi választóhengereknek **uj sodronyköpenynyel** való ellátását. **Rostaszöveteket** és **fonatokat szelelőrostákba.**

Árjegyzékek és költségvetések ingyen.

Jutányos és pontos kiszolgálás!

A női szépség

emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsirmentes készitmény a 7502

Margit Crême

Rövid idő alatt szünteti szeplőt, májfoltot, pattanást, bőratkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üde bájos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 50 kr.

Készitő FÖLDES gyógyszertára,

Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.

Főraktár: **Török József gyógyszertára,** Budapesten, Király-utcza 12.

KURCZ ILL. ÉS TÁRSA

AUTOTYPIA PHOTOTYPIA FAMETSZET stb.

PHOTOCZINKOGRAFIAI MÜINTÉZETE

a LEGJOBB CLICHÉT Készíti mindennemü NYOMTATVÁNYHOZ

BUDAPEST VIII. Szentkirályi-utcza 13.

SÜRITETT

HOFF JÁNOS MALÁTA-KIVONATA

legjobban ajánlható **tüdőbetegségeknél, torokkatarrusnál,** ugymint **régi köhögésnél.** Főképp kitünő hatást gyakorol a **gyermekek légzőszervezetének bajainál.** Kellemes izénél fogva szivesen szedik a gyermekek.

Egy üveg ára 1 forint; 5 üveg ára bérmentve 5 frt.

Kapható az összes gyógyszertárakban, drogua-, csemege- és fűszerkereskedésekben

Magyarországi kizárólagos főraktár: **Török József** gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.

A Franklin-Társulat nyomdája. (Budapesten IV., Egyetem-utcza 4.)

VASÁRNAPI UJSÁG

14. SZÁM. 1899. BUDAPEST, ÁPRILIS 2. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | egész évre 12 frt, félévre — 6 | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt, félévre — 4 | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

HÚSVÉT ÜNNEPÉN.

Mély meghatottsággal, buzgó ájtatossággal és lélekemelő örömmel ünnepli a kereszténység világszerte a Krisztus halálának és föltámadásának évfordulati napjait, a nagyhetet és a húsvétot, mely földünk éjszaki felén oly megkapólag összetalálkozik a tavasz ébredésével, a tenyészet kizöldülésével és kivirágzásával.

A kereszténység életének közel kétezer évre terjedő folyamán sokféle húsvéti szokás keletkezett és fejlődött ki, melyek részint általánosak, részint helyi természetüek. Általánosak azok, melyek szorosan vett egyházi, vallási szertartásokká emelkedtek. Ezekben úgy szólván csak felekezetek szerint van különbség, a mennyiben például a róm. katholikus és görögkeleti egyház a művészetek eszközeit is fölhasználva teszi a lelkeket még fogékonyabbakká a nagypéntek gyásza és a húsvét öröme iránt; míg a protestáns felekezetek ezeken a napokon is megelégszenek azzal, hogy egyszerűen ének, imádság és egyházi tanítás segélyével éltetik és ápolják a vallásos buzgóságot. Más neműek a helyi szokások, melyek olykor az általánosakkal is kapcsolatosak, rendesen azonban egy-egy hely, egy-egy vidék, vagy egy-egy nép körére szorítkoznak, s valóságos népszokásokká váltak.

Az általános természetű egyházi szertartások és szokások gyakorlásának legfőbb helye Róma, a még most is «Caput mundi»-nak nevezett «szent világváros,» hová a nagyheti ünnepségek látására, vagy az azokban való részvételre ezernyi ezer idegen látogató sereglik a földkerekség minden részéről.

A nagyhét és húsvét, az istenember szenvedései és dicső feltámadása ünnepének legtöbb ereklyéje is a római Szent Péter templomban található. Mióta XI. Leo pápa visszavonúlt a szent hét világhirű szertartásaitól, — a mire, azt mondják, a terjedő hitetlenség s a tömeg zajongásától való óvakodás indította, — azóta a nagyheti szertartások sokat vesztettek fényes ünnepélyességükből, bár még évről-évre fölhangzik az ódon Szent Péter templomban Maluzzi ó zamatú, szigorúan klasszikus zenéje.

Kigyúladnak még a Megváltó halála nagy ünnepén Krisztus sírjának lámpái is a teljesen elsötétített templomban, de már a hires Tenebrae a Sixtus-kápolnában nem vonz annyi idegent, mint évekkel ezelőtt, a mikor még maga a katholikus világ feje, Krisztus földi helytartója imádkozott és térdelt ott kiséretével, miközben fölmutatták az egybesereglett hivőknek a templom legdrágább nagy ereklyéjét, Longinus lándzsáját, egy forgácsdarabot a szent keresztből, Veronika verejtékes kendőjét és Szent András fejét, a melyeket a Szent Péter temploma kanonokjain kívül senki sem láthat közvetlen közelből.

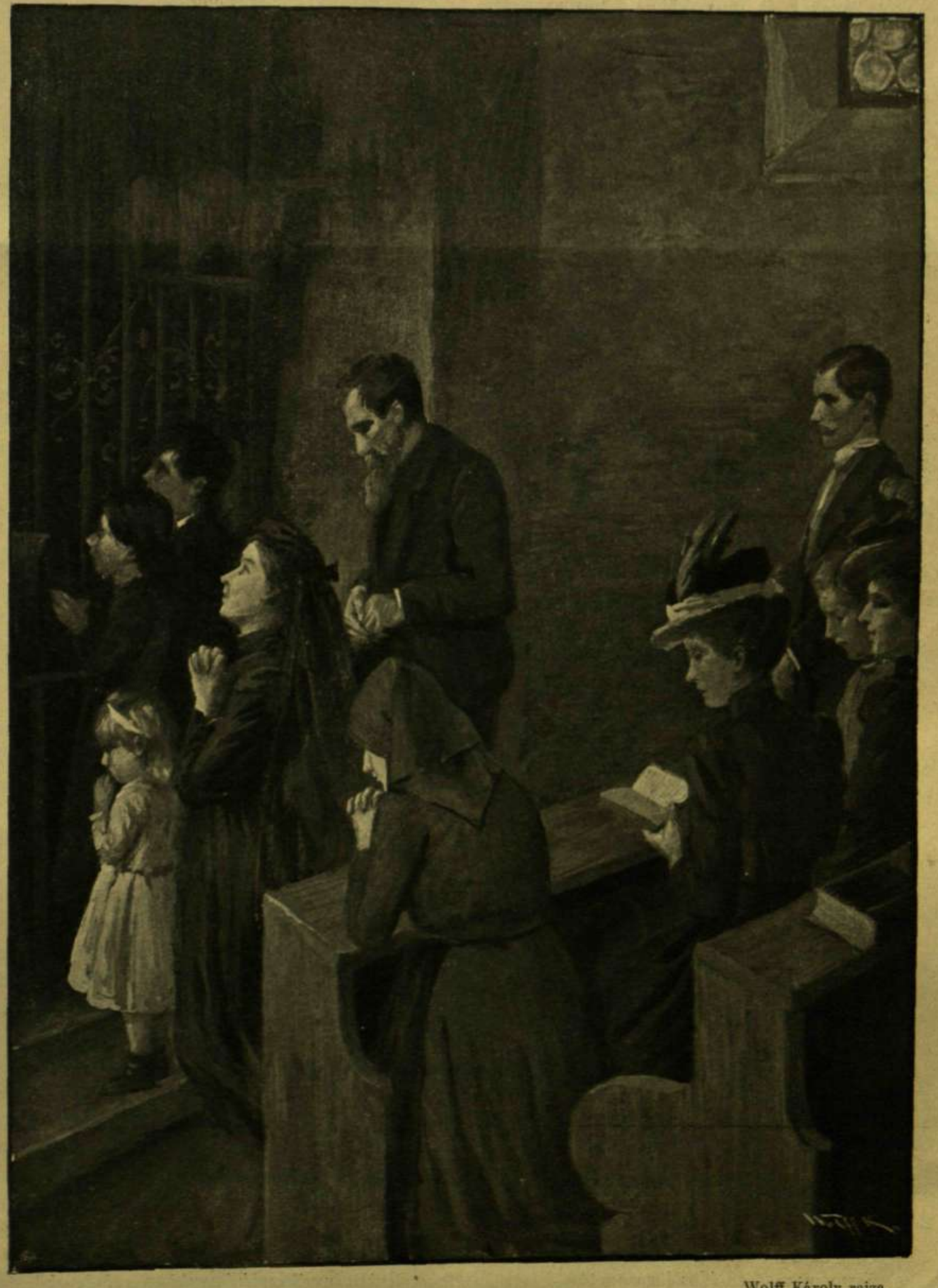

Wolff Károly rajza.

NAGYPÉNTEK EGY BUDAPESTI TEMPLOMBAN.